

RISØR KOMMUNE

HANDLINGSPROGRAM OG ØKONOMIPLAN 2021-2024 MED BUDSJETT 2021

VEDTATT AV RISØR BYSTYRE XX.XX.2020, POLITISK SAK 20/XX, ARKIVSAK XX/XX

Vi skal vokse

- gjennom samarbeid og attraktivitet

	1) Vedtak.....	4
Del I:	Innledning	5
	2) Kommunedirektørens innledning	5
	3) Sammendrag av Kommunedirektørens forslag.....	7
	3.1 Tiltak/utredninger/pådriverfunksjon	7
	3.2 Forslag til drifts- og investeringsrammer for perioden	7
Del II:	Bakgrunn for handlingsprogram og økonomiplan	9
	4) Styringssystem	9
	4.1 Kommuneplanlegging i lovverket	9
	4.2 Kommuneplan	10
	4.3 Handlingsprogram og økonomiplan	10
	4.4 Budsjett og årsplaner	10
	4.5 Regionale og statlige planer	10
	5) Økonomisk utvikling i perioden.....	11
	5.1 Revidering av distriktsindeksen og differensiert arbeidsgiveravgift.....	11
	5.2 Lønns- og prisvekst (Deflator)	12
	5.3 Renter og avdrag	12
	5.4 Realvekst for kommunene.....	13
	5.5 Statlige finansieringsordninger.....	13
	5.6 Økonomiske konsekvenser av befolkningsendringer.....	14
	5.7 Eiendomsskatt	15
	6) Sektorutvikling fremover.....	16
	6.1 Sektor for Helse og Omsorg.....	16
	6.2 Sektor for Oppvekst.....	18
	6.3 Sektor for Samfunnsutvikling	19
	6.4 Rådmann og stab med organisasjonsutvikling	20
	6.5 Utfordringer vil komme, og må håndteres i planperioden	21
Del III:	Økonomiplan 2021-2024	24
	7) Investeringer i økonomiplan.....	24
	7.1 Forslag til investeringsplan for perioden.....	24
	7.2 Vurdering av kommunens investeringsaktivitet i perioden.....	26
	8) Driftsrammer økonomiplan.....	31
	8.1 Økonomisk effekt av tiltak i handlingsprogrammet.....	31
	8.2 Fellesområdene.....	32
	8.3 Fordeling av rammer i økonomiplan	41
	9) Oppsummering Handlingsprogram & Økonomiplan.....	48
Del IV:	Budsjett 2021.....	50
	10) Innledning budsjett	50
	11) Tidsplan og organisering av arbeidet	51
	12) Viktige punkter på fellesområdene for 2021.....	53
	12.1 Lønn / Personell.....	53
	12.2 Renteutgifter	54
	12.3 Skatt og rammetilskudd.....	55
	12.4 Pensjonskostnader & premieavvik	55
	12.5 Læringer	56

12.6	Utbytte Agder Energi	57
12.7	Regionalstøtte – redusert sats arbeidsgiveravgift	57
12.8	Statlige finansieringsordninger	57
12.9	Koronasituasjonen	58
13)	Driftsbudsjettet - fellesområdene	60
13.1	Felles inntekter og utgifter	61
13.2	Felles Avsetninger	63
13.3	Felles inntekter og utgifter til disposisjon for netto driftsrammer i sektorene	64
14)	Sektorrammer og enhetene	66
14.1	Rådmann & Stab	66
14.2	Sektor for Helse og omsorg	69
14.3	Sektor for Samfunnsutvikling	73
14.4	Sektor for Oppvekst	78
15)	Investeringer i 2021	83
15.1	Investeringsbudsjettet 2021	83
16)	Oppsummering budsjett	85
Del V:	Handlingsprogram 2021-2024 - Tiltaksplan	88
17)	Tiltak/utredninger/pådriverfunksjon innen satsingsområdene	88
17.1	Organisasjons- og tjenesteutvikling	88
17.2	Samfunnsutvikling	93
17.3	Helse og omsorg	99
17.4	Oppvekst og inkludering	102
17.5	Tiltak med økonomisk konsekvens, uten direkte kobling til mål og strategier	104
Del VI:	Vedlegg	106
	Vedlegg 1: Status på tiltak i handlingsprogram for 2020-2024	106
	Vedlegg 2: Handlingsplan for utskifting av biler og utstyr	109
	Vedlegg 3: Handlingsplan for utskifting ihht. hovedplan for vann og avløp	110
	Vedlegg 4: Handlingsplan for oppgradering av kommunale veier (grusveier)	111
	Vedlegg 5: Vedlikeholds- og oppgraderingsbehov i kommunale bygg	112
	Vedlegg 6: Prioritering av tiltak for friluftsliv	118
	Vedlegg 7: Handlingsplan Investeringer og utbedringer av havneanlegg	119
	Vedlegg 8: Handlingsplan for nærmiljø og trafikksikkerhet	120

1) Vedtak

DEL I: INNLEDNING

2) Kommunedirektørens innledning

Store deler av 2020 har vært preget av Koronapandemien. Utfordringsbildet omfatter en hel verden og rammer nasjoner, bedrifter, organisasjoner, familier og enkeltmennesker. Pandemien er, når jeg skriver denne innledningen, på ingen måte over eller under kontroll. Hvor lang tid det vil gå før vi er tilbake til det normale, er det p.t ingen som kan si noe sikkert om, men det er sannsynlig at hele denne 4 års perioden som dette dokumentet omhandler, vil være preget av pandemien og ettervirkningene av denne. Bla. derfor er det vanskeligere enn noen gang å legge en treffsikker og realistisk plan for virksomheten vår. Så er det verdt å minne seg selv og hverandre på at selv om vi går inn i en krevende og usikker tid, så er vi i Norge i en særstilling når det gjelder bla. økonomisk sikkerhet sammenlignet med store deler av resten av verden grunnet bla. vårt solide «oljefond». I Risør kommune har vi ikke et tilsvarende oljefond, men vi har de senere årene bygd opp et solid disposisjonsfond som gjør oss mindre sårbare for økonomiske svingninger.

Økonomiplanen for perioden 2021-2024 er lagt som «koronanøytral», dvs. at direkte merkostnader og mindreinntekter som følge av pandemien ikke er hensyntatt i planen. Disse er forventet håndtert gjennom økte overføringer fra regjeringen eller andre tiltakspakker.

I gjeldende 4 års plan (2020 – 2023) er bildet av en svært krevende økonomisk framtid for Risør kommune tydelig tegnet. Det ble i økonomiplanen lagt opp til at vi i løpet av de 4 årene skulle redusere rammene for enhetenes drift med samlet rundt 50 millioner kroner, eller nærmere 8%. Med bakgrunn i dette økonomiske fremtidsbildet ble prosjektet Balanse24 etablert. Det er ikke noe som tilsier at vi kan avlyse Balanse24, de økonomiske utsiktene framstår fremdeles som svært krevende, og i tillegg usikre, men det ser likevel litt lysere ut enn det gjorde på samme tid i fjor.

4-års planen er nøktern, men den innehar betydelige satsinger. Utbygging av Tjennsasenteret, Tyriveien og ny svømmehall er de største investeringene. I tillegg kommer utbyggingen av Frydenborgsenteret. Dette prosjektet er vedtatt og godt i gang, og framgår derfor ikke av investeringsplanen som nå legges fram.

I løpet av perioden er det også et godt håp om at ny E-18 fra Tvedestrand til Dørdal nærmer seg ferdigstillelse og at vi er godt i gang på ny og utbedret Fv 416 fra Vinterkjær til Lindstøl/Østebø. Dette er infrastrukturprosjekter som vil binde regionen og landsdelen tettere sammen og det vil ha stor betydning for den videre samfunnsutviklingen i Risør kommune.

I den kommende perioden vil det bli et sentralt tema om hvordan vi skal møte de endringene i befolkningssammensetningen som kommer for fullt. Vi blir betydelig flere eldre over 80 år og selv om teknologi og bedre helse kan redusere behovet for økte ressurser, så kommer vi ikke unna en styrking av denne sektoren. Det er heller ikke sannsynlig annet enn at disse ressursene må vi hente fra egen organisasjon og innenfor økonomiske rammer som ikke blir større - men antagelig mindre.

Jeg er sikker på at vi også i den kommende 4 års perioden skal levere gode tjenester til innbyggerne våre. På Kommuneforlagets Kommunebarometer for 2020

havnet vi på 29. plass. Med alle mulige forbehold om validitet i dette norgesmesterskapet, så må vi ha en ambisjon om å minst levere på dette nivået også i den kommende perioden. Jeg er likevel bekymret for i hvilken grad vi kan klare det gitt våre rammebetingelser. Vi klarer å grunnbemanne våre sentrale tjenester som skole, barnehage og pleie- og omsorg, men sliter med alt som skal bidra til utvikling, innovasjon og fornying - både internt i egen organisasjon og eksternt rettet mot innbyggere og næringsliv m.m. Våre sentrale stab- og støttetjenester er svært slanke og veldig sårbare. Spørsmålet er om tiden er inne for en ny politisk samtale om endringer i kommunestrukturen. Jeg heller til at den er det og at Risør kommune bør invitere Tvedestrand, Gjerstad og Vegårshei til sonderinger. Det bør etter min mening skje allerede i 2021; da er vi midt i valgperioden, og det er en stund til nytt kommunevalg

I tillegg til de reelle utfordringene som Koronapandemien og «pengemangel» representerer, kommer også faren for at det utvikles og opprettholdes en holdning og stemning som er preget av pessimisme og manglende fremtidstro. Her må vi være på vakt! Slik jeg ser det, er det svært mye positivt som har skjedd i vår kommune og vår region de senere årene, og mulighetene for at dette kan fortsette og forsterkes i årene som kommer, er veldig gode. Skal vi lykkes i arbeidet, må vi likevel innse at forandring er nødvendig. Vi kan ikke fortsette som før på alle områder og ikke ta inn over oss behovet for endring. Dette innebærer at det må tas vanskelige valg med stor potensiell motstand i befolkningen. Skal vi få til dette kreves det politisk og administrativt mot, og der betingelsen er godt og tillitsfullt samarbeid i hele organisasjonen og mellom politisk og administrativt nivå.

4. november 2021

Trond Aslaksen
Kommunedirektør

3) Sammendrag av Kommunedirektørens forslag

Under følger et kortfattet sammendrag av Kommunedirektørens forslag til vedtak og prioriteringer i Handlingsprogram og Økonomiplan for perioden 2021 – 2024 hvor første året i planperioden utgjør kommunedirektørens forslag til budsjett for 2021.

3.1 TILTAK/UTREDNINGER/PÅDRIVERFUNKSJON

Alle tiltakene er omtalt i kapittel 17. Oversikt over status på tiltak fra forrige handlingsprogram finnes i vedlegg 1.

Kommunedirektøren har tatt utgangspunkt i forrige handlingsprogram og nye politiske vedtak. Kommunedirektøren har hatt fokus på å finne handlingsrom for satsninger gjennom tiltakene i Handlingsprogrammet utover å kompensere enhetene for pris og lønnsvekst.

3.2 FORSLAG TIL DRIFTS- OG INVESTERINGSRAMMER FOR PERIODEN

1. Det foreslås følgende rammer for kommunens investeringsaktivitet i økonomiplanen:

Finansiering av investeringsplan	Totalt	2 021	2 022	2 023	2 024
Sum investeringskostnad brutto	291 320	95 525	83 555	73 250	38 990
Sum finansiering MVA-kompensasjon	-36 394	-12 575	-11 081	-10 816	-1 922
Sum finansiering tilskudd/salg/fond	-93 613	-36 688	-33 510	-21 220	-2 195
Sum finansierings låneopptak	-161 313	-46 262	-38 964	-41 214	-34 873
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	98 992	27 332	26 660	17 400	27 600
Sum Lånebehov Ekskl.VAR og Husbank	-62 321	-18 930	-12 304	-23 814	-7 273

2. Det foreslås følgende rammer for kommunens driftssektorer i økonomiplanen ihht hovedoversikten «Bevilgningsoversikt drift B»

Bevilgningsoversikt drift B	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Sektor Rådmann og stab				
Netto driftsrammer	31 678 000	30 278 000	30 278 000	30 278 000
Sektor samfunnsutvikling				
Netto driftsrammer	68 420 000	66 698 000	65 737 000	65 437 000
Sektor helse og omsorg				
Netto driftsrammer	194 296 000	195 144 000	195 144 000	195 144 000
Sektor for oppvekst				
Netto driftsrammer	128 693 000	125 543 000	124 643 000	124 643 000
Felles inntekter og utgifter				
Netto driftsrammer	8 656 000	3 106 000	2 856 000	4 206 000
Sektorrammer netto totalt	431 743 000	420 769 000	418 658 000	419 708 000

3. Det foreslås følgende investeringsbudsjett for 2021 med tilhørende finansieringsplan.

Investeringsbudsjett 2021	2 021				
	MVA-komp	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån
Digitale læremidler i skolene (T)	25 %	100	-20	0	-80
Etablering skatepark og nærmiljøanlegg Kjempesteinen	25 %	5 850	-1 165	-2 000	-2 685
Hovedplan vann og avløp (T)	0 %	11 700	0	0	-11 700
Nedgravde renovasjonsløsninger (U/T)	25 %	500	-100	0	-400
Nærmiljø-, trafikksikkerhet(T)	25 %	220	-44	-88	-88
Standardheving kommunale bygg ihht vedlegg		5 525	-900	0	-4 625
Friluftsområder (ihht vedlegg)	25 %	1 100	-130	-550	-420
Nytt næringsområde på Hestemyr (T)	0 %	0	0	-1 500	1 500
Svømmehall, rehabilitering eller nybygg (U/T)	25 %	0	0	0	0
Utbygging Rønningsåsen (Nytt)	0 %	0	0	-1 000	1 000
Nye Torvet (T)	25 %	0	0	0	0
Kommunale kaier og havn(T)	25 %	3 700	-740	0	-2 960
Egenkapitalinnskudd KLP (T)	0 %	2 050	0	-2 050	0
Startlånsordningen (Husbanken)	0 %	15 000	0	0	-15 000
Oppgradering uteleker barnehager (T)	25 %	100	-20	0	-80
Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	25 %	500	-100	0	-400
Signalanlegg Frydenborgsenteret	25 %	2 000	-500	-1 000	-500
Utvikling av Tjennasenteret (T)	25 %	33 000	-6 600	-25 500	-900
Oppgradering av kartgrunnlag (T)	25 %	200	-40	0	-160
Biler og utstyr (T)	25 %	4 730	-966	-2 500	-1 264
Boliger unge funksjonshemmede (6 stk)	25 %	1 250	-250	0	-1 000
Barneavlastning Tyriveien (T)	25 %	1 250	-250	0	-1 000
Fase 2 bolig Furumveien (utleiebolig)	0 %	3 000	0	-500	-2 500
Oppgradering kirkegård Risør	25 %	3 750	-750	0	-3 000
Parkeringsløsning i Sentrum	25 %	0	0	0	0
Sum investeringer og finansiering		95 525	-12 575	-36 688	-46 262

Finansiering av investeringsplan	2 021
Sum investeringskostnad brutto	95 525
Sum finansiering MVA-kompensasjon	-12 575
Sum finansiering tilskudd/salg/fond	-36 688
Sum finansierings låneopptak	-46 262
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	27 332
Sum Lånebehov Ekskl.VAR og Husbank	-18 930

4. Det foreslås følgende netto driftsrammer for budsjett 2020

Bevilgningsoversikt drift B	Budsjett 2021
Sektor Rådmann og stab	31 678 000
Sektor samfunnsutvikling	68 420 000
Sektor helse og omsorg	194 296 000
Sektor for oppvekst	128 693 000
Felles avsetninger	8 656 000
Felles inntekter og utgifter	-431 743 000

DEL II: BAKGRUNN FOR HANDLINGSPROGRAM OG ØKONOMIPLAN

4) Styringssystem

4.1 KOMMUNEPLANLEGGING I LOVVERKET

4.1.1 Kommune-loven

Kommune-loven §1-1 har følgende ordlyd:

Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunenes og fylkeskommunenes utøvelse av offentlig myndighet. Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige

Kommune-lovens § 14 pålegger kommunestyret å ha en **økonomiplan** som omfatter minst de neste fire budsjettår. Økonomiplanen skal rulleres årlig og vedtas før årsskiftet, og det er formannskapet som innstiller. Formannskapets innstilling skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den.

4.1.2 Plan og bygningsloven

For å ivareta en langsiktig planlegging, pålegger plan- og bygningsloven av 2008 kommunene å ha en kommuneplan (§ 11-1) hvor **handlingsdel (program)** skal rulleres årlig.

I plan og bygningslovens (PBL) § 11-1 står følgende om kommuneplan:

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Om virkning av handlingsdelen sier PBL følgende i § 11-3

Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Om rulling av handlingsdelen sier PBL følgende i § 11-4

For den årlige rulling av kommuneplanens handlingsdel, jf. § 11-1, skal kommunen innhente synspunkter fra berørte statlige og regionale organer og andre som har ansvar for gjennomføring av tiltak i handlingsdelen. Forslag til vedtak i

kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

4.1.3 Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven)

I folkehelselovens § 6 om mål og planlegging pålegges kommunen å *fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet* i sitt arbeid med *kommuneplaner etter plan- og bygningsloven kapittel 11*. Det betyr at folkehelseperspektivet også skal ivaretas i kommunens handlingsprogram. Samtlige tiltak i handlingsprogrammet er vurdert i et folkehelseperspektiv, som positivt, nøytralt eller negativt, markert med farge i kolonnen “FL” (Folkehelse og Levekår). Tilsvarende er gjort for miljø og klima, i kolonnen “MK”.

4.2 KOMMUNEPLAN

Handlingsprogrammet tar utgangspunkt i mål og strategier/tiltak i Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2019-2030.

4.3 HANDLINGSPROGRAM OG ØKONOMIPLAN

Kommunens handlingsprogram og økonomiplan skal speile vedtatte målsetninger i kommuneplan og temaplaner.

Handlingsprogrammet skal i hovedsak skissere når de forskjellige tiltakene skal utføres i tid. Programmet inneholder likevel en del tiltak som ikke er tidsbegrenset, men som likevel er tatt med fordi de omhandler et viktig område i tråd med vedtatte planer, politiske vedtak m.m.

I tillegg skal økonomiplanen skissere de økonomiske mulighetene/konsekvensene av gjennomføring av tiltak.

4.4 BUDSJETT OG ÅRSPLANER

Budsjett og årsplan er kommunens plan for det neste året. Budsjettet bør i så stor grad som mulig være en konsekvens av økonomiplanen slik at kommunen kan innrette seg best mulig, og så tidlig som mulig, på de økonomiske og driftsmessige konsekvensene av budsjettet.

Enhetenes årsplaner utarbeides i januar/februar med utgangspunkt i de økonomiske og driftsmessige rammene de har fått tildelt i budsjettåret.

4.5 REGIONALE OG STATLIGE PLANER

Av andre planer som er spesielt viktige for Risør kommune, er Regionplan Agder 2030 (RPA2030) den mest sentrale. I tillegg til RPA2030 forholder kommunen seg til en mengde statlige og regionale planer innenfor alle sine tjenesteområder.

5) Økonomisk utvikling i perioden

Kapittelet skisserer kort de utviklingstrendene som er av størst betydning for innholdet i handlingsprogrammet. For ytterligere vurderinger henvises det til ny kommuneplan og underliggende utfordringsdokument.

Risør kommunes økonomi påvirkes både av lokale, nasjonale og internasjonale forhold. Normalt er det spesielt utviklingen knyttet til rentemarkedet og demografiutviklingen som påvirker kommunen utenifra, men i 2020 har koronapandemien gitt kommune Norge nye «grå hår». Nasjonaløkonomier over hele verden har fått store utfordringer, hvor konsekvensene av pandemien er store og uoversiktlige. Regjeringer over hele verden pøser ut stimuleringspakker for at samfunn skal holdes i gang samtidig som de forsøker å slå ned smitten. Regjeringen i Norge har bevilget rundt 20 milliarder kroner til kommunesektoren i 2020 ifm Korona-pandemien, og kommunene har åpnet sine lommebøker for å sikre innbyggerne mot smitte. Norge har «oljefondet», og Risør kommune har disposisjonsfondet som en ekstra buffer for utforutsette kostnader og dette setter oss i en bedre situasjon enn mange andre kommuner. Økonomiplanen som er lagt for perioden 2021-2024 er lagt som «koronanøytral» ved at kommunedirektøren har bedt enhetene om å legge budsjettene på «ordinær drift». Det innebærer at direkte merkostnader, og mindreinntekter som følge av pandemien ikke er hensyntatt i planene. Disse er ventet håndtert gjennom økte overføringer fra regjeringen eller andre tiltakspakker.

Demografiutviklingen i Risør kommune avviker fra den nasjonale utviklingen ved at vi har en svakere befolkningsvekst enn gjennomsnittet i landet, og at vi vokser vesentlig mer i de høye aldersgruppene, og mindre i de lavere aldersgruppene.

Kommunens økonomi er i vesentlig grad betinget av regjeringens føringer for kommuneøkonomien på landsbasis. Endringer i føringene som legges til grunn i inntektssystemet og politikken som føres av regjeringen, vil igjen slå ut på den enkelte kommunes handlingsrom. I kommende planperiode er det flere vesentlig enkeltelementer som vil kunne gi store utslag for Risør kommune.

5.1 REVIDERING AV DISTRIKTSINDEKSEN OG DIFFERENSIERT ARBEIDSGIVERAVGIFT

Regjeringen har lenge jobbet med en revidering av Distriktsindeksen som legges til grunn for Distriktstilskudd Sør-Norge. Resultatet av revideringen, med en omlegging av indikatorer og vektingen av disse i indeksen, viser at Risør kommune vil miste dette tilskuddet på ca 9,2 mill. Effektueringen av endringen har blitt forskjøvet flere ganger, men ved fremleggelse av Kommuneproposisjonen i mai ble det lagt til grunn at effektueringen vil komme i 2022.

Det varsles samtidig at det vil nedsettes et utvalg som skal gjennomgå inntektssystemet med en samlet gjennomgang av regionalpolitiske tilskudd og hvilke kommuner disse skal nå. Herunder ligger også differensiert arbeidsgiveravgift som Risør kommune har en fordel av med 4% reduksjon.

Kommunedirektøren håper at inntektssystemet vil kompensere kommunen gjennom Inntektsgarantiordningen (INGAR) i noen grad når tilskuddet faller bort i sin helhet. Størrelsen på en eventuell kompensasjon kan ikke beregnes før Statsbudsjettet for 2021 legges frem, da denne beregnes ut fra gjennomsnittlig vekst i rammetilskudd for alle kommuner i Norge.

Dersom Risør kommune får økt sin sats for arbeidsgiveravgift vil dette medføre økte utgifter mellom 10-14 mill for kommunen, men også gi alle andre bedrifter som har ansatte økte utgifter. Ved innføringen av redusert sats arbeidsgiveravgift ble kommunen trukket ca 1,9 mill årlig i en overgangsordning, og det må forventes at en tilsvarende overgangsordning må komme på plass dersom tiltaket reverseres.

Kommunedirektøren har ved utarbeidelse av økonomiplanen lagt til grunn bortfall av distriktstilskudd Sør-Norge med 9,2 mill i 2022, og ikke tatt hensyn til evt økning i arbeidsgiveravgiftssatsen eller kompenserende tiltak for disse vesentlige endringene.

5.2 LØNNS- OG PRISVEKST (DEFLATOR)

I økonomiplanen er det lagt til grunn en deflator på 2,7 % som inneholder en lønnsvekst på 2,2 % fra 2020 til 2021 og en prisvekst på 3,4 % for samme periode. Resten av perioden 2022-2024 er fremskrevet i 2021 kroner, dvs. uten lønns- eller prisvekst.

Kommunedirektørens forslag til budsjetttrammer er fremskrevet basert på disse indikatorene inn i budsjettprosessen, men sektorene er ikke kompensert med tilsvarende økninger i driftsrammene som tidligere. Dette begrunnes i at 2020 har vært et spesielt år, uten lønnsvekst, og at den økonomiske situasjonen ikke tillater at driften videreføres på samme nivå som tidligere. Så lenge det ikke har vært noe lønnsoppgjør i 2020 har konsekvensjusteringen av lønnsbudsjettene heller ikke hatt vesentlig behov for deflatorjustering.

Koronasituasjonen har gjort at 2020 ikke ble som forventet fra regjeringens side mht utvikling i pris og lønn. Ved statsbudsjettet for 2020 ble det lagt til grunn en deflator på 3,1%, med en lønnsvekst på 3,6% og prisvekst på 2,1%. I mai ble denne redusert til 1,4 % hvorav lønnsvekst på 1,5 og prisvekst på 1,3%, og besparelsen for kommunesektoren ble anslått til ca 9,1 milliarder. Ifm fremleggelse av statsbudsjettet for 2021 ble deflatoren for 2020 oppjustert til 1,6% og besparelsene redusert til 8,2 mrd. Dette indikerer at usikkerheten er relativ stor for tiden fremover også.

5.3 RENTER OG AVDRAG

Risør kommune har over flere år gjennomført store og viktige investeringer for tjenestetilbudet og innbyggerne i kommunen. Disse investeringene er i hovedsak finansiert gjennom låneopptak som har gitt kommunen en betydelig lånegjeld som skal betjenes. Den høye gjeldsgraden gir utslag i høye kapitalkostnader for kommunen sett opp mot % -vis andel av driftsinntektene i planperioden.

Risør kommune har en handlingsregel for låneopptak i planperioden, som gir en fornuftig begrensning ved vurdering av investeringsplanen.

Rentemarkedet ved utgangen av 2020 er helt spesielt med en 0 rente fra Norges Bank. Dette gir kommunene svært lave innlånsrenter, og vesentlige innsparinger på kapitalkostnadene. Signalene er at rentene vil holde seg lave gjennom 2021 og godt inn i 2022 før man evt ser en renteoppgang. Samtidig konstateres det at usikkerheten sjeldent har vært større. Kommunedirektøren har sikret ca 50% av gjeldsporteføljen i rentebindinger for å hindre at en vesentlig økning i andel av de

frie inntektene må gå til å dekke økte kapitalkostnader. Dette medfører at kommunen ikke får full effekt av de lave rentene, men også at rentesårbarheten begrenses for mulige raske endringer.

Renter og avdrag er budsjettet ut fra investeringstakten i perioden. Det er lagt til grunn svak økning i markedsrentene gjennom perioden ihht Kommunalbankens anbefalinger i planperioden og i tillegg lagt på en sikkerhetsmargin på 0,3% som følge av den høye gjeldsgraden.

5.4 REALVEKST FOR KOMMUNENE

Det ble lagt opp til en vekst i frie inntekter på 2,0-2,4 milliarder til kommunene i 2021 i kommuneproposisjonen som kom i mai. I Statsbudsjettet som ble lagt frem i oktober viser regjeringen at de legger seg på nederste del av det anslaget med en vekst på 2,0 mrd. Det er ikke lagt opp til noen realvekst utover dette i planperioden. Veksten i frie inntekter skal dekke kommunenes merkostnader til demografiendring og pensjon. Det er lagt opp til en særskilt satsning 100 mill. til psykisk helse for barn og unge. Veksten i frie inntekter skal gi et handlingsrom på 600 mill i kommunene for 2021.

Økt handlingsrom - reell vekst (mrd-kr.)	Totalt	Fylkeskom.	Kommune
Realvekst frie inntekter	2000	400	1 600
<i>Merkostnad demografi og pensjon</i>	1100	200	900
<i>Satsning psyk.helse barn og unge</i>	200	100	100
Sum kostnader som skal dekkes	1 300	300	1 000
Økt handlingsrom	700	100	600

I tillegg til realveksten på 2 mrd har regjeringen lagt opp til et særskilt tillegg på 1,9 mrd som en kompensasjon for skattesvikt som følge av koronakrisen i 2020. Dette betyr at skattenivået i 2020 videreføres og demper effekten av svikt i skatteinntekten i 2020. Veksten i skatteinntektene fra 2020 til 2021 blir dermed 6,6% på landsbasis.

Risør kommune vil til tross for dette få en lav vekst i skatt og rammetilskudd fra 2020 til 2021 ihht Statsbudsjettet som ble lagt frem. Dersom man hensyntar bevilgninger knyttet til korona i 2020, får Risør kommune en negativ vekst på - 0,1%. Dersom man korrigerer for disse ekstra bevilgningene i 2020 blir veksten i frie inntekter på 1,6 %.

5.5 STATLIGE FINANSIERINGSORDNINGER

Risør kommune er som mange andre kommuner inne i en periode hvor flere enheter blir vesentlig påvirket av endringer i forutsetningene for fortsatt drift som følge av endringer i finansieringen av tjenestetilbudet.

Den mest vesentlige endringen kommer innenfor flyktningeområdet som er organisert i sektor for Samfunnsutvikling. Kommunen får mest sannsynlig redusert ca 37,5 mill. i integreringstilskudd over perioden 2020-2025. I tillegg kommer evt bortfall av tilskudd knyttet til elever ved Voksenopplæringen (VIRK), som får en betydelig nedgang i antall elever i samme periode.

For integreringstilskuddet er det spesielt i perioden fra år 2 til år 3 at tilskuddet reduseres betydelig. Som følge av at «grensene stengte» inn i 2018 er overgangen

mellom 2020 og 2021 det året hvor kommunen får størst inntektsbortfall med nesten 16,4 mill.

Sektor for Helse og Omsorg har de senere år også fått redusert sitt handlingsrom gjennom innstramminger i refusjonsordningen for Ressurskrevende tjenester. Risør kommune har ca 60,7 % høyere andel Psykisk utviklingshemmede enn landsgjennomsnittet ihht utgiftsbehovsindeksen 2021, og er således tunge på dette området. Regjeringen har over flere år økt innslagspunktet for refusjon utover forventet lønnsvekst, og Statsbudsjettet for 2021 viser at de fortsetter med det. Det innebærer en økt kommunal egenandel på omtrent 0,5-1 mill. for kommunen hvert år, i tillegg til at ordningen ikke gjelder for brukere over 67 år. Risør kommune har flere eldre som nå ikke lenger faller inn under refusjonsordningen pga alder, uten at ressursinnsatsen har vært mulig å redusere, samt at det er flere unge «lettere» brukere som kommer inn i ordningen uten å nå opp til det etter hvert høye innslagspunktet. Dette er en vesentlig utfordring for driften på Sandnes Ressurssenter.

Innenfor Oppvekst-området kommer det stadig flere føringer som har negativt utslag på kommunenes handlingsrom gjennom både bemanningsnormer og moderasjonsordninger. Dette medfører til at det blir vanskeligere for sektoren å finne områder hvor man kan øke inntektene eller kutte kostnader. I fremlagt forslag til Statsbudsjett er inntektsgradert foreldrebetaling i SFO for 1 og 2 trinn utvidet til også å gjelde 3 og 4 trinn, i tillegg til innføringen av gratis SFO for barn med spesielle behov fra 5-7 trinn fra inneværende år.

5.6 ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV BEFOLKNINGSENDNINGER

Innbyggertilskuddet og utgiftsutjevningen styres av innbyggertallet pr. 1.7 året før inntektsåret, som er satt til 6.801 innbyggere i prognosemodellen. Dette tallet er kjent når Statsbudsjettet legges frem og fremstår derfor som et «sikkert anslag». Inntektsutjevningen og skatteinntektene styres av innbyggertallet pr. 1.1 i det aktuelle inntektsåret, og vil følgelig kunne gi endringer på budsjetttrammene for 2021 dersom det blir avvik fra anslaget på 6.781 innbyggere 1.1.21.

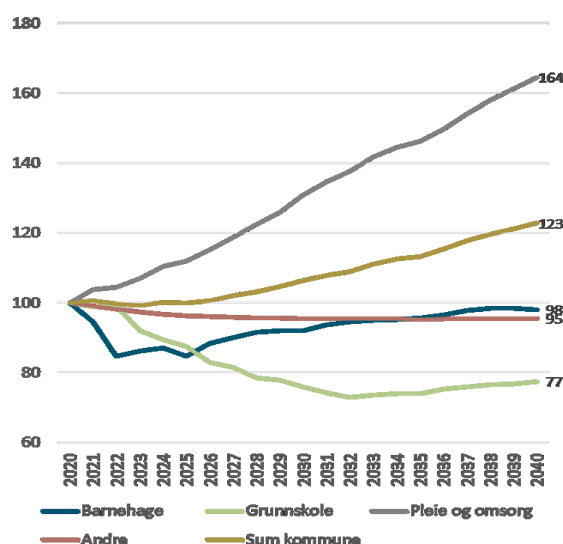
Kommunedirektørens store utfordring med demografiutviklingen er å forskyve budsjetttrammer mellom sektorene ihht forventet utvikling i tjenestebehov. Demografianalyser på kort og lang sikt viser en vesentlig økning i den eldre delen av befolkningen, og en reduksjon i den yngre. Dette kombinert med at oppvekstområdet i stor grad styres av statlige føringer knyttet bla. til bemanningsnormer, gjør jobben ekstra krevende.

SSB 4M	2020	2021	2022	2023	2024
0-5 år	314	295	276	279	282
6-15 år	743	734	736	684	665
16-66 år	4 256	4 227	4 192	4 183	4 141
67-79 år	1 128	1 133	1 158	1 168	1 191
80-89 år	296	305	310	346	357
90 år og eldre	72	87	86	81	91
Totalt	6 809	6 781	6 758	6 741	6 727
0-66 år	5 313	5 256	5 204	5 146	5 088
67 år og eldre	1 496	1 525	1 554	1 595	1 639

Kommunenes ulike befolkningssammensetning utjevnes i rammetilskuddet gjennom «utgiftsutjevningen». For Risør sin del, så får kommunen kompensert ca 26,3 mill gjennom denne ordningen. Der trekkes kommunen for den lave andelen

av barn i barnehage og skole alder, og kompenseres igjen for den høye andelen av innbyggere over 67 år.

Utviklingen i befolkningssammensetningen er ventet å gi en endring i kostnadene knyttet til de ulike aldersgruppene som kommer til uttrykk gjennom utgiftsbehovet. For perioden 2020 til 2040 tilsier befolkningsframskrivingene fra SSB4M følgende utvikling i utgiftsbehovet, hvor 2020 er indekset til 100.

Kommunedirektøren har fokus på utviklingen som vises med en økning på 64% innen pleie og omsorg, og forsøker gjennom langsiktig planlegging å vri ressurser fra resten av organisasjonen over til helse og omsorgssektoren.

Operasjonen er ikke en enkel øvelse da de andre sektorene ikke opplever romslige budsjetttrammer og kommunens handlingsrom reduseres fra år til år.

5.7 EIENDOMSSKATT

Regjeringen foreslår som varslet en innstramming i kommunenes handlingsrom for utskriving av eiendomsskatt igjen i 2021 ved å redusere maksimal skattesats fra 5 til 4 promille. Eiendomsskatteinntektene er en fri inntekt for kommunene som har gitt handlingsrom for å gjennomføre forbedringer av tjenestetilbudet, eller finansiere vesentlige investeringer. Fra 2020 ble det innført en obligatorisk reduksjonsfaktor på eiendomskattetakstene på 30%, samt at skattesatsen reduseres fra maksimalt 7 promille til 5 promille. Endringene i 2020 ble i Risør kommune nøytralisert ved å fjerne bunnfradraget på 50% av takstgrunnlaget, mens konsekvensen ved ytterligere innstramming inn i 2021 vil gi en inntektssvikt på ca 4,3 mill.

Kommunedirektøren legger i økonomiplanen for 2021-2024 opp til å kompensere inntektsbortfallet med å ta i bruk Skatteetatens formuesverdier på boliger fra 2021. Dette er ventet å gi en positiv effekt på eiendomsskatteinntekten på boliger med ca 6 mill som følge av at kommunens takstverdier fra 2003 er svært lave. Videre vil kommunedirektøren iverksette en fullstendig taksering av alle eiendommer i kommunen i 2021 og 2022. Målet er å få kartlagt nye oppdaterte grunnlag for eiendomsskatt på boliger, fritidsboliger og næringseiendommer frem mot utskrivningen av eiendomsskatt i 2023.

6) Sektorutvikling fremover

Kommunedirektøren har i økonomiplanen fokus på omprioriteringer mellom sektorenes driftsrammer ut fra endringer som kan forventes som følge av demografiutviklingen og endringer i rammeforutsetningene for kommunen.

Kommunedirektøren har forsøkt å ta hensyn til alle kjente elementer i prosessen, men kan ikke klare å forutsi alle effekter av endringene som er lagt til grunn. Det må derfor jobbes kontinuerlig med kartlegging av konsekvenser i underveis. Dette arbeidet er formalisert gjennom prosjektet Balanse24 hvor målet er å få til en sektorovergripende prosess i samarbeid med tillitsvalgte og formannskapet. Prosjektet jobber med tiltak og utvikling i årets første 6 måneder, for så å innarbeide tiltakene i handlingsprogram og økonomiplan gjennom høsten.

Kommunedirektørens kommunalsjefer uttrykker følgende vurderinger for den kommende perioden.

6.1 SEKTOR FOR HELSE OG OMSORG

Kommunens helse og omsorgstjenester står foran store utfordringer i årene som kommer. Demografien viser at andelen eldre vil øke kraftig i årene framover. Samhandlingsreformen gjør at kommunen i tillegg får ansvar for flere og sykere pasienter og brukere. Andelen barn og unge blir mindre i samme periode. Kommunens økonomiske planlegging må ta hensyn til dette.

Tjenestebehovet i helse og omsorg vil øke til det dobbelte fram mot 2040 dersom tjenestene løses på samme måte som i dag. Derfor jobbes det kontinuerlig med tiltak som gir en mest mulig rasjonell drift.

Digitalisering av arbeidsprosesser gjør det mulig å effektivisere driften og samtidig gi kvalitativt bedre tjenester til pasient og bruker. Gjennom samlokalisering av tjenestene sykehjem, hjemmetjenester, psykisk helse og rehabilitering på Frydenborgsenteret, har man bygget rasjonelle og robuste tjenester.

Det samme vil man kunne oppnå ved f.eks. å samlokalisere helsetjenester/leger da disse tjenestene på mange måter er navet i kommunens helse og omsorgstjenester. Rekruttering, faglighet, personellutnyttelse og økonomi vil kunne optimaliseres.

Videreutvikling av legetjenestene blir viktig i perioden. Bystyret har vedtatt en samlokalisering av alle legene og de første samtaler rundt dette er gjort.

Koronasituasjonen har imidlertid gjort dette krevende, men det vil bli høyt prioritert fra nyttår. Ny lege er på plass på Sønedeled noe som gir bedre forutsigbarhet og stabilitet rundt legedekningen.

Innen habilitering er samlokalisering utfordrende da bl.a. Fylkesmannen har en klar formening om hvordan dette kan gjøres. De siste årene har vært spesielt krevende for enhetene Habilitering og Helse og det jobbes knallhardt for å tilpasse driften til rammene. I habiliteringstjenesten jobbes det godt med tilpasning til nye rammer og det er redusert med 17 årsverk for neste års budsjett. Informasjon og kommunikasjon med ansatte, brukere og pårørende er intensivert og synes å ha positiv innvirkning på prosessen

Pasient- og brukergruppene har høyere kunnskap om egen helse og dette må utnyttes positivt. Flere kan og ønsker å ta i bruk velferdsteknologi for bl.a. å kunne

bo lengst mulig i eget hjem og kommunens boligpolitikk må omfatte ulike brukergrupper i den ordinære boligbebyggelsen.

Utbyggingen av 12 nye korttidsplasser på Frydenborgsenteret går sin gang, og det er lagt inn nye årsverk til de nye plassene. Sannsynligvis ikke helt ut dekkende for behovet til full drift framover, men en veldig god start. Dette er en stor og nødvendig satsing for å møte de demografiske endringene som nå kommer.

Utbyggingen av Tjennasenteret har tatt lenger tid enn planlagt, og det som er svært viktig her er at vi får et framtidsrettet senter med funksjonelle og store nok leiligheter og fellesareal. Dette for at brukerne skal kunne bo og få hjelp her lengst mulig og dermed redusere trykket på Frydenborgsenteret i årene som kommer.

Planleggingen av boliger for unge funksjonshemmede i Tyriveien går også sin gang. Parallelt med dette planlegges også ny barneavlastning og felles personalbase samme sted.

Et sentralt område å jobbe med framover er hvordan ressursene fordeles, generelt i kommunen og spesielt i helse og omsorg. Knappheten på ressurser vil øke i takt med økte behov og forventninger noe som gjør at vi må vurdere tildeling og saksbehandling på en annen måte.

Helse og omsorg har nylig hatt revisjon av BPA ordningen og får anbefalinger her som er nyttige for hvordan vi kan forbedre våre saksbehandlingsrutiner.

Saksbehandling er også drøftet i Østre Agders helselederforum som utfordrende for flere kommuner. Ved hjelp av et felles analysegrunnlag, utarbeidet i samarbeid med Agenda Kaupang, jobber vi nå med fram en mulig ny innretning for framtidig forbedret saksbehandling.

Framtidig saksbehandling/saksbehandlere må ha fokuset rettet mot bunnen av innsatstrappa slik at den enkelte pasient/bruker kan klare seg godt og lengst mulig uten tyngre og kostbare tiltak. De må i tillegg ha kunnskaper om økonomi og organisatoriske relasjoner innen så vel kommunen som helse og omsorg, slik at kommunen sikrer riktig kapasitet på de ulike områdene når det virkelig trengs.

Generelt i perioden vil vi øke fokuset på kompetanseutvikling og rekruttering. Det foregår også et godt arbeid i det interkommunale samarbeidet Østre Agder både

hva gjelder digitalisering, kompetanseutvikling, brukermedvirkning, samarbeid med sykehuset, KØH og ikke minst korona m.m.

6.2 SEKTOR FOR OPPVEKST

I likhet med store deler av kommune-Norge er den demografisk utviklingen i Risør kommune utfordrende i tiden fremover. Økning i antall eldre mennesker og nedgang i antall fødsler «forskyver» behovet for tjenester. Kommunens økonomiplanlegging må ta hensyn til de demografiske endringene som kommer med full kraft i nær framtid. Når det økonomiske handlingsrommet til kommunen samtidig reduseres, er det påkrevd med en viss forskyvning av ressursbruken fra oppvekstområdet til helse- og omsorgsområdet.

Det blir derfor nødvendig i den kommende perioden å se på organisatoriske grep på oppvekstområdet. Bemanningsnormer i skolen ble fullført i 2019 og i 2021 kommer en rammeplan for skolefritidsordningen hvor krav til både kompetanse, innhold og bemanning blir en realitet. Arbeidet med ny nasjonal rammeplan for SFO bygger blant annet på stortingsmelding nr. 6: Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.

Grunnskolene i Risør må, i kommende periode, fokusere på kompetansekravene som stilles til lærere innen 2025. I tillegg har Fagfornyelsen stort fokus og vil implementeres etter hvert som kompetansen tilføres alle ansatte. Desentralisert kompetanseheving gjennom samarbeid med Østre Agder Oppvekstforum og Universitetet i Agder er viktig satsing i dette arbeidet.

Voksenopplæringen i Risør kommune er i stadig endring. Elevgrunnlaget endrer seg raskt og det er krevende for administrasjon og ansatte og følge utviklingen, samtidig som man arbeider med viktig kvalifisering. Vi forbereder oss på en nedgang i elevtall i perioden som kan få innvirkning på organisasjonen og tjenesten. Det innføres ny integreringslov i 2021 som setter andre krav til gjennomføringstid og kompetanse på deltakere. Det blir en spennende tid for lærere på VIRK. Skolen skal kvalifisere introduksjonsdeltakere slik at de har god nok kompetanse til å komme seg videre i utdanningsløpet.

Barnehagene jobber sammen i faglige nettverk og det satses på at «Risørbarnehagen» skal bli et begrep hvor man skal sikres god kvalitet i tilbudet uansett om man velger en privat eller kommunal barnehage. Det ser ut til å bli en nedgang i antall barn i barnehagene, men fremtiden på dette området er usikker av naturlige årsaker. Behovet for antall barnehageplasser vil synliggjøres i en behovsplan som kommer i 2021.

Risør kommunes levekårsutfordringer gjør at det i særlig grad må fokuseres på gode tjenester med høy kvalitet til barn og unge. De mye omtalte levekårsutfordringene, som har mange ulike årsaker, er utfordringer det er svært viktig å jobbe aktivt for å motvirke, arbeidet starter i barnehage og skole. Det må legges til rette for tidlig innsats, god tilpasset opplæring, funksjonell og god spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, uavhengig av organisering av barnehagetjenesten og valgt skolestruktur.

Risør kommune er i ferd med å ta i bruk BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats) i arbeidet med gravide, barn, unge og foreldre/foresatte. BTI-modellen skal kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten oppfølgingsbrudd. Den skal bidra til tidlig innsats, samordning av tjenestene og brukermedvirkning. BTI-modellen gir et rammeverk for innhold som vil utvikles i takt med utvikling i tjenester og

møtefora. Modellen er fortsatt i prosjektfase i 2021 og vil ytterligere implementeres i perioden samtidig med at ansattes kompetanse på området økes.

I perioden vil oppvekstområdet ha et særlig fokus på hvordan hjelpen/opplæringen i barnehage og skole, til de som trenger ekstra oppfølging, blir organisert.

For at barn og ungdom skal ha det bra og gjøre det bra på skolen er det avgjørende at ledelse og ansatte har høy og relevant kompetanse og at de trives og «brenner» for jobben sin. I en tid der omstilling og endring vil bli et sentralt tema innenfor oppvekstområdet, er det avgjørende viktig at vi som kommune klarer å sikre dette på en best mulig måte.

Oppvekstsektoren går en krevende og spennende tid i møte med mange utfordringer, men også med mange muligheter. Behovet for gode skoler og gode barnehager som lykkes med oppdraget sitt, er aldri større enn nå.

6.3 SEKTOR FOR SAMFUNNSUTVIKLING

Sektor for Samfunnsutvikling består av enhetene Kultur, Plan- og byggesak, Eiendom og tekniske tjenester og Selvkostområdene VAR, samt NAV Sosial og NAV Flyktning. EBOI er avviklet og VIRK er overført til Oppvekstsektoren. I tillegg inngår Næringssjef og Samfunnsutvikler i kommunalsjefens stab

Sektoren leverer viktige tjenester til kommunens innbyggerne og opplever stort forventningspress fra publikum gjennom drift av kommunale veier, havner, kommunale bygg, parkeringstjenesten, kulturtilbud og forvaltning gjennom plansaksbehandling og byggesaker mot både privatpersoner og næringsliv. Sektoren leverer også de kommunale NAV-tjenestene, og har ansvar for integrering av flyktninger og oppfølging av disse.

Samfunnsutvikling er den sektoren med lavest andel lønnskostnader av totale driftskostnader med ca 43,2%. Det innebærer at enheten er mer utsatt for prisøkninger fra eksterne leverandører og markedssvingninger enn de andre sektorene.

Risørs demografiske utvikling, press på kommunal økonomi og økende forventninger til hva kommunen skal levere, gjør at vi må jobbe smartere og ikke minst bedre med avklaring av forventninger. Vi må også ha et større fokus på hvordan vi kan tilrettelegge for samfunnsutvikling og gode kommunale tjenester i samarbeid med frivilligheten

I perioden som kommer skal vi øke bevisstheten og arbeidet for klima og miljø. Gjennom å utarbeide en kommunedelplan for klima og miljø, ønsker vi å heve kompetansen, både på et administrativt og politisk nivå, for å lykkes i dette arbeidet.

I Handlingsprogramperioden legges det opp til å redusere bemanningen i Risør kommune innen flere enheter. Dette er prosesser som vi i stor grad ønsker å gjennomføre ved å se på naturlig avgang. Flere enheter innen samfunnsområdet går et generasjonsskifte i møte i handlingsperioden. Innenfor tekniske tjenester må kommunen opprettholde og styrke innsatsen med å aktivisere frivillige lag og foreninger, samt velforeninger, til å bistå i utvikling av sine områder. Samskapning, nytenkning og bruk av innbyggernes ressurser er viktig og kan gi innspill til

endringer av tjenester, opplevelse av gode kommunale tilbud og redusert bruk av offentlige ressurser. Innenfor enhet for Kultur er ny kulturkoordinator ansatt og på plass i Risørhuset. Hennes stilling er fordelt mellom kulturfaglig drift, kino og Frivillighetssentral og skal bidra til å videreutvikle det frivillige arbeidet fremover, med utgangspunkt i Risørhuset.

Manglende vedlikehold av kommunale bygg er en stor utfordring og i planperioden er behovet synliggjort ved at det totale behovet er inkludert i investeringsbudsjettet. En optimalisering av kommunens bygningsmasse vil ha stort fokus i perioden, hvor det er et mål om å fortette og sambruke flere av kommunens bygg og avhende bygg vi ikke bruker.

Fortsatt satsing på kultur som en av drivkraft for samfunnsutviklingen i Risør, er viktig i perioden som kommer. Også her vil det være avgjørende å få til en dialog om samskapning med representanter fra kunst, kultur og idrett. Ett av mange viktige spørsmål vil være hvordan kommunen kan bidra med kompetanse og med tilrettelegging, for en fortsatt styrking av Risørs mange attraksjoner, som Risørhuset, festivalene, trehusbyen og kystkulturen. Fra 2020 er Agder Fylkeskommunes Bygningsvernssenter med to arbeidsplasser, etablert i Risør sentrum.

Trykket på næringsutvikling opprettholdes, både i forhold til å stimulere til gründerskap og tilrettelegging for utvikling av eksisterende næringer. Kommunens arbeid for å kunne tilby et mangfold av næringsarealer i ulike prisklasser, er ytterligere forsterket med ferdigstillelse av arealene på Hestemyr. I perioden som kommer blir det viktig å legge til rette for salg og utvikling her.

Arbeidet med ny E-18 og fylkesvei 416 blir viktig i kommende periode. Det har vært jobbet strategisk og effektivt i samarbeid med våre nabokommuner, regionale og nasjonale instanser i arbeidet til nå, og Risør skal fortsatt engasjere seg sterkt i arbeidet fremover. Det er svært viktig for å sikre utviklingen av næringsarealer ved det nye Risørkrysset, Næringsveien til Risør Næringspark og for at den samlede infrastrukturen til Risørsamfunnet blir så god som mulig.

6.4 RÅDMANN OG STAB MED ORGANISASJONSUTVIKLING

Vi skal fortsatt levere gode tjenester til kommunens innbyggere, under ganske endrede forutsetninger. Det siste året har minnet oss på viktigheten av å holde fokus på å utvikle oss som en endringsdyktig arbeidsgiver og samfunnsaktør.

I 2020 har vi også innført en rekke nye, store IKT-systemer, som har medført store endringer i ansattes arbeidsformer og prosesser. Systemene er i ferd med å «sette seg» i organisasjonen, og det er fortsatt viktig å holde trykket på opplæring og gevinstrealisering i forbindelse med dette.

Stikkord for organisasjonsutvikling for perioden blir derfor

- Endringsevne og –vilje
- Strategisk kompetanseledelse
- Lederutvikling og –opplæring
- Fokus på heltidskultur
- Fortsatt arbeid med nivellering av bemanning ut fra økonomi, behov og krav
- Bevisst jobbing med arbeidsmiljø, nærvær og HMS- og kvalitetsarbeid
- Helhetlig gjennomgang av arbeidsprosesser og hvilke funksjoner som skal utføre ulike oppgaver

- Fortsatt fokus på digitalisering og effektivisering av prosesser
- Videreutvikling av system og struktur for medvirkning internt og eksternt
- Kommunikasjonsstrategi

6.5 UTFORDRINGER VIL KOMME, OG MÅ HÅNDTERES I PLANPERIODEN

Kommunene opplever i stor grad at rammebetingelsene blir vanskeligere å vanskeligere fra år til år. Regjeringen signaliserer god vekst til kommunesektoren, men allikevel oppleves det som om kommunene får mindre. Dette kan i stor grad relateres til at det ofte følger med føringer gjennom oppgaver som overføres kommunene uten full kompensasjon, eller at oppgaver sentraliseres og rammeoverføringer kuttes. I Statsbudsjettet for 2021 kommer det frem to klare eksempler på dette.

1. Staten overtar tilskuddsordning til «andre trossamfunn» fra kommunene. Risør kommune trekkes 627.000 i rammetilskudd, og mister en utgift på ca 350-400.000
2. Staten sentraliserer Kemnerfunksjonen. Risør kommune trekkes 1.256.000 i rammetilskudd, og mister en utgift på ca 1,1 mill.

Det signaliseres hvert år en moderat til lav skattevekst på landsbasis, som igjen gjør at kommunene må stramme inn på sine driftsrammer. De siste årene har det vist seg at veksten har blitt vesentlig bedre enn signalisert, og kommunene mottar mer inntekter enn forventet. For Risør kommune sin del har disse merinntektene vært kjærkomne utover høsten da det har vært vanskelig å styre skuta innenfor leia. Men dersom signalene fra sentralt hold hadde vært mer i tråd med resultatet, så hadde budsjetttrammene vært litt mindre vanskelig å holde.

Koronasituasjonen har ført til forventninger om lavere skatteinngang på nasjonalt plan, og utfordrer kommunenes frie inntekter fremover. I 2020 er det ventet at kommunene vil bli kompensert i stor grad for denne inntektssvikten, men dersom pandemien vedvarer vil det kunne medvirke til at deler av det private næringsliv ikke vil klare seg økonomisk over tid. Dette vil medføre færre arbeidsplasser, økt ledighet, økte sosiale kostnader for kommunen og stat, og reduserte rammeoverføringer gjennom lavere skatteinntekter. Fremtiden virker kanskje litt «grå» nå, men kommunedirektøren er optimistisk for fremtiden og har lagt til grunn et koronanøytralt handlingsprogram og økonomiplan.

Kommunen står overfor endringer i inntektssystemet med bortfall av distriktstilskuddet og potensiell kostnadsøkning ved økt sats for arbeidsgiveravgift i 2022 som de mest alvorlige konsekvenser. Deler av disse elementene vil kunne bli fanget opp av inntektsgarantiordningen eller særskilte fordelinger i rammetilskuddet, og delkompensering i skjønnsmidler, men det er usikkert og kan ikke legges til grunn i økonomiplanen.

Kommunedirektøren konstaterer at barnegrnnlaget de senere år er blitt mindre. Driftsutgiftene opprettholdes allikevel som følge av at barna blir mer krevende, og at regjeringen reduserer handlingsrommet ved å innføre bemanningsnormer og moderasjonsordninger innen barnehager og grunnskolen.

Kommunene bør derfor se på omstillinger og organisatoriske grep for å redusere sårbarheten og øke handlingsrommet for å klare å effektivisere virksomhetene. Flere av nabokommunene til Risør har allerede jobbet med skolestruktur over tid og gjort grep på disse områdene som er ventet å gi store positive effekter.

Flyktningestrømmen stoppet etter krisen i 2017, og har blitt enda mer utforende som følge av pandemien som kom i mars 2020. På nytt er grensene stengt mellom nasjoner, og flyktningene sitter fast der de er. Dette medfører at selv de få flyktningene som er ventet å komme, kanskje delvis uteblir.

I løpet av planperioden er det ventet at antall flyktninger i 5 års-perioden vil halveres frem mot 2024, gitt at vi fortsatt mottar 10 nye flykninger hvert år i perioden. Flyktningene som har kommet til Risør hvert år har vært en viktig del av samfunnet, og har bidratt til å holde befolkningen på et stabilt nivå. Når tilgangen nå er redusert siden 2018 ser vi også at det slår ut på færre innbyggere i alle aldersgrupper. Risør kommune mottar tilskudd for flyktninger de første 5 årene, hvor størrelsen reduseres vesentlig fra år 2-3. Dette medfører til at kommunene må omstille sine tjenester mot et lavere inntektsnivå. For Risør sin del utgjør det en ventet reduksjon i tilskudd på ca 37 mill over 5 år, hvor den største effekten er ventet fra 2020 til 2021 med ca 16 mill. Her har kommunedirektøren og faginstansen allerede gjort en meget god omstillingsjobb med å tilpasse driften til nye rammer.

Voksenopplæringen var for ca 3 år siden kommunens nest største skole med ca 290 elever på det meste. Skoleåret 2020/2021 har skolen ca 85 elever og antallet elever er ventet å synke fremover. Skolen har gjesteelever fra Vegårshei og Gjerstad kommuner som også har en stor reduksjon i mottak av flyktninger. Kommunedirektøren må derfor gjøre vurderinger ifht hvordan Risør kommune skal kunne fortsette å ha en god voksenopplæring fremover, basert på lavere antall elever og reduserte inntekter.

Kommunedirektøren vurderer den demografiske og økonomiske situasjonen for Risør kommune i årene som kommer såpass alvorlig at det ikke er grunnlag for å videreføre organisasjonen på samme nivå som tidligere. Sektorene må utfordres til å tenke nytt rundt hvordan vi kan levere våre tjenester til en lavere netto kostnad, uten å senke kvaliteten.

Kommunedirektøren har jobbet med Balanse24 prosjektet i snart ett år. Målet med prosjektet er en god prosess med å redusere organisasjonens utgiftsnivå frem mot 2024, basert på de økonomiske utfordringene som ble tegnet inn i handlingsprogram og økonomiplan 2020-23. Inntektssvikt i integreringstilskudd, bortfall av distriktstilskuddet og revisjon av ordningen med redusert arbeidsgiveravgift, samt endringer i regler rundt eiendomsskatt var hovedingrediensene i utfordringsbildet.

Det er gjort mye godt arbeid så langt i prosjektet. Kommunen har fått «låne» distriktstilskuddet også i 2021, og flyktningetjenesten har konsekvensjustert sine driftsutgifter som kompenserer vesentlig for inntektsbortfallet i integreringstilskuddet. Kommunedirektøren legger frem forslag til løsning for inntektsbortfallet rundt eiendomsskatt i fremlagte økonomiplan.

Sektorene har jobber med konkrete tiltak i 2020, og har foreslått nye tiltak inn i perioden 2021-24 som gjør at vi er kommet langt på vei mot målet. Kommunedirektøren har tilbakelagt de først 10 kilometerne, og er godt i gang med de neste 32 i dette maratonet. Samtidig sies det at det er de siste 10 kilometerne

som er de vanskeligste for å få medalje. Så selv om situasjonen ser litt lettere ut nå enn for ett år siden, så er det viktig å jobbe videre i Balanse24.

Kommunedirektøren vet at mange av vurderingene og eventuelle tiltak som legges frem i handlingsprogram og økonomiplan blir krevende, og upopulære å gjennomføre. Det er derfor viktig med gode prosesser administrativt og politisk for å gå gode resultater. Kommunedirektøren har ikke foreslått noen store dramatiske tiltak i økonomiplanen, men bereder grunnen for organisasjonen for å vurdere hvordan vi skal finne de beste løsningene totalt sett for hele kommunen fremover.

Kommunedirektørens oppgave er å gi alle innbyggerne et kvalitativt godt tilbud innenfor hele spekteret av tjenester som kommunen har. Det medfører at kommunedirektøren vil måtte fremme forslag til det beste for hele kommunen og innenfor de økonomiske rammene vi har. I dette ligger krevende valg og vanskelige politiske beslutninger som kan møte stor motstand i befolkningen.

DEL III: ØKONOMIPLAN 2021-2024

7) Investeringer i økonomiplan

Avsnittet oppsummerer investeringstiltakene som er foreslått i tiltaksoversikten tidligere, samt behov for andre bevilgninger som følger av tidligere vedtak.

7.1 FORSLAG TIL INVESTERINGSPLAN FOR PERIODEN

På de neste sidene følger en oppstilling av alle forslag til investeringer i perioden. Stort sett alle prosjektene er omtalt i Handlingsprogramdelen, og det følger derfor ikke noen omtale av det enkelte prosjekt i dette kapittelet.

Kolonnene i tabellen viser;

- Tekst/beskrivelse av tiltaket
- Mva-kompensasjonsvurdering av tiltaket
- Brutto investeringskostnad pr år i planperioden
- Andel som finansieres gjennom mva kompensasjon
- Andel som finansieres gjennom salg, tilskudd eller investeringsfond
- Andel som finansieres gjennom låneopptak

Investeringsplan 2021-24	MVA-komp	2 021				2 022				2 023				2 024			
		INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån
Digitale læremidler i skolene (T)	25 %	100	-20	0	-80	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Etablering skatepark og nærmiljøanlegg Kjempesteinen	25 %	5 850	-1 165	-2 000	-2 685	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hovedplan vann og avløp (T)	0 %	11 700	0	0	-11 700	11 000	0	0	-11 000	2 120	0	0	-2 120	12 280	0	0	-12 280
Nedgravde renovasjonsløsninger (U/T)	25 %	500	-100	0	-400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nærmiljø, trafiksikkerhet(T)	25 %	220	-44	-88	-88	300	-60	-150	-90	400	-80	0	-320	250	-50	0	-200
Standardheving kommunale bygg ihht vedlegg		5 525	-900	0	-4 625	2 080	-416	0	-1 664	690	-138		-552	7 370	-1 474		-5 896
Friluftsområder (ihht vedlegg)	25 %	1 100	-130	-550	-420	125	-25	-60	-40	240	-58	-120	-62	190	-38	-95	-57
Nytt næringsområde på Hestemyr (T)	0 %	0	0	-1 500	1 500	0	0	-1 500	1 500	0	0	-1 500	1 500	0	0	0	0
Svømmehall, rehabilitering eller nybygg (U/T)	25 %	0	0	0	0	0	0	0	0	50 000	-10 000	-16 500	-23 500	0	0	0	0
Utbygging Rønningsåsen (Nytt)	0 %	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000	0	0	-1 000	1 000	0	0	0	0
Nye Torvet (T)	25 %	0	0	0	0	10 000	-2 000	-1 500	-6 500	0	0	0	0	0	0	0	0
Kommunale kaier og havn(T)	25 %	3 700	-740	0	-2 960	1 050	-200	0	-850	1 250	-250	0	-1 000	1 000	-200	0	-800
Egenkapitalinnskudd KLP (T)	0 %	2 050	0	-2 050	0	2 100	0	-2 100	0	2 100	0	-2 100	0	2 100	0	-2 100	0
Startlånsordningen (Husbanken)	0 %	15 000	0	0	-15 000	15 000	0	0	-15 000	15 000	0	0	-15 000	15 000	0	0	-15 000
Oppgradering uteleker barnehager (T)	25 %	100	-20	0	-80	100	-20	0	-80	100	-20	0	-80	0	0	0	0
Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	25 %	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	500	-100	0	-400	0	0	0	0
Signalanlegg Frydenborgsenteret	25 %	2 000	-500	-1 000	-500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utvikling av Tjennasenteret (T)	25 %	33 000	-6 600	-25 500	-900	0	0	0	0					0	0	0	0
Oppgradering av kartgrunnlag (T)	25 %	200	-40	0	-160	150	-30	0	-120	150	-30	0	-120	0	0	0	0
Biler og utstyr (T)	25 %	4 730	-966	-2 500	-1 264	1 650	-330	0	-1 320	700	-140	0	-560	800	-160	0	-640
Boliger unge funksjonshemmede (6 stk)	25 %	1 250	-250	0	-1 000	22 750	-4 550	-18 200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Barneavlastning Tyriveien (T)	25 %	1 250	-250	0	-1 000	16 750	-3 350	-9 000	-4 400	0	0	0	0	0	0	0	0
Fase 2 bolig Furumveien (utleiebolig)	0 %	3 000	0	-500	-2 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oppgradering kirkegård Risør	25 %	3 750	-750	0	-3 000												
Parkeringsløsning i Sentrum	25 %	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringer og finansiering		95 525	-12 575	-36 688	-46 262	83 555	-11 081	-33 510	-38 964	73 250	-10 816	-21 220	-41 214	38 990	-1 922	-2 195	-34 873

Tabell 1: Investeringsplan for 2021-2024 med finansiering.

Investeringsplanen kan også vises gjennom den lovpålagte hovedoversikten Bevilgningsoversikt investering A som følger.

Bevilgningsoversikt Investering A	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Investeringer i varige driftsmidler	57 440 000	78 475 000	66 455 000	56 150 000	21 890 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 000 000	2 050 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	59 440 000	80 525 000	68 555 000	58 250 000	23 990 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-8 870 000	-12 575 000	-11 080 000	-10 816 000	-1 925 000
Tilskudd fra andre	-6 600 000	-32 137 000	-28 910 000	-16 620 000	-95 000
Salg av varige driftsmidler	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	0
Bruk av lån	-39 470 000	-46 263 000	-38 965 000	-41 214 000	-34 870 000
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	-57 440 000	-93 475 000	-81 455 000	-71 150 000	-36 890 000
Videreutlån	0	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	0	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-2 000 000	-2 050 000	-2 100 000	-2 100 000	-2 100 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-2 000 000	-2 050 000	-2 100 000	-2 100 000	-2 100 000
Fremført til inndekning i senere år udekket beløp	0	0	0	0	0

7.2 VURDERING AV KOMMUNENS INVESTERINGSAKTIVITET I PERIODEN

Avsnittet er viet noen vurderinger om kommunens aktivitetsnivå på investeringssiden i perioden

7.2.1 Aktivitetsnivå – oppsummert

Tabellen under viser investeringsaktiviteten oppsummert. Når vi tar med alle tiltak vil total investeringsaktivitet i perioden være totalt kr.291,32 millioner. 60 mill av disse er direkte utlån av Startlån gjennom Husbankordningen som ikke har innvirkning på kommunens drift, og 38,99 mill er knyttet til investeringer innenfor selvkostområdet VAR. Det er dermed ca 192,3 mill som kan kobles til kommunens investeringsaktivitet som gir innvirkning på den ordinære kommunale driften.

Finansiering av investeringsplan	Totalt	2 021	2 022	2 023	2 024
Sum investeringskostnad brutto	291 320	95 525	83 555	73 250	38 990
Sum finansiering MVA-kompensasjon	-36 394	-12 575	-11 081	-10 816	-1 922
Sum finansiering tilskudd/salg/fond	-93 613	-36 688	-33 510	-21 220	-2 195
Sum finansierings låneopptak	-161 313	-46 262	-38 964	-41 214	-34 873
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	98 992	27 332	26 660	17 400	27 600
Sum Lånebehov Ekskl.VAR og Husbank	-62 321	-18 930	-12 304	-23 814	-7 273

Tabell 2: Investeringsnivå oppsummert.

Gjennomsnittlig investeringsaktivitet pr. år blir kr.72,83 millioner dersom vi tar med alle prosjektene i planen, inkludert VAR-investeringer og Startlånsordningen. Lånebelastning i perioden er totalt kr. 161,31 millioner, som gir en snitt i perioden på kr. 40,33 millioner pr. år. Summen av avdrag i planperioden er på 114,87 mill. som gir et snitt pr år på 28,72 mill. Kommunen vil med andre ord få en netto økning i lånebelastningen i planperioden.

Ser vi på lånebelastning i perioden utenom VAR¹ og Husbanken (Startlån) blir det totalt kr. 62,32 millioner, noe som gir en snitt i perioden på kr. 15,58 mill pr. år. Så kan vi korrigere avdragskostnadene med avdragene som belastes selvkostområdene med ca 24,7 mill, og får avdrag eksklusive VAR på 90,17 mill. Da får vi en netto reduksjon på ca 27,85 mill i 4 års perioden, i gjeld som belaster kommunens driftsbudsjett.

¹ Vann, avløp og renovasjon, også kalt selvkostområdene

	2021-24	2021	2022	2023	2024
Lånefinansiering totalt	161 313	46 262	38 964	41 214	34 873
Lånefinansiering VAR/Husbank	98 992	27 332	26 660	17 400	27 600
Lånefinansiering eks VAR/Husbank	62 321	18 930	12 304	23 814	7 273
Avdragsutgifter totalt	114 870	27 469	28 945	29 279	29 177
Avdrag VAR	24 701	6 037	6 072	6 329	6 263
Avdrag eks VAR	90 169	21 432	22 873	22 950	22 914
Netto gjeldsøkning eks VAR/Husbank	-27 848	-2 502	-10 569	864	-15 641

Dersom man tar sum avdrag og reduserer med 10 % (11,48 mill.) ser vi at aktiviteten i planperioden ligger ca 41 mill. innenfor handlingsregelen som vi styrer etter.

Finansiering vurdert mot handlingsregel	Totalt	2 021	2 022	2 023	2 024
Sum investeringskostnad brutto	291 320	95 525	83 555	73 250	38 990
Lånefinansieringsbehov	-161 313	-46 262	-38 964	-41 214	-34 873
Herav innenfor Selvkostområdet/Husbanken	98 992	27 332	26 660	17 400	27 600
Lånebehov eksklusive selvkost	-62 321	-18 930	-12 304	-23 814	-7 273
Budsjetterte avdrag i planperioden	114 870	27 469	28 945	29 279	29 177
Handlingsregel (10%)	11 487				
Maks grense for låneopptak i planperioden	103 383				
Avvik fra handlingsregel i planperioden	41 062				

Tabell 3: Lånefinansiering vurdert opp mot Handlingsregel

Handlingsregelen ble vedtatt i bystyret i sak 88/2011 ifm budsjettbehandlingen for 2012 og lyder som følger: «Innenfor en planperiode (4 år) skal ikke netto låneopptak i snitt pr. år overstige den sum som er betalt i avdrag siste regnskapsår minus 10 %. Det forutsettes at inneværende planperiode gradvis styres mot å innfri regelens intensjon. Investeringer innenfor selvkostområdene omfattes ikke av regelen.»

Avdragskostnaden i 2021 er ventet å blir ca 27 mill, hvorav avdrag på anleggsmidler innenfor VAR utgjør 6,1 mill. Handlingsregelen tilsier dermed at gjennomsnittlig låneopptak ikke skal overstige 20,9 mill i planperioden. Kommunedirektøren legger frem en investeringsplan som har en gjennomsnittlig lånefinansiering eks VAR/Husbank på 15,58 mill og er dermed godt innenfor.

Kommunedirektøren tilpasser investeringsnivået etter vedtatt handlingsregel, men ser at reglen har sine svakheter som gjør det vanskelig å være konsekvent. Eksempelvis ved investeringer i boligområder eller næringsområder hvor investeringskostnadene tas ved opparbeidelse/anskaffelse av arealene, mens salgsinntektene kan strekke seg langt ut over planperioden.

Handlingsregelen tar kun hensyn til netto låneopptak, og ikke investeringens mulige effekt på driftsregnskapet. Følgelig vil investeringer som f.eks. gir rente og avdragskompensasjon og som ikke gir vesentlig innvirkning på netto kapitalkostnad, ikke hensyntas i handlingsregelen. Det samme gjelder investeringer i nye båtplasser, som gir en direkte økt inntekt på drift etter investeringen.

Kommunedirektøren bør ha litt handlingsrom ved vurdering av investeringsplanen ifht håndtering av handlingsregelen, men anser prinsippet som meget viktig for å få ned lånegjelden og investeringsnivået over tid.

Kommunedirektøren har som fokus å holde investeringsplanen på et nøkternt investeringsnivå, og samtidig skape handlingsrom for å kunne få gjennomført nødvendige investeringer for å sikre utviklingen av organisasjonen og samfunnet. Kommunedirektøren vurderer investeringene som veldig viktig ifht den demografiske utviklingen som ligger foran oss mot 2040.

Pågående prosjekter som Utvikling av Frydenborg-senteret med 12 nye korttidsplasser, parkering tilpasset el.-biler og nytt hjelpemiddellager skal gjøre oss bedre rustet til å holde en effektiv drift innenfor omsorgstjenestene, mens Utviklingen av Tjennasenteret med 17-20 nye omsorgsboliger bidrar til at flere kan få boliger med heldøgns pleie i «tøffellavstand» til Risør sentrum.

Investeringsplanen viser også en satsning inn mot habiliteringstjenestene med etablering av bofellesskap for unge funksjonshemmede i sammenheng med ny barneavlastning med heldøgnbemanning i Tyriveien.

Tiltakene forventes å gi en fornuftig utvikling for å videreføre en rasjonell og robust tjeneste innenfor helse- og omsorgsfeltet. Prosjektene har lav lånefinansieringsgrad som følge av mva-kompensasjon og Husbankfinansieringer.

Kommunedirektøren har funnet rom for investering i ny svømmehall, eller rehabilitering av eksisterende svømmehall, i 2023, men har valgt å ikke legge inn beløp på investering i parkeringsanlegg i sentrum. Parkeringsutvalget jobber med alternative løsninger som skal fremmes for Bystyret når det er klart, og kommunedirektøren velger å avvente konklusjonen fra utvalget før tiltaket innarbeides i investeringsplanene fremover.

Økonomiplanen legger til grunn en relativt høy avdragsbelastning som følge av høyt investeringsnivå de senere år, men også som et viktig tiltak for å innarbeide økt kapitalkostnadsbelastning i driften og øke takten på nedbetalingen av lånene. Ny kommunelov som trådte i kraft i 2020 medførte endring rundt minimumsavdrags-beregningen i kommunene som vil medføre at avdragsbelastningen økte fra 2020 og utover. Kommunedirektøren innarbeidet dette allerede i 2019.

Risør kommune har gjennom årene hatt en relativt høy andel lånebelastning på investeringene. Planen som legges frem for 2021-2024 har en lav lånefinansiering som følge av at de store investeringene har tilhørende gode finansieringsordninger. Totalt for planperioden har investeringene ca 45 % annen finansiering enn låneopptak, hvor det er utbyggingen på Tjenna, Boliger for unge funksjonshemmede med barneavlastning, og svømmehall som gir vesentlig utslag i 2021, 2022 og 2023 med god Husbankfinansiering og spillemidler. Dersom man også holder finansieringen av VAR-investeringer og utlån av Startlån som finansieres 100% med låneopptak uten å belaste kommunens ordinære drift utenfor, så er egenkapitalfinansieringsgraden enda bedre.

Egenkapitalfinansiering av investeringsplanen	Totalt	2 021	2 022	2 023	2 024
Sum investeringskostnad brutto	291 320	95 525	83 555	73 250	38 990
Lånefinansieringsbehov	-161 313	-46 262	-38 964	-41 214	-34 873
Andel av investering som lånefinansieres	55,37 %	48,43 %	46,63 %	56,26 %	89,44 %

7.2.2 Effekt på drift

Investeringene over påvirker driftsnivået på flere måter. En investering kan medføre økte inntekter i form av husleie eller utleie av båtplass, eller den kan medføre effektivisering ved at oppgradering av bygg eller annen infrastruktur gjør vedlikehold enklere eller energibesparende. På den annen side kan en investering også medføre økte driftsutgifter dersom investeringen medfører at et kommunalt tilbud utvides, og nye vedlikeholds forpliktelser oppstår.

Effektene som er nevnt over, er ofte vanskelige å tallfeste. I de tilfellene effekten ansees for vesentlig, er den omtalt under det enkelte tiltak tidligere i handlingsprogrammet.

I tillegg til effektene over, vil alle investeringene (utenom investeringer i selvkostområdene og Husbankens startlånsordning) påvirke driftsnivået i form av kapitalkostnader.

Utvikling gjeld og kapitalkostnad	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1 Lånemasse 1/1	672 161 000	684 576 000	728 869 000	738 888 000	735 823 000	726 519 000
2 Av dette tilhører VAR	148 204 000	154 447 000	156 960 000	154 348 000	152 579 000	149 616 000
3 Lånebehov totalt eks Husbank	39 470 000	71 762 000	38 964 000	26 214 000	19 873 000	0
4 Lånebehov eks. selvkostområdene	30 920 000	44 430 000	27 304 000	23 814 000	7 273 000	0
5 Avdrag forutsatt 30 år	27 055 000	27 469 000	28 945 000	29 279 000	29 177 000	28 867 000
6 Samlet avdrag selvkost	6 137 000	6 037 000	6 072 000	6 329 000	6 263 000	5 753 000
7 Rentesats estimert flytende	1,99 %	1,27 %	1,36 %	1,55 %	1,78 %	2,00 %
Lån med rentesikring	360 000 000	360 000 000	363 037 000	331 037 000	331 037 000	331 037 000
Rentekostn bundet	6 999 000	7 764 000	6 041 133	6 381 133	6 381 133	6 381 133
Lån flytende rente	312 161 000	324 576 000	365 832 000	407 851 000	404 786 000	395 482 000
Rentekostn flytende	6 212 004	4 122 115	4 975 315	6 321 691	7 205 191	7 909 640
Andel lån flytende	46,4 %	47,4 %	50,2 %	55,2 %	55,0 %	54,4 %
8 Rentebelastning inkl. VAR	13 211 000	11 886 000	11 016 000	12 703 000	13 586 000	14 291 000
9 Samlet rente selvkost	2 081 000	2 143 000	2 468 000	2 679 000	2 853 000	2 839 000
10 Rentekompensasjon nye tiltak	0	0	0	0	0	0
Renter eks. VAR	11 130 000	9 743 000	8 548 000	10 024 000	10 733 000	11 452 000
Avdrag eks. VAR	20 918 000	21 432 000	22 873 000	22 950 000	22 914 000	23 114 000
11 SUM virkning på driftsbudsjettet	32 048 000	31 175 000	31 421 000	32 974 000	33 647 000	34 566 000

Tabell 4: Investeringsplanens påvirkning på driftsbudsjettet

Tabellen over viser estimert utvikling i kapitalkostnadene i perioden 2020 til 2025. Tabellen gir oversikt over følgende anslag:

1. Forventet lånemasse pr 1/1 hvert år, forutsatt at investeringer skjer etter planen.
2. Hvor mye av lånemassen som er knyttet til VAR områdene, og dermed teoretisk ikke belaster kommunens øvrige regnskap med kapitalkostnader.
3. Forventet lånebehov i perioden eksklusive lån Husbanken
4. Lånebehov eks. lån til VAR områdene.
5. Forventet avdrag på lån, gitt 30 år avdragstid.
6. Avdrag som kan belastes VAR / selvkostområdene.
7. Forventet flytende lånerentesatser
8. Anslag på totale rentekostnader pr år
9. Andel av rente som dekkes fra selvkostområdene
10. Forventet endring i rentekompensasjon som følge av nye tiltak i planperioden.
11. Samlet virkning på driftsbudsjettet av kommunens investeringer.

Forventet låneopptak i perioden er basert på opptak av lån på etterslepet som er forventet inn i 2021 ihht nedenforstående oversikt.

Lånebevilgninger og opptak	2 020	2021	2022	2023	2024
Opprinnelig bud (eks Husbank)	39 470	31 262	23 964	26 214	19 873
Rev.bud fjorår	55 500	55 500	15 000	0	0
Nye bev	0	0	0	0	0
Sum bevilgn lån	94 970	86 762	38 964	26 214	19 873
Overført bev	55 500	15 000	0	0	0
Ubr.lånemid	-34 500	-15 000	-15 000	-10 000	-10 000
Låneopptak	39 470 000	71 762 000	38 964 000	26 214 000	19 873 000

Forventet låneopptak avviker dermed de første årene ifht bevilgningene da kommunen har et relativt betydelig etterslep på investeringsplanen. Det legges opp til at dette etterslepet skal lukkes ila planens første 2 år.

Beregning av kapitalkostnadene i økonomiplanen medfører usikkerhet rundt framskrivning av renteutviklingen ca 5 år fremover i tid. Dagens rente på NIBOR 3 mnd ligger på ca 0,44 %, mens det i fjor ble lagt til grunn en rente på 1,86 %. Norges Bank har holdt styringsrenten stabil over lang tid, mens vi fra høsten 2018 har hatt 4 rentehevinger fra Norges Bank, og deretter ble renten satt til 0 i vinter ifm Koronapandemien. Markedet tror de lave rentene vil holde seg på samme nivå gjennom 2021, og ta seg svakt oppover gjennom 2022, men her er det lite grunnlag for å si noe om hva årene fremover vil bringe.

Kommunedirektøren har lagt til grunn FRA-markedets renteforutsetninger i planperioden for den flytende andelen av gjelden, som er noe lavere enn Norges banks anslag lenger ut i planperioden. Kommunedirektøren har også valgt å legge på en sikkerhetsmargin på 0,3% på budsjettrentene som følge av den høye gjeldsbelastningen, og sårbare økonomi.

Budsjettrenter Økonomiplan	2020	2021	2022	2023	2024
Norges Bank Styringsrente	0,00 %	0,00 %	0,15 %	0,50 %	0,70 %
Norges Bank Påslag pengemarket	0,30 %	0,30 %	0,30 %	0,30 %	0,30 %
NB anslag NRB 3 Mnd	0,30 %	0,30 %	0,45 %	0,80 %	1,00 %
Anslag FRA NBR 3 Mnd	0,44 %	0,37 %	0,46 %	0,65 %	0,88 %
Bankenes påslag	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %
<u>Sikkerhetsmargin (høy gjeld)</u>	<u>0,00 %</u>	<u>0,30 %</u>	<u>0,30 %</u>	<u>0,30 %</u>	<u>0,30 %</u>
Budsjettrenter	1,04 %	1,27 %	1,36 %	1,55 %	1,78 %

Kommunedirektøren vurderer gjeldsbelastningen til kommunen til å være av en størrelse som tilsier at budsjettet må sikres for uventet renteøkning. Dette gjøres ved å sikre en vesentlig andel av gjeldsporteføljen i rentebindinger, samt å ta høyde for en sikkerhetsmargin på anslagene på den flytende budsjettrenten.

8) Driftsrammer økonomiplan

Kapittelet omhandler de felles inntekter og utgifter som legges til grunn for økonomiplanen, samt driftsrammer for hver sektor i perioden. Det er lagt mest vekt på konsekvensene for det første året i perioden – 2021, men også videre drift i perioden er omtalt.

Rammene i 2021 er beregnet med bakgrunn i opprinnelige budsjetterammer vedtatt for 2020 og planlagte konkrete tiltak og effektiviseringskrav fra handlingsprogram og økonomiplan 2020-2023.

Driftsrammene hensyntar de investeringer som er omtalt i kapittel 7) og de driftstiltak som er prioritert i Handlingsprogrammet.

8.1 ØKONOMISK EFFEKT AV TILTAK I HANDLINGSPROGRAMMET

Handlingsprogrammet tar for seg både driftstiltak og investeringstiltak, herunder også driftstiltak uten økonomiske konsekvenser som man kan se under kapittelet «Handlingsprogram 2021-2024». I dette kapittelet fokuseres det på de driftstiltakene som har økonomisk konsekvens for sektorenes rammer i planperioden.

Driftskonsekvensene av tiltak som er omtalt og foreslått i handlingsprogrammet er vist i tabellen under:

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021	2 022	2 023	2 024
Røyslandselevene til Risør	0	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000
Reduksjon bemanning renhold	-261 000	-522 000	-783 000	-783 000
Endring brannordningen ØABV	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Relokalisering av VIRK	0	-500 000	-1 400 000	-1 400 000
Bemanning ny korttidsavdeling natt	0	848 000	848 000	848 000
Reduksjon tilskudd Kirkelig fellesråd	-300 000	-500 000	-500 000	-500 000
Reduksjon utgifter politiske møter	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Fjerning av gratis parkering	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Effektivisering oppvekstadministrasjon	-1 150 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
Effektiviseringskrav Oppvekstsektor	-1 200 000	-2 200 000	-2 200 000	-2 200 000
Omstrukturering/effektivisering Samfunnsutvikling	-750 000	-2 250 000	-2 250 000	-2 250 000
Historieboken avsluttes	0	-761 000	-761 000	-761 000
Barnetrygden og økonomisk sosialhjelp	-800 000	-800 000	-800 000	-800 000
Effektivisering stabsfunksjoner	0	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000
Leieinntekter nye omsorgsboliger Tjenna	0	-300 000	-1 000 000	-1 300 000
Økt inntekt Eiendomsskatt etter taksering	0	0	-3 000 000	-3 000 000
Retaksering eiendommer ifm Eiendomsskatt	1 500 000	1 000 000	0	0
Tilskudd Risør By AS	500 000	500 000	500 000	500 000
Utgifter til gjennomføring av valg	250 000	0	250 000	0
Omstillingsmidler	200 000	200 000	200 000	200 000
Arbeidsmiljøtiltak	300 000	300 000	300 000	300 000
Korona-kostnader 2021 ihht ekstra bev.Sb1	5 000 000	0	0	0
Sum driftstiltak for planperioden 2021-24	2 189 000	-10 585 000	-16 196 000	-16 746 000
Saldering budsjett mot disposisjonsfond	-2 248 000	-5 915 000	-2 283 000	-2 470 000

Tabell 5: Økonomiske konsekvenser av forslag til tiltak i handlingsprogrammet og justering av drift i perioden.

Tabellen over viser kommunedirektørens prioriterte tiltak for planperioden som har direkte økonomisk effekt på driftsbudsjettet.

Tiltakene med røde tall er enten kostnadsreducerende eller inntekter, mens de sorte tallene er kostnadsøkende eller inntektsreducerende.

Tiltakene kan deles inn sektorvis som nedenfor, og viser at kommunedirektøren viderefører prinsippet med å skjerme helse og omsorgssektoren og legger tiltakene inn mot de øvrige sektorene.

Driftstiltak fordelt pr sektor	2021	2022	2023	2024
Sektor for Rådmann og Stab	-150 000	-1 800 000	-1 550 000	-1 800 000
Sektor for Samfunnsutvikling	-2 311 000	-5 633 000	-6 594 000	-6 894 000
Sektor for Oppvekst	-2 350 000	-5 500 000	-6 400 000	-6 400 000
Sektor for Helse og Omsorg	0	848 000	848 000	848 000
Samlet driftssektorene	-4 811 000	-12 085 000	-13 696 000	-14 246 000
Felles inntekter og utgifter	7 000 000	1 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Sum totalt	2 189 000	-10 585 000	-16 196 000	-16 746 000

Noen av tiltakene er lagt på felles inntekter og utgifter da de er sektorovergripende eller har sin plass på fellesområdene. Det gjelder følgende tiltak:

- Retaksering av eiendommer ifm eiendomsskatt
- Økt inntekt eiendomsskatt etter taksering
- Omstillingsmidler
- Arbeidsmiljøtiltak
- Korona-kostnader 2021.

Det siste tiltaket har sin opprinnelse i den siste tilleggsbevilgningen som kom fra regjeringen knyttet til koronakostnader for våren 2021. En vesentlig del av denne bevilgningen vil bli fordelt gjennom økt innbyggertilskudd i rammetilskuddet, og er lagt inn som en økning i budsjett 2021. Midlene som gis er frie inntekter, men midlene er ikke ment til saldering av driftsbudsjettene. Kommunedirektøren har derfor avsatt kr.5 mill som et eget tiltak for smittevernkostnader for 2021. Midlene vil bli fordelt ut på sektorene etter påløpte utgifter gjennom året.

Kommunedirektøren har i fremlagt handlingsprogram og økonomiplan jobbet for å eliminere så mange som mulig av de generelle effektiviseringskravene som ble vedtatt i inneværende planprogram. Gjennom 2020 har vi sett at det er vanskelig å angripe tiltak uten substans, mens tiltak som er konkrete eller indikative er lettere å effektivisere.

8.2 FELLESOMRÅDENE

Fellesområdene samler alle kommunens felles inntekter og utgifter. Dette er i hovedsak inntekter fra skatter og rammetilskudd, finansinntekter, samt forskjellige tilskuddsordninger.

På utgiftssiden er kapitalkostnadene knyttet til kommunens gjeld størst. I tillegg kommer avsetninger til lønn og pensjon, lærlinger og lignende som senere fordeles ut på de enhetene som belastes med kostnadene.

8.2.1 Forutsetninger

Renter

Kommunen forholder seg til forskjellige renter i budsjettet. De forskjellige rentene avviker fra hverandre i størrelse og utvikling, men er selvfølgelig påvirket av de samme trendene.

Når det gjelder kommunens innskuddsrente i bank, har kommunen en bankavtale med et marginpåslag på 3 mnd NIBOR som rentebetingelser. Bankavtalen løper for 3 år om gangen, og gjeldende påslagsmargin er på 0,55 %. Avtalen skal forhandles tidlig i planperioden, og det er lagt til grunn en videreføring av dagens påslag i økonomiplanen.

Renteanalyser og markedsrapporter er lagt til grunn ved vurdering av framskriving av grunnlagsrente. Det legges til grunn en forsiktig utvikling i renten basert på forventet utvikling i Styringsrenten og NIBOR 3mnd.

Kommunedirektøren har videreført rentebudsjettet for 2020 gjennom i planperioden på samme nivå, med ca 1,5 mill. Anslaget kan fremstå optimistisk, men med grunnlag i vesentlig høyere gjennomsnittlikviditet de siste 2 år, og stor usikkerhet knyttet til reforhandling av bankavtalen i 2021 legges dette til grunn. Kommunedirektøren vil konsekvens justere posten grundig i 2021 når premissene er sikrere.

Innskuddsrenter	2020	2021	2022	2023	2024
Rente (est. 3 mnd NIBOR)	1,99 %	0,37 %	0,46 %	0,50 %	0,88 %
Margin på innskudd	0,55 %	0,55 %	0,55 %	0,55 %	0,55 %
Innskuddsrente	2,54 %	0,92 %	1,01 %	1,05 %	1,43 %
Gjennomsnittlig likviditet	kr 60 000 000	kr 100 000 000	kr 100 000 000	kr 10 000 000	kr 100 000 000

Tabell 6: Beregningsgrunnlag for renteinntekt

Når det gjelder innlånsrenter, har kommunen flere lån med ulike rentebetingelser. Omtrent 49,5 % av lånene ved inngangen til planperioden løper til flytende rente, mens 50,5 % er bundet opp i rentesikringer for å begrense sårbarheten ved rentesvingninger på kommuneøkonomien.

Rentesikringer	Avtalatype	Beløp	Betingelse	Løpetid
Nordea 1 (2018)	Fast til flytende	100 000 000	1,70 %	2022/2028
Nordea 3 (2012)	Fast til flytende	42 000 000	3,47 %	2021
Nordea 2 (2018)	Fast til flytende	32 000 000	1,50 %	2022
Nordea 4 (2014)	Fast til flytende	53 000 000	2,21 %	2021
Nordea 5 (2018)	Fast til flytende	50 000 000	1,57 %	2025
Sør 1 (2021)	Fast til flytende	50 000 000	1,33 %	2026
Sør 2 (2021)	Fast til flytende	48 037 000	0,90 %	2027
KLP (2017)	Fastrente 7 år	44 000 000	2,40 %	2024
KLP (2018)	Fastrente 7 år	39 000 000	2,37 %	2025
Sum rentesikringer		363 037 000		

Tabell 7: Kommunens løpende rentesikringer i planperioden

Disse rentebytteavtalene medfører at store deler av kommunens gjeld er tilnærmet upåvirket av renteendringer på mellomlang sikt. Avtalene sikrer porteføljen gjennom planperioden til en relativt gunstig rente. Nordea 1 er sikret utover

planperioden med en ny avtale på 2,52% frem til 2028 når dagens avtale utløper. Nordea 3 og Nordea 4 opphører i 2023 og er erstattet av nye avtaler gjennom Sparebanken Sør med varighet til hhv 2026 til en rente på 1,33 % og 2027 til en rente på 0,90%.

Det gjøres løpende vurderinger rundt sikringer innenfor vedtatt finansreglement for å minimere eksponeringsrisiko i porteføljen.

Tabellen under viser underlaget for beregning av den bundne rentekostnaden i økonomiplanen.

	2020	2021	2022	2023	2024
Lånemasse 1/1	672 161 000	684 576 000	728 869 000	738 888 000	735 823 000
Nordea Swap 1	1 700 000	1 700 000	1 700 000	2 520 000	2 520 000
Nordea Swap 5	-	785 000	785 000	785 000	785 000
Nordea Swap 3	1 541 400	1 541 400	-	-	-
Nordea Swap 2	500 000	480 000	480 000	-	-
Nordea Swap 4	1 277 300	1 277 300	-	-	-
Sør SWAP 1	-	-	663 500	663 500	663 500
Sør SWAP 2	-	-	432 333	432 333	432 333
KLP Fastrente 2017	1 056 000	1 056 000	1 056 000	1 056 000	1 056 000
KLP Fastrente 2018	924 300	924 300	924 300	924 300	924 300
Sum bundne rentekostander	6 999 000	7 764 000	6 041 133	6 381 133	6 381 133
Sum bundne lån	360 000 000	360 000 000	363 037 000	331 037 000	331 037 000
Lån Flytende	312 161 000	324 576 000	365 832 000	407 851 000	404 786 000
Rente flytende	1,99 %	1,27 %	1,36 %	1,55 %	1,78 %
Sum flytende rentekostnader	6 212 004	4 122 115	4 975 315	6 321 691	7 205 191
Rentekostnad inkl. VAR	13 211 000	11 886 000	11 016 000	12 703 000	13 586 000
<i>Andel flytende lån</i>	<i>46,44 %</i>	<i>47,41 %</i>	<i>50,19 %</i>	<i>55,20 %</i>	<i>55,01 %</i>

Tabell 8: Estimering av rentekostnader i planperioden.

Som tabellen viser er rentekostnaden totalsummen av renter på de faste avtalene, og andel flytende lån multiplisert med et anslag på renteutvikling i perioden.

Lånegjelden vokser opp mot 738,9 mill i 2023, hvorav ca 154,3 mill utgjør lån knyttet til investeringer innenfor VAR-områdene. Det innebærer at kommunen vil ha en rentebærende gjeld på ordinær drift på ca 584,5 mill i 2023, hvor ca 253,6 mill av disse igjen vil være renteeksponert. Det medfører en rentesårbarhet i 2021 på ca 2,5 mill ved en renteøkning på 1 % mer enn det som er lag til grunn i renteforutsetningene.

Vektingen rentesikringer vil i planperioden ligge mellom 47-55 % av den samlede gjelden basert på at nye lån tas opp til flytende rente. Porteføljesammensetningen vurderes i forhold til utviklingen i kapitalmarkedene utover i perioden.

Pensjon

Pensjonskostnadene i kommunene er varslet å øke i årene som kommer som følge av nye pensjonsreformer, men er vanskelig å beregne og hensynta på lang sikt.

Pensjonskostnadene i 2020 er ventet å bli lavere enn budsjettet, og det er lagt til grunn en videreføring av dette i planperioden. Dette skyldes blant annet en effekt av koronasituasjonen med lav lønnsvekst og lavere kapitalkostnader, men også en forventet reduksjon i bestanden i ordningen. Det er lagt til grunn 2 % lavere arbeidsgiverandel av grunnlaget i 2021 enn i 2020 som gir en kostnadsreduserende effekt i hele organisasjonen på ca 6 mill.

Det akkumulerte premieavviket i Risør kommune er ventet å utgjøre ca 38 mill ved inngangen til planperioden, og amortiseringskostnaden utgjør ca 10-11 millioner årlig. Prognosene fra KLP (Kommunal LandsPensjonskasse) og SPK (Statens PensjonsKasse) viser til økninger i forventet premieavvik og tilhørende amortiseringskostnader. Dette er innarbeidet i planperioden.

Kommunedirektøren har over tid jobbet med å gjøre kommunen uavhengig av premieavviksinntekten og forberedt driften på de økende amortiseringskostnadene som det akkumulerte premieavviket vil gi.

Kommunedirektøren har hatt fokus på problematikken rundt premieavviksinntekten og den eskalerende amortiseringskostnaden i mange år. Dette har bystyret tatt på alvor og støttet opp om ved å bygge opp et eget disposisjonsfond for premieavviket, og latt kommunedirektøren innarbeide tiltakene i driftsbudsjettene.

Kommunedirektøren har de siste årene delbetalt pensjonspremiene med opparbeidet premiefond, som har gitt positivt utslag på den løpende likviditeten til kommunen og godt årsresultat. Kommunedirektøren styrer bruken av premiefondet for å redusere det akkumulerte premieavviket, og har siden 2016 redusert denne med ca 24 mill.

Akkumulert premieavvik og amortisering						
Tall i hele 1000	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ingående balanse	37 729	38 329	42 229	45 929	49 129	50 729
Budsjettert premieavvik inntekt	11 300	15 000	15 000	15 000	15 000	
Budsjettert amortisering premieavvik	-10 700	-11 100	-11 300	-11 800	-13 400	
Akkumulert premieavvik forpliktelse	38 329	42 229	45 929	49 129	50 729	50 729

Framskrivning av akkumulert premieavvik og amortiseringskostnader

Tabellen viser forventet utvikling i akkumulert premieavvik gjennom planperioden.

Kommunedirektøren har lagt inn kr. 15 mill i premieavvikinntekt årlig i økonomiplanen, og budsjettert disse avsatt til disposisjonsfond. Hva premieavviket vil bli utover i planperioden er ikke kjent, men det legges opp til at all inntektsføring av premieavvik skal avsettes til disposisjonsfond for premieavvik for å sikre 100% dekning av fremtidig forpliktelse. Kommunedirektøren vil ved bruk av det «øremerkede fondet» lettere kunne styre amortiseringskostnadenes effekt på enhetenes driftsrammer i kommende budsjettperioder. Kommunedirektøren har lagt opp til økende bruk av dette fondet til å dekke økningen i amortiseringskostnadene i perioden.

Det er lagt til grunn en årlig inntektsføring på kr. 5 mill for bruk av premiefond i perioden. Kommunen har et premiefond i KLP som kun kan brukes til å betale pensjonsregningene med. Midlene er ikke synlig i kommunens regnskap. Ved utgangen av 3 kvartal 2020 står det ca 13 mill på dette fondet, men det er varslet en vesentlig overføring til fondet ved årets slutt som følge av endringer i pensjonsforutsetningen i selskapet.

Utbytte Agder Energi

Kommunen har en eierpost i selskapet på 1,17 %, og utbytte er og har vært en betydelig inntekt for kommunen.

Kommunen har hatt en handlingsregel som ble vedtatt i 2013 hvor vi legger til grunn et «fast» utbytte fra selskapet, og balanserer avviket mot disposisjonsfondet hvert år. Ved inngangen til 2020 består fondet av ca 3,3 mill og gir en trygghet ifht fremtidige endringer i utbyttepolitikken i selskapet.

Selskapet har gitt signaler om at kommunene må være forsiktige med å være for optimistisk på utbyttene fremover. Selskapet står overfor store investeringer og endringer fremover som kan påvirke selskapets resultater i årene som kommer. Selskapets resultat for 2019 ble på ca 340 mill, og skal legges til grunn for utbetaling av utbytte i 2021. Dette er en halvering av tidligere års resultater, og kommunedirektøren har budsjettert med utbytteinntekt basert på dette. Det er et avvik ifht handlingsregelen, men da inntektsreduksjonen er såpass vesentlig vil ikke denne lenger virke med sin hensikt. Det er lagt til grunn et utbytte på 2,78 mill i 2021, mot 6,8 mill i 2020. Disposisjonsfondsmidlene kan dermed frigjøres og tillegges det ordinære disposisjonsfondet.

Lønnsoppgjør

Handlingsprogrammet legges i 2021 kroner og justeres ikke for lønns og prisvekst utover i perioden. Skatt og rammetilskudd fra staten baseres på de samme forutsetninger. Det er ikke lagt inn forutsetninger for lønnsutvikling i perioden 2022-2024, og lønnsavsetningen på 6 mill som er beregnet for å dekke oppgjøret i 2021 videreføres derfor i hele perioden.

Lønnsoppgjøret i 2021 er her budsjettert med en lønnsvekst på 2,2 %. Tallene for skatt og rammetilskudd er justert med samme lønnsvekst i deflator.

Deflator

Hele økonomiplanen er lagt i 2021 kroner. For å oppjustere tallene fra 2020 til 2021 – kroner, er det lagt til grunn en deflator på 2,7 %. Denne består av en lønnsvekst på 2,2 % og en prisvekst på 3,4 %. Skatt og rammetilskudd er oppjustert med denne deflator.

Eiendomsskatt

Risør kommune innførte eiendomsskatt i 2003, og var forpliktet til å justere takstene etter 10 år. I budsjettet for 2013 ble det gjort en kontorforretning som innebar at en kostbar re-taksering av alle eiendommene kunne unngås, og eiendomsskattegrunnlaget ble økt med 10 %. Samme prosess ble gjort ifm budsjettene for 2014, 2015 og 2016. Konsekvensen av kontorforretningene ble at grunnlaget for næringseiendommer nærmet seg en øvre grense på takst i forhold til omsetningsverdi. Det har ikke vært gjort endringer i eiendomsskattegrunnlagene siden.

Taksten på boliger og fritidseiendom stammer fra takseringen som ble foretatt ved innføringen av eiendomsskatten, og er vurdert til å være lave ifht reell markedsverdi.

Regjeringen vedtok i 2020 at maksimalt sats for utskriving av eiendomsskatt fra skal være 5 promille og det ble vedtatt en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % av eiendomsskattegrunnlaget. Bystyret vedtok da å fjerne reduksjonsfaktoren på 50% av eiendomsskattegrunnlaget, hvilket medførte til at skattetrykket på innbyggerne ble omtrent uendret fra 2019 til 2020, og kommunen opprettholdt sine inntekter på samme nivå.

Regjeringen har i statsbudsjettet for 2021 vedtatt en ytterligere reduksjon i maksimal skattesats for kommunene fra 5 til 4 promille. Dette vil medføre et inntektsbortfall på ca 4,3 mill for Risør.

Kommunedirektøren har lagt inn tiltak i handlingsprogrammet for å kompensere for inntektsbortfallet ved å gå over til Skatteetatens formuesgrunnlag fra 2021, og samtidig sette i gang en fullstendig retaksering av alle eiendommer i 2021 og 2022. Kommunedirektøren vil da kunne fremme sak til bystyret for budsjettåret 2023 med en vurdering av kommunens eiendomsskattepolitikk basert på oppdaterte datagrunnlag.

8.2.2 Felles inntekter og utgifter

Tabellen under viser hva som er lagt til grunn ved beregning av budsjetttrammer for sektorene, basert på hva kommunen har av felles inntekter signalisert gjennom Statsbudsjettet. Inntektene er i hovedsak inntekter fra skatt og rammetilskudd, forskjellige finansieringsordninger, eiendomsskatt og finansinntekter. Utgiftssiden består i hovedsak av finanskostnader, med renter og avdrag, og avskrivninger som de største postene.

Bevilgningsoversikt Drift A	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammetilskudd	-237 937 000	-242 732 000	-228 003 000	-228 003 000	-228 003 000
Inntekts- og formuesskatt	-179 776 000	-183 443 000	-183 443 000	-183 443 000	-183 443 000
Eiendomsskatt	-21 727 000	-23 427 000	-23 427 000	-26 427 000	-26 427 000
Andre generelle driftsinntekter	-39 846 000	-25 755 000	-26 249 000	-26 290 000	-26 333 000
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-479 286 000	-475 357 000	-461 122 000	-464 163 000	-464 206 000
Sum bevilgninger drift, netto	439 655 000	431 742 000	420 768 000	418 657 000	419 707 000
Avskrivninger	28 607 000	28 676 000	28 711 000	28 968 000	28 902 000
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	468 262 000	460 418 000	449 479 000	447 625 000	448 609 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-11 024 000	-14 939 000	-11 643 000	-16 538 000	-15 597 000
Renteinntekter	-6 042 000	-5 271 000	-5 597 000	-5 808 000	-5 982 000
Utbytter	-6 786 000	-2 784 000	-2 784 000	-2 784 000	-2 784 000
Renteutgifter	20 536 000	16 397 000	15 853 000	17 750 000	18 806 000
Avdrag på lån	27 055 000	27 469 000	28 945 000	29 279 000	29 177 000
NETTO FINANSUTGIFTER	34 763 000	35 811 000	36 417 000	38 437 000	39 217 000
Motpost avskrivninger	-28 607 000	-28 676 000	-28 711 000	-28 968 000	-28 902 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-4 868 000	-7 804 000	-3 937 000	-7 069 000	-5 282 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	-2 331 000	-748 000	-748 000	-748 000	-748 000
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	7 199 000	8 552 000	4 685 000	7 817 000	6 030 000
SUM DISPONERINGER AV NETTO DRIFTSRESULTAT	4 868 000	7 804 000	3 937 000	7 069 000	5 282 000
FREMFOR TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0

Tabell 9: Bevilgningsoversikt drift A for planperioden 2021-2024

Nedenfor er en forklaring til de enkelte postene i bevilgningsoversikten.

Rammetilskudd fra staten

Rammetilskuddet består av flere elementer fra de statlige overføringene kommunen og er styrt av ulike innsatsfaktorer som antall innbyggere, befolknings-sammensetning, distriktutfordringer, skjønnstilskudd og skatteutjevning. Budsjettallene er hentet fra KS prognosemodell som bryter makrotallene ned på lokalt nivå. Tallene for 2021 er basert på innbyggerantallet pr 1/7 året før inntektsåret, med unntak av inntektsutjevningen som styres av innbyggertallet pr 1/1 i inntektsåret. Det legges ikke opp til noen realvekst utover planperioden og budsjettallene videreføres på 2021 nivå, med unntak av distriktstilskuddet som er trukket ut i 2022.

Inntekts og formuesskatt

Kommunene mottar skatt på inntekt og formue fra kommunens innbyggere og er beregnet ut fra gjennomsnittlig skatteinngang de siste 3 år. Risør kommune er en lavinntektskommune på skatt, og har en skatteinngang som tilsvarer ca 80 % av

gjennomsnittet i landet pr innbygger. Dette gjør at Risør kommune er mer avhengig av nasjonal skatteinngang enn av den lokale kommunen kompenseres for lav skatteinntekt opptil 90% av landsgjennomsnittet gjennom inntektsutjevningen. Det legges i prognosemodellen opp til en skatteinngang på ca 180,7 mrd i 2021, som er en vekst på ca 6,6 fra prognosen for 2020. Dette gir en forventet skatteinngang for Risør kommune på 183,4 mill, som er en vekst på ca 5,6% fra prognosen for 2020.

Eiendomsskatt

Risør kommune innførte eiendomsskatt i 2003, og skriver ut eiendomsskatt på all eiendom i kommunen. Økonomiplanen legger opp til en overgang til Skatteetatens formuesverdier på boliger i 2021, samtidig som det foreslås retaksering av alle eiendommer frem mot 2023. Kommunedirektøren legger til grunn en økning i inntektene både i 2021 og i 2023 som følge av endringene. Det er tatt hensyn til innstramningen i maksimal beskatning på 4 promille i 2021.

Andre generelle driftsinntekter

Posten er en samling av andre statlige tilskudd som tidligere ikke tilhørte dette skjemaet, men var registrert ute i driftssektorene. Den største posten i denne inntekten er integreringstilskuddet som tilhører NAV-flyktning under sektor for samfunnsutvikling og tilskudd til elever ved voksenopplæringen under Oppvekstsektoren. Disse utgjør til sammen ca 20,8 mill i 2021, og har hatt en vesentlig reduksjon på ca 14 mill fra 2020. Denne inntekten er ventet å falle ytterligere noe utover planperioden. Øvrige elementer i denne posten er direkte knyttet til tjenester som skjærgårdstjenesten, Kompetanse for kvalitet i skolene, Frivillighetssentralen, Beyond Risør mm.

Sum bevilgninger drift, netto

Dette er summen av netto driftsrammer som er lagt ut på sektorene og vises senere i økonomiplanen.

Avskrivninger

Avskrivninger på kommunens anleggsmidler ihht avskrivningsreglene. Avskrivningene representerer ikke en kostnad i det kommunale regnskapet, det er det avdragene på gjelden som gjør. Derfor har avskrivningene sin motpost (ref.pkt.2) som nøytraliserer denne kostnaden. Forskjellen mellom avskrivningskostnaden og motposten som inntektsføres, er avskrivningene som belastes selvkostområdene (VAR).

Renteinntekter

Posten består av kommunens renteinntekter fra bankinnskudd, renteinntekter fra Startlånsordningen, renteinntekter kundefordringer, og internrenteinntekter fra VAR-området. Endringen i renteinntektene utover planperioden skyldes i hovedsak endringer i internrenteinntekten fra VAR-områdene.

Utbytter

Posten er utbytteinntekter fra kommunens eierandel i Agder Energi. Inntektsposten er sterkt redusert inn i 2021 som følge av reduserte resultater i selskapet i 2019. Kommunen har en eierandel på 1,17%.

Renteutgifter

Posten består i hovedsak av kommunens renteutgifter på lån til investeringer, rentekostnader VAR og rentekostnader Startlån. Både rentekostnadene på VAR og på Startlån har motposter i regnskapet og utgjør ingen netto kostnad for kommunen.

Avdragsutgifter

Posten består av kommunens avdragsutgifter på lån til investeringer.

Motpost avskrivninger

Inntektsposten er en motpost til utgiftsposten over, og nøytraliserer avskrivningskostnadene. Avskrivningene representerer ikke verdiforringelsen på kommunens anleggsmidler, det er det avdragsutgiftene som gjør.

Netto avsetninger til, eller bruk av bundne fond

Posten viser kommunens netto effekt av bundne driftsfond. I hovedsak er dette føringer knyttet til VAR-områdene eller Startlånsordningen som drives etter selvkostprinsippet. Det kan i tillegg være bruk av eller avsetning til bundne driftsfond knyttet til øremerkede tilskudd.

Netto avsetning til, eller bruk av disposisjonsfond

Posten viser kommunens netto effekt av disposisjonsfondtransaksjoner. Posten viser en netto avsetning til fond som følge av avsetningen av premieavviks-inntektene til eget fond for premieavviksforpliktelsen.

8.2.3 Felles avsetninger

For å håndtere usikre utgifter som gjelder alle driftsenhetene felles, settes det av midler sentralt til en del ordninger, disse vises i tabellen under.

50300 Avsetning lønn og pensjon	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn lærlinger	3 610 000	3 522 000	3 522 000	3 522 000	3 522 000
Premieavvik - pensjon	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000	-15 000 000
Bruk av premiefond - pensjon	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000
Amort. premieavvik KLP	10 700 000	11 100 000	11 300 000	11 800 000	13 400 000
Kjøp av tjenester	0	50 000	50 000	50 000	50 000
Tiltak Handlingsprogram Felles	3 650 000	7 750 000	2 000 000	1 250 000	1 000 000
Avsetninger Lønnsoppgjør	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Sum netto avsetninger	3 960 000	8 422 000	2 872 000	2 622 000	3 972 000

Tabell 10: Avsetninger lønn og pensjon sentralt

Videre kommenteres den enkelte linje i tabellen

Lærlinger

Kommunedirektøren har i økonomiplan lagt til grunn 20 lærlinger i organisasjonen i hele perioden (pr. oktober 2020 er tallet 23). Kommunedirektøren vil tilstrebe å ta inn inntil 25 lærlinger dersom mulighetene er der. Lærlinger lønnes med 50% av årslønnen gjennom hele lærlingperioden, og lærlingtilskuddet som gis for den enkelte lærling tilfaller enheten som ivaretar læringen. Dette tilskuddet brukes ofte til å finansiere merkostnader utover fastlønn, som for eksempel tillegg for lønn kveld og natt, lørdag og søndag, og helligdager som påløper i de enheter hvor lærlingen går inn i en turnus.

Premieavvikinntekt

Kommunedirektøren har lagt opp økonomiplanen med finansiering med kr.15 mill i premieavvikinntekt årlig i hele planperioden. Premieavviket oppstår som en følge av avvik mellom innbetalt beregnet pensjonspremie og faktisk pensjonskostnad et år. Avviket inntekts- eller utgiftsføres i regnskapsåret, og inntekts- eller utgiftsføres igjen de neste 7 årene (amortisering).

Premieavviksføringene har ingen tilhørende kontantstrøm og utgjør ikke noen reel inntekt i regnskapet. Prinsippene bryter med de øvrige kommunale regnskapsprinsippene om anordning (kontantprinsippet). Der er derfor viktig at premieavviksinntekten har sin motpost i avsetning til disposisjonsfond, og at budsjettrammene overholdes slik at denne avsetningen blir realisert. Dersom dette ikke kan opprettholdes vil kommunens utgifter finansieres av «monopolpenger» som på sikt vil gi likviditetsutfordringer.

Bruk av premiefond

Kommunedirektøren har lagt opp til årlig bruk av premiefond på kr.5 mill til betaling av pensjonsregningene. Bruken av premiefond inntektsføres i kommunens regnskap og reduserer pensjonskostnadene. Premiefondet i KLP er en størrelse som ikke kan finnes igjen i kommunens regnskap, da dette ligger i pensjonsselskapet. Beløpet kan finnes i pensjonsnoten til kommunens årsregnskap. Ved utgangen av 3 kvartal 2020 er det ca 13 mill på premiefondet, og det er ventet en ny tilførsel til dette mot årsslutt. Kommunens andel av overskuddene i KLP overføres også til dette fondet hvert år.

Amortiseringskostnad Premieavvik pensjon

Kommunedirektøren har gjort driften uavhengig av premieavvik-inntekten og innarbeidet kostnaden i budsjettene. Amortiseringskostnadene som er lagt til grunn i avsetningene er basert på forventet utvikling i forpliktelsen som ligger i dagens akkumulerte premieavvik og nye premieavvik i perioden.

Nye premieavvik fra 2020 er forutsatt avsatt til eget disposisjonsfond i sin helhet, og vil dermed være finansiering av påfølgende amortiseringskostnader. Prinsippet forutsetter at kommunedirektørens budsjett holdes gjennom planperioden, da et merforbruk vil automatisk redusere avsetningen til disposisjonsfond.

Kjøp av tjenester

Det er satt av kr.50 000 årlig til dekning av kostnader kommunen betaler til KLP og SPK for årlige aktuarberegninger.

Tiltak Handlingsprogram felles

Flere av tiltakene som er lagt til grunn i handlingsprogram og økonomiplan er sektorovergrepene og følgelig lagt på fellesområdet. Dette gjelder følgende tiltak:

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021	2 022	2 023	2 024
Retaksering eiendommer ifm Eiendomsskatt	1 500 000	1 000 000	0	0
Tilskudd Risør By AS	500 000	500 000	500 000	500 000
Utgifter til gjennomføring av valg	250 000	0	250 000	0
Omstillingsmidler	200 000	200 000	200 000	200 000
Arbeidsmiljøtiltak	300 000	300 000	300 000	300 000
Korona-kostnader 2021 ihht ekstra bev.Sb1	5 000 000	0	0	0
Sum avsetninger tiltak felles	7 750 000	2 000 000	1 250 000	1 000 000

Avsetningene vil, etter påløpt forpliktelse har oppstått, overføres til rett kostnadssted gjennom budsjettreguleringer.

Avsetning lønnsoppgjør

Det settes av penger sentralt til finansiering av effekten av neste års lønnsoppgjør.

Det er signalisert at lønnsveksten vil bli ca 2,2% i 2021, og at overhenget fra 2020 vil utgjøre ca 0,3%. Det anbefales dermed at det avsettes ca 1,9% av forventet lønnskostnad for ansatte i kapittel 4. Dersom man også tar hensyn til lønnsglidning kan avsetningen beregnes ut fra 1,65%.

Midlene kompenserer driftsenhetene for effekten etter at lønnsoppgjøret er ferdig og årskostnadene beregnet. Avsetningen er erfaringsbasert, og har vært tilstrekkelig til å kompensere fullt ut de senere år, men dersom oppgjøret overstiger avsetningen vil midlene fordeles ut forholdsmessig.

8.2.4 Oppsummert – til fordeling

Tabellen under viser sum netto disponibel ramme til fordeling mellom sektorene etter at både felles inntekter, utgifter og avsetninger er tatt hensyn til.

Bevilgningsoversikt Drift A	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Sum frie inntekter	-479 286 000	-475 357 000	-461 122 000	-464 163 000	-464 206 000
Avskrivinger	28 607 000	28 676 000	28 711 000	28 968 000	28 902 000
Netto finanstransaksjoner	34 763 000	35 811 000	36 417 000	38 437 000	39 217 000
Motpost avskrivinger	-28 607 000	-28 676 000	-28 711 000	-28 968 000	-28 902 000
Netto disponeringer fond	4 868 000	7 804 000	3 937 000	7 069 000	5 282 000
Sum bevilgninger drift netto	-439 655 000	-431 742 000	-420 768 000	-418 657 000	-419 707 000

Tabell 11: Disponibelt til fordeling på sektorene i planperioden.

Som oversikten viser vil de disponible midlene til fordeling på sektorene utover planperioden reduseres. De største endringene ligger i bortfallet av Distriktstilskuddet fra rammetilskuddet inn i 2022, og økningen i kapitalkostnader.

Utviklingen i disponible rammer til bruk i sektorene vil være avhengig av mange faktorer utover planperioden. Disse er i store trekk omtalt innledningsvis i kapittel 5 og kommunedirektøren har forsøkt å legge inn eventuelle konsekvenser av disse fra 2022-2024. Økonomiplanen forsøker å ta høyde for de kjente økonomiske endringene som ligger i planperioden, men konstaterer at forutsetningene endres raskt fra år til år som gjør langsiktig planlegging mer utfordrende for kommunene.

8.3 FORDELING AV RAMMER I ØKONOMIPLAN

8.3.1 Prinsipper for fordeling

Sektorens rammer for planperioden tar utgangspunkt i opprinnelig budsjett for 2020. Normalt vil kommunedirektøren oppjustere disse rammene til 2021 nivå ved hjelp av budsjettdeflator. Denne ville oppjustert rammene med pris og lønnsvekst for å være sammenlignbare og drive videre på samme nivå som grunnlagsåret.

I budsjettprosessen i år har kommunedirektøren valgt å ikke justere rammene for deflator inn i 2021. I inneværende planperiode vil ikke det ene driftsåret være godt nok grunnlag for det neste, som følge av de store endringene som må komme. Tiltaket vil som utgangspunkt stramme inn budsjetttrammene i driftssektorene, og i

tillegg kan det argumenteres med at lønnsveksten i 2020 er svært lav som følge av koronasituasjonen. Dermed er ikke konsekvensen av å ikke deflatorjustere så stor.

Kommunedirektøren mener også at en slik deflatorjustering av driftsrammene ikke er hensiktsmessig i den situasjonen kommunen er i mht nedskalering av driftsnivået frem mot 2024. En slik oppjustering av rammene vil kunne slå feil ut i deler av organisasjonen som skal justere ned, og allikevel få kompensert budsjetttrammer for utgifter eller inntekter som ikke vil komme.

Etableringen av sektorrammene kan vises som nedenfor.

Sektor	Opprinnelig budsjett 2020	Rev. budsjett 2020	Endring 2020-21	Ramme 20-21	Konkrete tiltak 21	Eff.krav 2021	Ramme 2021
Rådmann og stab	35 395 000	35 395 000	-3 595 000	31 800 000	-1 500 000	-1 000 000	29 300 000
Samfunnsutvikling	59 244 000	51 392 000	1 960 000	53 352 000	-3 247 000	-2 130 000	47 975 000
Helse og omsorg	183 599 000	185 599 000	635 000	186 234 000	-2 000 000	-1 000 000	183 234 000
Oppvekst	126 005 000	134 457 000	0	134 457 000	-2 326 000	-7 500 000	124 631 000

Kommunedirektøren legger til grunn opprinnelig budsjett 2020, korrigert for endringene som kom i etterkant av budsjettvedtaket knyttet til kutt i lovpålagte tjenester innen helse og omsorg, og kutt i kulturledelsen. Rammene er videre korrigert for organisasjonsendringer som er gjennomført i 2020 hvor enheter og deler av tjenesteområder er flyttet mellom sektorene.

De mest vesentlige organisatoriske endringene mellom sektorene er som følger:

- Næringssjef og Samfunnsutvikler overføres fra Rådmann og stab til Samfunnsutvikling
- Kommuneoverlege overføres fra Rådmann og stab til Helse og omsorg
- Leder EBOI overføres fra Samfunnsutvikling til Oppvekst
- Voksenopplæringen overføres fra Samfunnsutvikling til Oppvekst

Basert på disse endringene ble det etablert korrigerte rammer som skal gi sammenlignbare rammer fra 2020 til 2021.

Etter denne korrigeringen ble rammene justert for konkrete tiltak og effektiviseringskrav i 2021 som ble vedtatt i handlingsprogram og økonomiplan for 2020-2023, og sektorrammer for 2021 ble lagt til grunn.

Sektorene fikk, basert på disse overbyggende rammene, i oppdrag å konsekvensjustere sine enheters driftsbudsjetter til reelt nivå inn i 2021 og videre.

8.3.2 Rammeutvikling i økonomiplanperioden

Kommunedirektøren skal lage en økonomiplan som viser utviklingen i rammene for hele planperioden. Bystyret vedtar budsjettene på sektorrammer, som gir en større frihet til å forvalte rammene innad i sektorene. Kommunedirektøren har dermed ikke lagt føringer for den interne fordelingen av driftsrammene til den enkelte enhet, men overlatt denne oppgaven til sektoren selv under ledelse av kommunalsjefene. Enhetslederne har dermed hatt i oppgave å legge sine fremtidige budsjetter uten et måltall å konsekvensjustere mot.

Konsekvensjusteringen, uten enhetsrammer, har vært nødvendig for å få frem virkelig budsjettbehov for den enkelte tjeneste for å få så realistiske budsjetter som mulig, og unngå «styrt» mer- eller mindreforbruk.

Metoden har også som formål å løfte blikkene fra egen enhet, til å se sektoren samlet og følgelig skape et felles mål å jobbe mot i sektorrammene.

Dette arbeidet med å jobbe sektorielt med økonomiplanen ble innledet med prosjektet Balanse24 hvor kommunen jobber for å finne gode løsninger på å håndtere et lavere inntektsgrunnlag i fremtiden basert på utgangspunktet som ble vedtatt i handlingsprogram og økonomiplan 2020-2023.

Kommunedirektøren har konstatert gjennom 2020 at det å legge inn effektiviseringskrav uten substans ikke er lett for organisasjonen å angripe.

I prosjekt Balanse24 har det vært jobbet med å omsette effektiviseringskravene til konkrete tiltak, uten at det har vært en enkel jobb. Det ble i juni lagt frem for styringsgruppen, som består av formannskapet, en oversikt over potensielle grep i organisasjonen kan jobbe med videre. Det ble ikke fattet noen vedtak eller gitt noen føringer i dette møtet, og kommunedirektøren har dermed jobbet videre inn i handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med disse forslagene som utgangspunkt.

Flere av tiltakene som ble lagt frem, både i vedtatt handlingsprogram og økonomiplan 2020-23 og i prosjektet Balanse24, ble oppfattet som ikke gjennomførbare på kort sikt, eller politisk akseptert. Disse har kommunedirektøren valgt å legge til side fremover, og heller se om det kan finnes andre alternativer som kan være bedre. Det er derfor noen av de foreslåtte tiltakene i fremlagt handlingsprogram og økonomiplan som er mindre konkrete enn andre, men hvor disse skal avklares og konkretiseres innen 1. halvår 2021 gjennom arbeidet i Balanse24.

Kommunedirektøren har følgelig valgt å legge inn saldering gjennom bruk av disposisjonsfond der hvor det ikke er tilstrekkelig inndekning gjennom konkrete tiltak i planperioden. Denne salderingen med bruk av disposisjonsfond er ikke bærekraftig over tid, men gir organisasjonen tid til å jobbe videre med Balanse24 prosjektet utover planperioden for å finne de gode tiltakene tilpasset korrekt rammenivå.

Rammenivåene vil endre seg utover planperioden som følge av endringer i forutsetningene for rammebehov. Dette kommer til uttrykk gjennom regnskapet i 2020 hvor det fremkommer at f.eks ikke utgiftssiden av budsjettet på flyktingetjenesten var tilstrekkelig konsekvensjustert ifht bortfallet av integreringstilskudd. Balanse24 prosjektet vil tilstrebe å oppdatere kommunens utfordringer fremover, og korrigere kursen underveis ifht realitetsorienteringer mot både inntekts- og utgiftssiden i budsjettene.

Basert på konsekvensjusteringen av budsjettene og arbeidet med Balanse24 legger kommunedirektøren frem et handlingsprogram og økonomiplan for 2021-2024 med følgende tiltak som gir direkte innvirkning på kommunens driftsrammer.

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021	2 022	2 023	2 024
Røyslandselevne til Risør	0	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000
Reduksjon bemanning renhold	-261 000	-522 000	-783 000	-783 000
Endring brannordningen ØABV	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Relokalisering av VIRK	0	-500 000	-1 400 000	-1 400 000
Bemanning ny korttidsavdeling natt	0	848 000	848 000	848 000
Reduksjon tilskudd Kirkelig fellesråd	-300 000	-500 000	-500 000	-500 000
Reduksjon utgifter politiske møter	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Fjerning av gratis parkering	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Effektivisering oppvekstadministrasjon	-1 150 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
Effektiviseringskrav Oppvekstsektor	-1 200 000	-2 200 000	-2 200 000	-2 200 000
Omstrukturering/effektivisering Samfunnsutvikling	-750 000	-2 250 000	-2 250 000	-2 250 000
Historieboken avsluttes	0	-761 000	-761 000	-761 000
Barnetrygden og økonomisk sosialhjelp	-800 000	-800 000	-800 000	-800 000
Effektivisering stabsfunksjoner	0	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000
Leieinntekter nye omsorgsboliger Tjenna	0	-300 000	-1 000 000	-1 300 000
Økt inntekt Eiendomsskatt etter taksering	0	0	-3 000 000	-3 000 000
Retaksering eiendommer ifm Eiendomsskatt	1 500 000	1 000 000	0	0
Tilskudd Risør By AS	500 000	500 000	500 000	500 000
Utgifter til gjennomføring av valg	250 000	0	250 000	0
Omstillingsmidler	200 000	200 000	200 000	200 000
Arbeidsmiljøtiltak	300 000	300 000	300 000	300 000
Korona-kostnader 2021 ihht ekstra bev.Sb1	5 000 000	0	0	0
Sum driftstiltak for planperioden 2021-24	2 189 000	-10 585 000	-16 196 000	-16 746 000

Tabellen viser en oversikt over de tiltak som er tatt med videre i arbeidet fra forrige tiltaksliste gjennom Balanse24 og som prioriteres gjennomført i kommende planperiode.

Akkumulert viser tabellen at tiltakene vil gi kommunen økte inntekter eller reduserte kostnader tilsvarende ca 16,7 mill ved utgangen av perioden som skal dekke opp for utfordringene med reduserte inntekter.

Tiltakene er ikke tilstrekkelige for å saldere budsjettet i perioden, og må følgelig mellomfinansieres med disposisjonsfond for at økonomiplanen skal balansere.

Følgende tiltak ved bruk av disposisjonsfond er lagt inn i planperioden.

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021	2 022	2 023	2 024
Saldering budsjett mot disposisjonsfond	-2 248 000	-5 915 000	-2 283 000	-2 470 000

Tiltaket kommer i tillegg til bruken av disposisjonsfond som ligger i basisbudsjettet etter tidligere bystyrevedtak og toppfinansiering av amortiseringskostnader på premieavvik.

Basert på fremlagt økonomiplan kan vi forvente en økning i disposisjonsfondet som en følge av at vi vil avsette all premieavvikinntekt til fond i perioden. Fondet vil allikevel øke mer enn akkumulert premieavvik, og vil således reelt styrke vårt lokale «oljefond».

Fremskrevet utvikling av disposisjonsfondet					
	2020	2021	2022	2023	2024
Ingående balanse	62 853	56 238	64 790	69 475	77 292
Budsjettetert bruk av fond "fast del"	-17 915	-4 200	-4 400	-4 900	-6 500
Budsjettetert bruk av fond "saldering"	0	-2 248	-5 915	-2 283	-2 470
Budsjettetert avsetning til fond	11 300	15 000	15 000	15 000	15 000
Utgående balanse disp fond	56 238	64 790	69 475	77 292	83 322
Herav premieavvikfond	38 329	42 229	45 929	49 129	50 729
Herav "svømmehall"	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Herav "Agder Energi"	3 383	3 383	3 383	3 383	3 383
Herav "brøytefond"	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Rest "frie disposisjonsfond"	10 526	15 178	16 163	20 780	25 210

Kommunedirektøren vil presisere at utviklingen legger til grunn at budsjettene i perioden holder balanse. Dersom driftsbudsjettet underveis ikke overholdes vil dette gå direkte til belastning på disposisjonsfondet i regnskapsåret.

Kommunedirektøren har over tid opparbeidet en god buffer i disposisjonsfondet, og har i handlingsprogrammet lagt inn nivå for disposisjonsfond i % av driftsinntekter som et viktig måltall.

8.3.3 Finansielle måltall økonomisk utvikling fremover

Iht kommunelovens §14-2 skal kommunestyret vedta finansielle måltall for utvikling av kommunens økonomi. Formålet med denne lovendringen er å i sterkere grad forplikt administrasjon og politisk miljø til å tenkte langsiktig utvikling i økonomiforvaltningen.

Det innebærer at kommunedirektøren skal styre den økonomiske planleggingen med disse måltallene i handlingsprogram og økonomiplan, og budsjett, og følge opp dette i den økonomiske rapporteringen i årsberetningen.

Kommunedirektøren foreslår at følgende finansielle måltall legges til grunn for den økonomiske styringen fremover.

1. Netto driftsresultat (NDR) i % av sum driftsinntekter.
 - Kommunedirektøren vil følge de nasjonale anbefalingene med NDR på 1,75% for å sikre en sunn kommuneøkonomi over tid.
2. Disposisjonsfond i % av sum driftsinntekter.
 - Kommunedirektøren vil følge de KS sine anbefalinger om at sum disposisjonsfond skal utgjøre mellom 5-10 % av sum driftsinntekter.
3. Netto lånegjeld i % av sum driftsinntekter
 - Kommunedirektøren vil følge KS sine anbefalinger om en netto gjeldsgrad på 50-60% av sum driftsinntekter
4. Disposisjonsfond i % av akkumulert premieavvik.
 - Kommunedirektøren vil ha 100% oppdekking av akkumulert premieavvik på disposisjonsfond.

Noen av målene er allerede oppnådd ved bevisst fokus over flere år, og noen mål må kommunen jobbe målrettet for å oppnå. Særlig er det viktig med fokus på handlingsregelen for gjeld for å oppnå dette målet, i tillegg til å jobbe med å betale

ned mer enn minimumsavdragsordningen pålegger kommunen, for eksempel ved salg av eiendommer.

Status på måltallene ved inngangen til 2020 kan vises som følger.

Nøkkeltall/Indikator	Hva viser den	2016	2017	2018	2019	Anbefalt nivå
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	Overskudd på løpende inntekter etter at løpende utgifter er trukket fra	3,23 %	0,16 %	0,24 %	-0,58 %	1,75 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	Hvor mye av kommunens gjeld som skal betjenes av driftsinntekter	92,69 %	92,40 %	95,97 %	99,08 %	Maks 50-60 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	Hvor stor økonomisk buffer kommunen har for sin løpende drift	6,59 %	9,05 %	9,07 %	9,26 %	Min. 5-10 %
Netto finansutgifter i % av driftsinntekter	Andel av driftsinntektene som brukes på å betjene langsiktig gjeld	5,12 %	4,67 %	4,67 %	4,81 %	Maks 2-3 %
Disposisjonsfond i % av akk. premieavvik	Hvor mye mye disposisjonsfond har vi til dekning av kommende forpliktelser	96,90 %	108,94 %	128,62 %	142,30 %	Min. 100%

8.3.4 Forslag til rammer for økonomiplanperioden 2021-2024

Driftsrammene i tabellen under viser kommunedirektørens forslag til økonomiplan for perioden 2021-2024.

Bevilgningsoversikt drift B	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Sektor Rådmann og stab						
Netto driftsrammer	43 879 000	35 685 000	31 678 000	30 278 000	30 278 000	30 278 000
Sektor samfunnsutvikling						
Netto driftsrammer	88 142 000	78 142 000	68 420 000	66 698 000	65 737 000	65 437 000
Sektor helse og omsorg						
Netto driftsrammer	195 732 000	184 735 000	194 296 000	195 144 000	195 144 000	195 144 000
Sektor for oppvekst						
Netto driftsrammer	148 482 000	136 898 000	128 693 000	125 543 000	124 643 000	124 643 000
Felles inntekter og utgifter						
Netto driftsrammer	-7 257 000	4 194 000	8 656 000	3 106 000	2 856 000	4 206 000
Sektorrammer netto totalt	468 978 000	439 654 000	431 743 000	420 769 000	418 658 000	419 708 000

Tabell 15: Forslag til netto driftsrammer i perioden 2021 – 2024.

Fremlagte driftsrammer for 2021 -2024 inneholder alle tiltakene som er foreslått av kommunedirektøren i punkt 8.3.2 og salderingen mot disposisjonsfondet. Den enkelte kommunalsjef vil følge opp effektueringen av disse tiltakene, og fortsette arbeidet videre i prosessen med Balanse24 sammen med kommunedirektøren, formannskap og tillitsvalgte.

Det presiseres at netto driftsrammer som legges frem i denne økonomiplanen inneholder endringer fra tidligere rammer som følge av omlegging av innhold i hovedoversikter i kommuneregnskapet. Endringen er i hovedsak at inntekter som føres som statlige tilskudd ikke kommer frem i sektorenes rammer, men sammen med andre frie inntekter på «fellesområdene». Dette har spesielt stort utslag på sektor for samfunnsutvikling som har store statlige overføringer knyttet til Integreringstilskuddet, og på oppvekstsektoren som har tilskudd knyttet til Voksenopplæringen. Netto driftsrammer i sektorene fremstår derfor høyere enn det som sektorene vil styre etter som følge av at inntektene er fjernet.

9) Oppsummering Handlingsprogram & Økonomiplan

Handlingsprogram og økonomiplan som legges frem for perioden 2021 til 2024 er grundig gjennomarbeidet og forankret utover i organisasjonen.

De økonomiske forutsetningene som legges til grunn for planperioden tillater ikke betydelige nye satsninger som krever økte rammer, men viser en kommune som skal gjennom en periode med vesentlig omstillinger.

Omstillingene betyr ikke automatisk et dårligere tilbud til kommunens innbyggere, men medvirker til at organisasjonen må tenke nytt på hvordan den fortsatt kan gi et godt og forsvarlig tilbud til alle våre innbyggere med reduserte ressurser.

Kommunen utfordres på mange fronter i tiden som kommer. Befolkningsutviklingen med færre barn og flere eldre utfordrer oppvekstsektoren og helse- og omsorgssektoren fremover, som medfører at rammefordelingen må utfordres. Samtidig pålegges kommunen større grad av føring for hvordan tjenestene skal utføres gjennom bemanningsnormer og moderasjonsordninger i oppvekstsektoren. Samfunnsutviklingssektoren mister betydelige tilskudd innenfor flyktningeområdet, men kommunens forpliktelser til å følge opp forsvinner ikke. De statlige overføringene til kommunen reduseres, samtidig som kommunens selvstyre knyttet til eiendomsskatt strammes betydelig inn.

Summen av faktorene gir kommunen stadig reduksjon i handlingsrommet til å utføre de kommunale oppgavene. Dette fremprovoserer en effektivisering i kommunesektoren, og tvinger organisasjonen til å tenke nytt.

Kommunedirektøren legger derfor frem en krevende og nøktern plan for årene som kommer.

Risør kommune har over mange år hatt store investeringsbudsjetter, og kommunens gjeld har økt parallelt.

Kommunedirektøren ønsker å prioritere de viktigste investeringene i årene som kommer, og har hatt fokus på de store investeringene innenfor Helse og omsorg for å forberede kommunen på den varslede demografiutviklingen.

Prosjektene på Frydenborgsenteret med ny korttidsavdeling, og utbygging av omsorgsboliger på Tjenna er allerede vedtatt og igangsatt. I fremlagte investeringsplan er det investeringer inn mot Habiliteringstjenestene som får fokus med boliger til unge funksjonshemmede og ny barneavlastning med heldøgns bemanning i 2022. Prosjektene innenfor helse og omsorgssektoren har høy investeringskostnad, men også en tilhørende høy grad av tilskuddsordninger. Dette gjør at lånegraden i disse investeringene er relativt lave, og de vil ha en positiv betydning for driften og sikre et godt tilbud for fremtiden.

Når det gjelder driftsdelen av økonomiplanen er det gjort mye godt arbeid i Balanse24 prosjektet som har bidratt til at arbeidet med omstilling av organisasjonen er godt i gang. Fremlagte driftsrammer bidrar til en videreføring av

dette arbeidet, samtidig som det bereder grunnen for videre retning i prosjektet inn mot 2024. Kommunedirektøren vil i første halvår fokusere på iverksettelse av de konkrete tiltakene som foreslås, og samtidig jobbe videre i utviklingsarbeidet frem mot neste rullering av handlingsprogram og økonomiplan gjennom Balanse24.

Handlingsprogrammet og økonomiplanen som legges frem er i balanse men vil kreve mye av organisasjonen fremover. Driftsrammene skal være tilstrekkelige for å fortsatt levere gode tjenester til våre innbyggere, men er avhengige av at fokus på effektiv drift og utvikling av tjenestetilbudet fremover opprettholdes.

DEL IV: BUDSJETT 2021

10) Innledning budsjett

I henhold til kommunelovens §§ 14 2-5 skal bystyret innen utgangen av året vedta et bindende budsjett for det kommende kalenderår. Bystyrets budsjett (på det nivå dette er vedtatt) er bindende for det underordnede organ. Kommunelovens økonomibestemmelser inneholder også et absolutt krav om at budsjettet minst skal ha inndekning for alle driftsutgifter, og at budsjettet skal være realistisk mht driftsnivå.

Kommunedirektørens forslag til årsbudsjett for 2021 er laget med utgangspunkt i St.prp. nr.1 – Statsbudsjettet.

Kommunedirektørens forslag til budsjett er laget med utgangspunkt i kommunens

- vedtatte budsjett for år 2020
- vedtatte handlingsprogram & økonomiplan (2020-2023)
- foreslåtte handlingsprogram & økonomiplan (2021-2024)
- omstrukturering av organisasjonen
- Prosjekt Balanse24
- øvrige vedtak som medfører økonomiske konsekvenser

Kommunedirektørens hovedmålsetting i arbeidet med årets budsjettarbeid har vært ***å sikre et fortsatt godt og forsvarlig tjenestetilbud til kommunens innbyggere, samt å forberede kommunen på endringene i årene som kommer.***

Gitt de forutsetninger budsjettforslaget bygger på, fremmer kommunedirektøren et budsjett for 2021 i balanse.

11) Tidsplan og organisering av arbeidet

Kommunedirektøren har i tråd med tidligere praksis utarbeidet et forslag til budsjett for 2021. Budsjettforslaget er utarbeidet i samarbeid med den enkelte sektor og driftsenheter, og arbeidet har vært koordinert av økonomisjefen.

Kommunedirektøren har videreført prosessen fra 2018 med å slå sammen Handlingsprogram & Økonomiplan 2021-2024 og Budsjett 2021 i en og samme prosess og tilhørende dokument.

Økonomisjefen har lagt opp til følgende prosessplan budsjettet;

- Juni-aug Utarbeidet foreløpige sektorrammer for økonomiplan 2021-2024
- 18 sept. Frist for innspill til Handlingsprogrammet
- 25 sept. Frist for utarbeidelse og innlevering av sektorenes budsjettforslag til kommunedirektøren
- Uke 41 Sektorene presenterer budsjettforslag for kommunedirektøren
- 07 okt. Regjeringens forslag til statsbudsjett legges frem
- Uke 42 Kommunedirektøren salderer budsjettet
- 29 okt. Handlingsprogram og økonomiplan med budsjett skal være ferdig
- 4 nov. Presentasjon av kommunedirektørens foreløpige forslag for bystyret og media. Ledere og tillitsvalgte inviteres til å delta på orienteringen.
- 12 nov. Formannskapet behandler Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 og Budsjett 2021
Formannskapetets innstilling ligger ute til høring i 4 uker
- 17 des. Bystyret behandler Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 og Budsjett 2021

Som følge av forsinkelser har ikke kommunedirektøren klart å følge prosessplanen, og det er gjort følgende endringer i sluttprosessen.

- 11 nov. Presentasjon av kommunedirektørens foreløpige forslag for bystyret og media. Ledere og tillitsvalgte inviteres til å delta på orienteringen. Møte avholdes digitalt pga smittevern.
- 18 nov. Utvalgene og rådene behandler Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 og Budsjett 2021.
- 19 nov. Formannskapet behandler Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 og Budsjett 2021.

Dokumentet, med vedlegg, vil bli gjort tilgjengelig på kommunens hjemmeside, og kommunedirektøren vil være tilgjengelig for møter med partiene i perioden fra presentasjon til endelig behandling.

Det er kommunedirektørens mål at den skriftlige fremstilling som er gitt i saksforarbeidet, samt vedlegg, gir en god innsikt i kommunens etablerte driftsnivå. Kommunedirektøren mener dokumentet gir et godt grunnlag for å kunne vedta Handlingsprogram & Økonomiplan 2021-2024 og Budsjett 2021. Dokumentet suppleres med detaljbudsjett for alle sektorer og deres enheter, disse lastes ned på kommunens hjemmeside. Som en del av omleggingen av prosessen vil ikke enhetenes årsplaner være tilgjengelige i budsjettprosessen, men først ferdigstilles etter i januar/februar 2021.

Kommunedirektøren foreslår at budsjettet vedtas på netto driftsrammer. Samtidig legges det opp til at administrasjonen og formannskap kan foreta budsjettendringer innenfor rammene i det vedtatt økonomi-reglementet. En viktig forutsetning er at budsjettjusteringene ikke går utover de prioriteringer bystyret har vedtatt og at de totale netto driftsrammer ikke endres.

Budsjett 2021 presenteres ihht organisasjonsstrukturen pr. 1/1-2021.

Kommunedirektøren har flyttet enheter og personell mellom sektorrammene, og bygget dem opp ihht ny organisasjonsstruktur. Ved å omrokere på rammene skaper man en klarere skille på sektornivå med kommunalsjefens domene, hvorav alle enheter ligger som undernivå på sektorrammen.

De vesentlige endringene i strukturen er som følger:

- Enhet for Bosetting, opplæring og inkludering er avviklet og splittet mellom oppvekstsektoren og samfunnsutviklingssektoren.
 - Flyktningetjenesten er overført Samfunnsutvikling NAV
 - Voksenopplæringen er overført Oppvekstsektoren
 - Enhetsleder overført Oppvekstsektor
- Næringssjef og Samfunnsutvikler er overført fra Rådmann og stab til Samfunnsutvikling
- Kommuneoverlege er overført fra Rådmann og stab til Helse og omsorg.

12) Viktige punkter på fellesområdene for 2021

Kommunedirektørens forlag til handlingsprogram og økonomiplan for 2021-2023 er beskrevet tidligere, og første året i økonomiplanen er budsjettet for 2021.

Budsjettforslaget for 2021 er bygget på opprinnelig budsjettet fra 2020 og arbeidet med tiltak fra prosjektet Balanse24.

Det har gjennom 2020 vært jobbet med implementering av konkrete tiltak fra vedtatt budsjett for 2020 og bearbeiding av foreslåtte tiltak for 2021 til 2024 gjennom Balanse24. Arbeidet har medført til at Kommunedirektøren har gjort endringer på foreslåtte konkrete tiltak og redusert andelen effektiviseringskrav uten substans. Resultatet er et budsjett for 2021 med mindre udefinert effektiviserings-tiltak og flere konkrete tiltak som skal gjøre det lettere å legge en prosess for gjennomføring med effekt.

Ved utgangen av 2. tertial viser prognosene at kommunen skal klare å holde seg innenfor budsjetttrammene med et mindreforbruk på 5-10 mill. Noe av årsaken til dette kan henføres til koronasituasjonen som har vesentlig endret viktige forutsetninger for budsjettet mht pensjonskostnader, lønnsoppgjør og kapitalkostnader. Koronasituasjonen har også medført at mange av enhetene ikke har den driften av tjenestene som ble lagt til grunn ved inngangen av 2020. Dette har både medført økte kostnader og reduserte inntekter, men også bidratt til kostnadsreduksjoner i tillegg til de statlige tiltakspakkene.

Kommunedirektøren har lagt et korona-nøytralt budsjett for 2021, som tilsier at enhetsledere i så stor grad som mulig har fokusert på ordinær drift. Merknader som følge av videreført koronasituasjon skal fortsatt føres via prosjektreknskap og tilstrebes kompensert gjennom tiltakspakker. Kommunedirektøren har satt av 5 mill sentralt til kompensering av slike kostnader i 2021.

Kommunedirektørens budsjettforslag skal være realistisk, men samtidig optimistisk på mange områder. Det er derfor ikke mulig å gi noen utfyllende liste over alle fallgruvene i budsjettet. Under følger de antatt største fallgruvene, og utover dette vises det til nærmere omtale i avsnittet om vurderinger.

12.1 LØNN / PERSONELL

Kommunen er inne i en periode med store omstillinger som påvirker bemanningen i alle sektorer. Det jobbes kontinuerlig gjennom Balanse24 prosessene med å tilpasse bemanningen til korrekt nivå for tjenesten. Alle sektorer har fokus på å vurdere stillinger ved naturlig avgang, men i noen tilfeller vil nedbemanningsprosesser måtte iverksettes. Det jobbes konstruktivt sammen med tillitsvalgte i de tilfeller.

Årsverksutviklingen fra budsjett 2020 til 2021 kan vises som følger.

Årsverktutvikling 2020-2021	Årsverk Budsjett 2021	Årsverk Budsjett 2020	Differanse
Risør	48 844,0	49 981,0	-1 137,0
100 Sektor Rådmann og stab	1 602,0	2 044,0	-442,0
200 Sektor samfunnsutvikling	7 490,0	8 337,0	-847,0
300 Sektor helse og omsorg	23 581,0	23 043,0	538,0
400 Sektor for oppvekst	16 171,0	16 557,0	-386,0

Lønnsarkene i budsjettssystemet viser en reduksjon i faste stillinger fra 499,81 årsverk i 2020 til 488,44 årsverk i 2021. I tillegg ligger det ytterligere reduksjoner i bemanningen i de fleste sektorene gjennom de konkrete tiltakene som foreslås i handlingsprogrammet gjennom hele perioden, men som ikke kommer frem i disse oversiktene. Alle enheter driftes med stram bemanning, og mange enheter driftes med en minimumsbemanning som gjør arbeidssituasjonen meget sårbar for tjenestene, og krevende for de ansatte.

Lønnsoppgjøret for 2020 har vært helt spesielt som følge av koronasituasjonen og hvordan den har påvirket nasjonaløkonomien i hele verden. Oppgjøret i frontfagene var marginalt, og det ble vedtatt et tilsvarende 0-oppgjør. Lønnskostnadene har derfor stått tilnærmet stille gjennom året. Hvordan dette vil påvirke neste års oppgjør er meget usikkert, og trolig avhengig av hvordan verden utvikler seg utover 2021. Nasjonale anslag for 2021 er basert på en årslønnsvekst på 2,2 %, fratrasket overheng fra 2020 på 0,3 % og en lønnsglidning på 0,25% som tilsvarer 1,65%. Kommunedirektøren har avsatt 6 millioner sentralt til neste års lønnsoppgjør. Dersom lønnsoppgjøret blir dyrere enn forutsatt vil kommunedirektøren måtte finne midler i driftsbudsjettet for inndekning av dette eller avkorte kompensasjonen forholdsvis.

12.2 RENTEUTGIFTER

Kommunedirektøren legger til grunn prognoser fra Kommunalbanken og signaler fra rentemøter i Norges Bank ved vurdering av renteutviklingen fremover.

Den økonomiske situasjonen over hele kloden har i 2020 vært helt spesiell som følge av koronapandemien som kom i mars. Rentemarkedene i Norge viste stigende trender og Norges Bank hadde lagt bak seg 3-4 renteøkninger. Som følge av korona satte Norges Bank styringsrenten rett i 0%, og bankene fulgte trofast etter med rentenedsettelse utover våren. Hvor veien går videre er ukjent, men nasjonaløkonomien har utover sommeren og høsten vist positive signaler. Norges Bank har holdt 0-renten, mens de flytende markedsrentene (NIBOR 3mnd) har svingt mellom 0,23% og 0,37%, og ligger i utgangen av oktober på 0,45%.

Kommunedirektøren legger til grunn en flytende rente i 2021 på 0,37%. I tillegg kommer bankenes marginpåslag som er vurdert til 0,60%. Kommunedirektøren har i tillegg lagt på en sikkerhetsmargin på 0,30% på de flytende rentene som følge av at kommunen har en høy gjeld, og lite handlingsrom i driftsrammene. Flytende budsjettrenter i 2021 legges derfor på 1,27%. Der hvor vi har rentebindinger er faste avtaler lagt til grunn. Renteforutsetningene gir budsjettert rentekostnad på våre lån til investeringer på 11,88 mill i 2021, og er dermed ca 3,4 mill lavere enn i budsjett 2020. Gjennomsnittlig rente for 2021 for budsjettet blir på 1,68%.

Kommunens renteutgifter vil i noen grad kompenseres ved rentekompensasjon fra Husbanken, samt overføringer fra VAR områdene. Disse kompensasjonene fremkommer som renteinntekter i budsjettet.

12.3 SKATT OG RAMMETILSKUDD

Prognoser fra forslag til statsbudsjett 2021 tilsier en vekst i oppgavekorrigerte frie inntekter for Risør kommune på 2,4 % fra 2020-2021 basert på siste befolkningstelling. Oppgavekorrigerende av inntektene foretas for å kunne sammenligne inntektsnivået fra 2020 ved å korrigere for oppgaveendringer som følge av innlemming og utlemming av ordninger og oppgaver som skal gjøres av kommunene fra det ene året til det andre. I overgangen fra 2020 til 2021 er tiltakspakkene knyttet til korona-situasjonen den mest vesentlige.

Rammetilskuddet baserer seg på befolkningen pr 1/7-2020 hvor vi var 6.801 innbyggere, og er gitt ut fra forslag til Statsbudsjett som ble lagt frem 7 oktober 2020, samt signaler om økt innbyggertilskudd ifm korona som ble varslet 28 oktober. Endringer i endelig vedtatt Statsbudsjett vil kunne gi utslag på grunnlaget for rammetilskuddet for 2021.

Skatteinntektene i budsjettet er basert på anslag på skatteinngangen på landsnivå (vekst 6,6 %), Risør kommunes gjennomsnittlige skatteinngang (ca 80,7 %), og SSB's befolkningsframskriving for folketallet pr 1/1-2021 (beregnet til 6.781). Skatteanslaget på regnskap og befolkningsframskrivingen inneholder usikkerhetsmomenter knyttet til faktisk befolkningsvekst andre halvår 2020 og skatteutviklingen i samme periode.

Veksten i frie inntekter på 2,4 % fra 2020-2021 vurderes som lav da veksten i Agder var på 3,1 %, så vidt over lands-gjennomsnittet som ligger på 3,0 %.

Risør kommune får derfor en negativ realvekst på ca. 0,3 % basert på veksten i frie inntekter korrigert for deflator på 2,7 %. Realveksten skal dekke demografiendringer, endring i pensjonskostnader, satsninger fra regjeringen, samt å bidra til en opprettholdelse eller styrking av tjenestetilbudet i kommunen.

Beregninger fra Telemarkforskning viser at endringen i befolkningen fra 1/7-19 til 1/7-20 på -0,6% gir en endring i innbyggertilskuddet på -1,9% og ca -3,27 mill. Dette forklares med at vi vokser relativt mindre enn landet generelt.

De økonomiske rammebetingelsene i kommunedirektørens budsjettforslag gir ikke rom for styrking av tjenestetilbudet, og har lite handlingsrom for endringer i demografi- og pensjonskostnader. Kommunedirektøren presiserer derfor at tjenestetilbudet må opprettholdes, eller styrkes, gjennom videreutvikling av tjenestetilbudet ved at organisasjonen jobber smartere ved hjelp av digitalisering, dyktige ledere og ansatte.

Statsbudsjettet har lagt føringer for særskilt satsninger innen psykisk helse for barn og unge med 100 mill. For Risør kommune er dette ventet å utgjøre ca 142.000. Dette er ikke hensyntatt i beregning av sektorrammene for 2021.

12.4 PENSJONSKOSTNADER & PREMIEAVVIK

Pensjonskostnadene er budsjettet basert på forutsetning fra våre pensjonsleverandører. Kommunedirektøren har lagt til grunn deres anslag for 2021, men disse kan bli påvirket av flere faktorer gjennom budsjettåret og skaper en usikkerhet rundt denne betydelige kostnaden. Det lave rentenivået og økt levealder medfører en økning i pensjonskostnadene, mens den lave lønnsveksten og endringer i bemanningen indikerer en reduksjon i pensjonskostnaden. Kommunen

har liten innvirkning på disse kostnadene da det er «ytre» faktorer som utgjør de største påvirkningene.

Kommunedirektøren har for driftsåret 2021 lagt til grunn arbeidsgivers andel av pensjonskostnaden i driftsenhetene innenfor fellesordningen (KLP18) på 16%, Sykepleierordningen (KLP13) på 16 % og Statens Pensjonskasse (SPK) på 9%. Det er basert på foreløpige budsjetter fra KLP og SPK ultimo september-20. Primo 2 tertial-21 vil det foreligge oppdaterte prognoser fra KLP basert på besetningen og pensjonsgrunnlaget inn i 2021, og nye vurderinger om avsatt pensjonskostnad vil da gjøres.

Risør kommune har hatt et stort akkumulert premieavvik som skal amortiseres over 15, 10 og 7 år. Dette medfører at vi skyver kostnader foran oss, og denne kostnaden (amortiseringsbeløpene) reduserer handlingsrommet til øvrig drift.

Kommunedirektøren har over flere år jobbet med å gjøre budsjettet uavhengig av disse elementene. Det har kommunen nå klart ved at hele premieavviksforpliktelsen nå er sikret gjennom et eget disposisjonsfond.

Kommunedirektøren budsjetterer med en grunnfinansiering av amortiseringskostandene på ca 9 mill i året, og toppfinansierer årlig økning fra disposisjonsfondet. Dersom kommunedirektører klarer å avsette hele premieavviksinntekten årlig fremover, vil det medføre at disposisjonsfondet for premieavvik vil øke relativt mye årlig. Disse midlene kan da overføres det generelle disposisjonsfondet og gjøre at kommunen fremdeles vil kunne ha en god buffer fremover.

Risør kommune vil fremdeles få premieavvik på pensjonspremien, men vil da kunne styre størrelsen på denne gjennom bruk av premiefond i KLP.

Siden 2016 har kommunedirektøren redusert det akkumulerte premieavviket med ca 24 mill, mens det for 2020 er ventet å ligge omtrent stabilt. Kommunedirektøren vil fortsatt ha fokus på redusere forpliktelsen i årene som kommer, og ha dekning for denne gjennom frie midler på disposisjonsfond.

Kommunedirektøren har budsjettert med 5 mill i bruk av premiefond i 2021, og estimert premieavvikinntekt på 15 mill. Premieavviksinntekten er budsjettert avsatt til disposisjonsfond for å dekke de påfølgende 7 års amortisering av inntekten.

12.5 LÆRLINGER

Kommunene har en viktig samfunnsoppgave ved å tilby lærlingplasser for unge nyutdannede og minoritetsgrupper, og anser lærlinger som en viktig ressurs. Risør kommune har, og tar inn, lærlinger innenfor alle de fagfeltene hvor et faglig godt opplæringstilbud kan gis.

Bystyret vedtok i Handlingsprogram/Økonomiplan 2018-2021 følgende: *«Risør kommune skal ha et mål om 25 lærlinger pr år. Det arbeides spesielt for å øke bredden av fagområder der kommunen tar inn lærlinger»*

Kommunedirektøren har budsjettert med at Risør kommune vil ha 20 lærlinger i 2021. Kommunedirektøren har fokus på å få inn kvalifiserte læringer og har utvidet tilbudet til flere fagområder i organisasjonen. I 2020 har antall kontrakter vært stabilt, og det er ventet å ha ca 20 læringer på kontrakt ved årsskiftet.

Kommunedirektøren vil jobbe med å ta inn ytterligere lærlinger utover disse ved utskiftninger i 2020 ihht bystyret vedtak, og vil søke inndekning i budsjettet gjennom året dersom målet kan realiseres.

12.6 UTBYTTE AGDER ENERGI

Risør kommune har 1,17 % av aksjene i selskapet som er eid av kommunene på Agder og Statskraft, hvor kommunene har aksjemajoritet. Risør kommune har over lengre tid mottatt i underkant av 7 mill i utbytte fra selskapet som har vært med å finansiere kommunens drift.

Utbytte fra Agder Energi er budsjettert til kr.2.784.000,- i 2021, og er basert på selskapets vedtatte utbyttepolitikk og selskapets resultat i 2019. Resultatet i 2019 var vesentlig lavere enn tidligere år, og gir følgelig en betydelig inntektssvikt for kommunen på ca 4 mill fra 2020 til 2021.

I budsjettet for 2013 ble det anbefalt av kommunedirektøren å legges til grunn et fast utbytte i budsjettene fremover for å ha en stabil utbytteinntekt i budsjett og økonomiplan. Avvik fra det budsjetterte resultatet skulle dekkes inn av, eller avsettes til, disposisjonsfond ved årsavslutning. Kommunedirektøren har ikke tømt fondet ifm den store svikten i sin saldering, da det bare ville være en midlertidig løsning dersom inntekten blir liggende på samme nivå. Disposisjonsfondet for utbytte fra agder energi kan dermed overføres til det generelle fondet og «handlingsregelen» må revideres.

12.7 REGIONALSTØTTE – REDUSERT SATS ARBEIDSGIVERAVGIFT

Risør kommune fikk fra 1/7-2014 redusert arbeidsgiveravgiftssats sammen med 30 andre kommuner i landet. Risør kommune ble trukket ca 9,3 mill i rammetilskudd i en nedtrappingsordning over 5 år frem mot 2020.

Det ble lagt frem at ordningen skulle revideres i 2020, hvor det skulle tas stilling til eventuell videre støtte. Revideringen er fremdeles ikke fullført og de siste signalene som er gitt fra sentralt hold er at ordningen blir liggende i ro frem til 2022 og sees i sammenheng med endringene i Distriktsindeksen som legger grunnlag for Distriktstilskuddet. Dersom Risør kommune, som følge av revideringen, får økt arbeidsgiveravgiftssats til 14,1% igjen, vil dette medføre en vesentlig kostnadsøkning i størrelsesorden 10-15 mill avhengig av lønnsmassen på det aktuelle tidspunktet. Kommunedirektøren forutsetter at en eventuell tilbakeføring til full sats også innebærer en overgangsordning over flere år.

Dette vil også innebære en kostnadsøkning for all næring med ansatte i Risør kommune, og være svært uheldig ifht en bedring i sysselsettingen i kommunen.

12.8 STATLIGE FINANSIERINGSORDNINGER

Refusjonsordningen knyttet til Ressurskrevende tjenester, som Risør kommune har en stor andel av, får et oppjustert innslagspunkt utover forventet lønnsvekst med kr.46.000. Dette innebærer en direkte reduksjon i refusjonen for Risør på ca 0,8 mill. med effekt inn i 2020 regnskapet, og folgeeffekt inn i 2021 budsjettet.

Regjeringen har gjort denne «øvelsen» flere ganger de siste årene, som igjen har bidratt til å øke kommunens utfordringer spesielt innenfor habiliterings-tjenestene.

Regjeringen øker samtidig skjønnsrammen med 30 mill til dekning for kommuner med særlig høye utgifter til ordningen, men denne skal bare gjelde for kommuner med under 3000 innbyggere.

Ordningen vil fortsatt heller ikke ta hensyn til at brukerne lever lenger enn tidligere og opprettholder aldersgrense på ordningen på 67 år. Risør kommune har flere brukere som er passert aldersgrensen og flere som passerer denne i de nærmeste årene, og dermed faller ut av refusjonsordningen til tross for at ressursbehovet er uendret.

Risør kommune har «i all tid» vært positive til å ta imot flyktninger når myndighetene har anmodet kommunen å gjøre det. Risør kommune har dermed hatt en jevn og stabil gruppe flyktninger i 5 års perioden hvor det ytes integreringstilskudd til kommunen. Når grensene ble stengt i Sør Europa i 2017 ble det satt i gang en effekt hvor kommunene ville få en vesentlig endring i tilskuddsstrømmen som gir fullt utslag for mange kommuner i 2020 og 2021. For Risør kommune har dette medført et bortfall i integreringstilskudd fra 2019-2020 på ca 12,6 mill, og ytterligere 16,4 mill fra 2020-2021.

Dette har medført betydelige økonomiske utfordringer for kommunen i inneværende planperiode. Kommunedirektøren har følgelig hatt sterkt fokus på å drifte disse tjenestene på en rasjonell og god måte, og har gjennomført vesentlige kutt i driftsrammene underveis.

Denne inntekten har vært med å delfinansiere alle sektorenes driftsrammer over mange år, og følgelig har kommunedirektøren forsøkt å fordele konsekvensene av inntektsbortfallet på hele organisasjonen gjennom Balanse24 prosjektet.

Risør kommune har lagt til grunn at vi skal ta imot 10 nye flyktninger i 2021, og håper på at det skal komme noen familiegjennforeninger på toppen av dette.

12.9 KORONASITUASJONEN

Koronapandemien som rullet inn over hele landet i midten av mars har hatt stor innvirkning på kommunen, som landet for øvrig.

Situasjonen har fortsatt videre utover året, og det er stor usikkerhet på hvor lenge den vil vare. Det er allikevel stor sannsynlighet for at situasjonen vil vare inn i 2021, og at ettervirkningene vil merkes i lang tid fremover.

Risør kommune, næringslivet og innbyggere, har vært både flinke og heldige som ikke har hatt noen smittede i kommunen i skrivende stund, men situasjonen rundt oss drar seg til. Det er stor sannsynlighet for at også vår kommune vil få smitte til tross for at vi er godt rustet i organisasjonen. Hele organisasjonen er i en konstant beredskap.

Til tross for ingen smitte, har situasjonen en økonomisk konsekvens for Risør kommune. Kommunedirektøren fører prosjektrengskap for alle direkte merkostnader knyttet til smittevern og beredskap. Foreløpig er det registrert direkte merkostnader på ca 4,5 mill, og de siste måneder har utgiftene lagt på ca 300 000.

Regjeringen har vært gode på tiltak for å kompensere kommunene gjennom perioden gjennom kompensasjon for bortfall av skatteinntekter, reduksjoner i arbeidsgiveravgift, og ulike tiltakspakker. Dersom 2020 ender opp med en

skatteinntang som blir noe bedre enn først forventet, så kan det hende at effekten av pandemien ikke vil bli vesentlig belastende for kommunen i år.

Det ble i Statsbudsjettet ikke lagt frem noen konkrete tiltak inn mot 2021, men i et varsel fra departementet i etterkant kommer det frem at de legger ca 8,6 mrd på bordet til dekning av merutgifter og mindreinntekter ifm korona for våren 2021. Av dette går 6,2 mrd til primærkommunene, hvorav 4,4 mrd utdeles gjennom økt innbyggertilskudd. Disse midlene er tatt hensyn til i budsjettet for 2021, hvor det også er lagt inn et tiltak hvor det avsettes 5 mill til kompensasjon for merkostnader og mindreinntekter for sektorene i Risør kommune. Tilskuddet er frie midler, men kommunedirektøren har valgt å disponere midlene ihht dets formål.

13) Driftsbudsjettet - fellesområdene

Budsjettrammene for 2021 er første året i økonomiplanen som er presentert i de foregående kapitlene. Der beskrives fundamentet for budsjettet og etableringen av rammene for planperioden, og herunder 2021.

2021 er også 2. året i vedtatte økonomiplan for 2020-2023, hvor det allerede da ble jobbet med å finne tiltak for å tilpasse driftsnivået til de reduserte inntektene. Det er jobbet godt i prosjektet Balanse24 gjennom hele 1. halvår 2020 med å etablere og iverksette tiltak for budsjettet for 2021 og videre. Dette er i tråd med kommunedirektørens ønske om å løfte blikket mot 2. året i økonomiplanen for å oppnå langsiktighet i økonomiplanleggingen.

I de følgende avsnittene vil driftsbudsjettet bli presentert. Felles inntekter og utgifter, samt avsetninger til lønn og pensjon vil presenteres først. Deretter vil sektorenes budsjett gjennomgås. I denne gjennomgangen vil kun de viktigste punktene for hver enhet bli presentert.

For nærmere informasjon om enhetens ansvar og virkeområde, samt budsjettkonsekvenser, henvises det til den enkelte enhets årsmelding som utarbeides primo 2021.

13.1 FELLES INNTEKTER OG UTGIFTER

500 Felles inntekter og utgifter 2021		Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
180000	Rammetilskudd	-200 327 000	-199 922 000	-201 565 000
180001	Inntektsutjevning	-28 736 000	-27 723 000	-30 988 000
180002	Skjønnsmidler	-1 646 000	-10 292 000	-10 179 000
181000	Andre statlige overføringer	-2 822 000	-2 943 000	-2 160 000
187000	Skatt på inntekt og formue	-177 520 000	-179 776 000	-183 443 000
187400	Eiendomsskatt annen eiendom	-1 266 000	0	0
187500	Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer	-20 427 000	-21 727 000	-23 427 000
	Sum frie inntekter felles	-432 744 000	-442 383 000	-451 762 000
190000	Renteinntekter	-2 315 000	-1 524 000	-1 524 000
190001	Renter utlån	-4 000	0	0
190003	Andre rente- og bonusinntekter	-112 000	-105 000	-105 000
190100	Konserninterne renteinntekter (VAR)	-3 280 000	-2 913 000	-2 142 000
190500	Utbytte og eieruttak	-6 891 000	-6 786 000	-2 784 000
190501	Aksjeutbytte	-91 000	0	0
	Sum finansinntekter felles	-12 693 000	-11 328 000	-6 555 000
	Samlede inntekter felleområdet	-445 437 000	-453 711 000	-458 317 000
113003	Bankgebyrer	146 000	150 000	150 000
137000	Kjøp fra andre (private)	0	84 000	84 000
147000	Overføring til andre (private)	97 000	0	0
147001	Tap på fordringer	-21 000	0	0
150000	Renteutgifter lån	14 356 000	15 244 000	11 886 000
150002	Morarenter og tilhør. purrekost./gebyrer	6 000	0	0
150003	Andre renteutgifter	908 000	908 000	908 000
151000	Avdrag på lån	25 508 000	27 055 000	27 469 000
154000	Avsetninger til disposisjonsfond	7 488 000	15 000 000	15 000 000
158000	Regnskapsmessig mindreforbruk/udisponert	2 570 000	0	0
159000	Avskrivninger	25 715 000	22 639 000	22 638 000
193000	Bruk av tidl.års regnskapsmessig mindreforbruk	-7 488 000	0	0
194000	Bruk av disposisjonsfond	-3 225 000	-6 965 000	-6 448 000
199000	Motpost avskrivninger	-31 449 000	-28 607 000	-28 676 000
	Sum finanskostnader felles	34 611 000	45 508 000	43 011 000
	Sum felles inntekter og utgifter	-410 826 000	-408 203 000	-415 306 000

Felles inntekter og utgifter til fordeling driftsrammer eksklusive felles avsetninger lønn

Forklaring til de enkelte konti i tabellen:

- 1) Rammetilskuddets faste del består av følgende elementer beregnet gjennom prognosemodellen fra KS etter statsbudsjettet og tilleggsbevilgning. Baseres på kommunens innbyggere pr 1/7-2020.
 - Innbyggertilskudd kr.173 969 000 (inkl. 5,5 mill tilleggsbev.ifm korona)
 - Utgiftsutjevning kr.26 369 000
 - INGAR-ordningen kr.-257 000
 - Særskilte saker kr.1 484 000
- 2) Inntektsutjevningen på skatt fordi Risør kommune har lavere skatteinngang enn gjennomsnittet i landet. Kommunen kompenseres da opp mot 95% av landsgjennomsnittet. Risør kommune har skatteinngang tilsvarende ca 80,7%. Kompensasjonen baseres på innbyggere pr 1/1-2021.

- 3) Skjønnsmidlene består av både Distriktstilskudd Sør Norge og skjønnsmidlene som tildeles fra Fylkesmannen. Distriktstilskuddet utgjør 9,3 mill, og skjønnsmidlene 0,8 mill. Skjønnsmidlene skal kompensere for spesielle forhold i den enkelte kommune som ikke fanges opp i inntektssystemet.
 - 4) Kompensasjonen er en virkning av investeringer godkjent av Husbanken og med husbankens rente på skolebygg, kirker og omsorgsboliger. Ordningen kompenserer normalt etter gjennomsnittlig rente på Statskasseveksler med 0-3 mnd løpetid, tillagt 0,5 %, men i 2021 har Regjeringen foreslått at denne rentekompensasjonen settes til 0. Det er derfor kun budsjettet med avdragskompensasjon i 2021.
 - 5) Skatt på inntekt og formue er den kommunale skatteinngangen fra kommunens innbyggerne. Det er lagt opp til en økning i skatteinngangen fra 2020 på 5,64% som er spesielt høyt da skatteinngangen i 2020 er satt ned pga korona. Mer- eller mindreinntekter i skatteinngangen kompenseres i stor grad gjennom inntektsutjevningen, og Risør kommune er dermed mer avhengig av god skatteinngang på landsbasis enn lokalt.
 - 6) Regjeringen foreslår ytterligere reduksjon i maksimal sats for beskatning fra 5 til 4 promille i 2021. Dette har en inntektsreduserende effekt for Risør kommune på ca 4,3 mill. Kommunedirektøren har foreslått å ta i bruk Skatteetatens formuesgrunnlag ved utskrivning av skatten på boliger i 2021. Det er ventet at eiendomsskatten på boliger da vil øke med ca 6 mill som følge av at Risør kommune har takster fra 2003 på mange av objektene.
 - 7) Renteinntektene er beregnet av gjennomsnittlig likviditet på 100 mill, og gjennomsnittlig 3 mnd NIBOR-rente tillagt en rentemargin på bankavtalen.
 - 8) Andre renteinntekter er renter på kommunens kundefordringer.
 - 9) Konserninterne renter fra VAR området skal dekke renter på investeringer gjennomført innen selvkostområdene vann og avløp. Samme beløpet inngår i selvkostgrunnlaget for VAR, og utgiftene føres under Sektor for samfunnsutvikling. Rentekompensasjonen beregnes på grunnlag av gjennomførte og planlagte investeringer på VAR området, og gjennomsnittlig rente på 5-årig swap tillagt 0,5 % margin.
 - 10) Utbytte fra Agder Energi (AE) er basert på et utbyttegrunnlag på ca 340 mill. og selskapets vedtatte utbyttepolitikk. Risør kommunes eierandel er 1,17 % som tilsvarer et utbytte på ca kr.2.784.000,- for 2021 som er utbetales på grunnlag av selskapets resultater i 2019.
 - 11) Bankgebyrer som følger av vår bankavtale og forvaltning av lån.
 - 12) Kjøp fra Private er en Intern kompensasjon til enhet for Eiendom & tekniske tjenester, og enhet for Plan & byggesak, for administrasjon av eiendomsskatten.
 - 13) Renteutgifter er budsjettet ihht. estimert gjennomsnittlig låneportefølje i 2021. Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig rente på ca.1,68 % på hele porteføljen i 2021. Se for øvrig kapittelet 12.2 for ytterligere spesifikasjon.
 - 14) Andre renteutgifter er kostnader ifm innløsning av fastrente lån som ble gjort i 2004, og som belastes regnskapet med kr. 908 000,- i 30 år.
 - 15) Avdrag på lån er basert på kommunens estimerte lånemasse ved utgangen av 2020, nye låneopptak i 2021 og minimumsavdragsordningen. Beløpet kan bli påvirket av minimumsavdrags-beregningen, men denne ikke kan endelig
-

beregnes før etter årsoppgjøret for 2020 fordi man må hensynta hva som aktiveres av eiendeler ved årsslutt. Se også kapittel 7.2.2 om investeringsplanens innvirkning på driftsbudsjettet.

- 16) Avsetning til disposisjonsfond på kr.15 mill i 2021 er basert på at det er budsjettert med en premieavvikinntekt på 15 mill under felles avsetninger lønn og pensjon. Midlene må avsettes til disposisjonsfond da de skal utgiftsføres (amortiseres) over de neste 7 årene.
- 17) Avskrivningskostnad på anleggsmidlene belastes sentralt og er basert på bokførte avskrivninger for 2019. Avskrivningskostnaden gir ingen resultateffekt. (Ref. pkt.19)
- 18) Bruk av disposisjonsfondet i 2021 budsjetteres sentralt, mens tilhørende bevilgning belastes ute i driftssektorene der kostnaden hører hjemme. Det er budsjettert med 4,2 mill til konkrete tiltak, og ytterligere 2,25 mill til saldering av budsjettet i 2021. De konkrete tiltakene er som følger:
 - Toppfinansiering av amortiseringskostnad premieavvik 2,7 mill
 - Styrking Sønedeled skole 1,2 mill
 - Sosiallærer Risør Ungdomsskole 0,3 mill
- 19) Motpost avskrivninger skal inntektsføres etter reglene i de kommunale regnskaps-bestemmelsene. Beløpet inntektsføres for at ikke avskrivningene skal gi resultateffekt i driftsregnskapet – det er avdragene som gjør.

13.2 FELLES AVSETNINGER

Kommunedirektøren setter av midler sentralt til diverse kostnader for lønn og pensjon som vedrører hele organisasjonen.

500 Felles avsetninger lønn og pensjon 2021		Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
101010	Lønnsoppgjør neste år	0	6 000 000	6 000 000
105008	Lønn lærlinger	0	3 610 000	3 522 000
109014	Premieavvik - pensjon	-19 094 000	-20 000 000	-20 000 000
109021	Amort. premieavvik KLP	10 652 000	10 700 000	11 100 000
109099	Pensjonspremie - avregning	906 000	0	0
137000	Kjøp fra andre (private)	58 000	3 650 000	50 000
147000	Overføring til andre (private)	0	0	7 750 000
Sum felles avsetninger lønn og pensjon		-7 478 000	3 960 000	8 422 000

Felles avsetninger lønn og pensjon 2021

Forklaring til den enkelte linje i tabellen:

- 1) Det avsettes 6 mill til kompensasjon i driftssektorene for lønnsoppgjøret i 2021. Midlene overføres den enkelte enhet ihht faktisk kostnad etter lønnsoppgjøret er utbetalt. Se også kapittel 12.1 for vurderinger.
- 2) Det avsettes 3,52 mill til å kompensere driftsenhetene for lønn til lærlinger i 2021, tilsvarende 20 stk. Midlene kompenseres ut etter påløpte kostnader via tertialrapportene gjennom året. Kommunedirektøren tilstreber løpende å øke antall lærlinger opp til 25 stk, ihht bystyrets vedtak.
- 3) Premieavvikinntekt og bruk av premiefond budsjetteres med hhv 15 mill og 5 mill i 2021. Premieavviket oppstår som en forskjellen mellom innbetalt premie

og netto pensjonskostnad, mens premiefondet er et fond i KLP som kun kan brukes til å betale pensjonspremie. Begge elementene medfører en inntektsføring i regnskapet. Premieavviket inntektsføres i budsjettåret og utgiftsføres (amortiseres) deretter over de neste 7 år. Se kapittel 12.4 for ytterligere informasjon.

- 4) Amortisering av tidligere års premieavvik er budsjettet med kr.11,1 mill i 2021 basert på prognosene fra KLP. Kostnaden vil hvert år endret med 1/7-del av nye premieavvik fra året før. Se kapittel 12.4 for ytterligere informasjon.
- 5) Kjøp fra andre er budsjettet med kr.50 000 til dekning av kostnader til pensjonsselskapene for aktuarberegninger.
- 6) Overføring til andre er en samlepost for avsetninger til tiltak i Handlingsprogram og Økonomiplan for 2021 som er sektorovergripende og ikke kan henføres til en enkelt sektor. Midlene vil overføres der utgiftene er påløpt etter iverksettelse, via tertialrapportene.

Tiltakene fremkommer i tabellen nedenfor

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021
Retaksering eiendommer ifm Eiendomsskatt	1 500 000
Tilskudd Risør By AS	500 000
Utgifter til gjennomføring av valg	250 000
Omstillingsmidler	200 000
Arbeidsmiljøtiltak	300 000
Korona-kostnader 2021 ihht ekstra bev.Sb1	5 000 000
Sum avsetninger tiltak felles	7 750 000

Oversikt over tiltak i HP/ØP 2021-24 med effekt i 2021

13.3 FELLES INNTEKTER OG UTGIFTER TIL DISPOSISJON FOR NETTO DRIFTSRAMMER I SEKTORENE

Ny kommunelov trådte i kraft 1/1-2020. De lovpålagte hovedoversiktene er noe annerledes enn de som er benyttet tidligere, da de inneholder noe mer enn det som vi «lokalt» definerer som «felles inntekter og utgifter». Tabellene som fremstilles etter «lokal» metode i kapittel 13.1 og 13.2 oppsummeres som følger med netto til disposisjon for driftsrammer til sektorene.

500 Felles inntekter og utgifter 2021	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Sum felles inntekter og utgifter	-410 826 000	-408 203 000	-415 306 000
Felles inntekter og utgifter til disposisjon drift	-7 478 000	3 960 000	8 422 000
Felles inntekter og utgifter til disposisjon drift	-418 304 000	-404 243 000	-406 884 000

Tabellen viser at kommunen har totalt kr.406,88 mill til å bruke netto på driftssektorene i 2021, mens hovedoversikten «bevilgningsoversikt drift A» viser noe høyere tall, 431,74 mill. Den «lokale» oversikten vil stemme med det som blir liggende i økonomisystemet for sektorene, mens hovedoversiktene vil vise et høyere tall. Hovedoversikten vises nedenfor.

Bevilgningsoversikt Drift A (felles inntekter og utgifter)

Bevilgningsoversikt Drift A	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Rammetilskudd	-230 710 000	-237 937 000	-242 732 000
Inntekts- og formuesskatt	-177 520 000	-179 776 000	-183 443 000
Eiendomsskatt	-21 693 000	-21 727 000	-23 427 000
Andre generelle driftsinntekter	-62 899 000	-39 846 000	-25 755 000
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-492 821 000	-479 286 000	-475 357 000
Sum bevilgninger drift, netto	468 978 000	439 655 000	431 742 000
Avskrivinger	31 449 000	28 607 000	28 676 000
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	500 427 000	468 262 000	460 418 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	7 606 000	-11 024 000	-14 939 000
Renteinntekter	-7 292 000	-6 042 000	-5 271 000
Utbytter	-6 982 000	-6 786 000	-2 784 000
Renteutgifter	20 011 000	20 536 000	16 397 000
Avdrag på lån	25 508 000	27 055 000	27 469 000
NETTO FINANSUTGIFTER	31 245 000	34 763 000	35 811 000
Motpost avskrivinger	-31 449 000	-28 607 000	-28 676 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	7 402 000	-4 868 000	-7 804 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	841 000	-2 331 000	-748 000
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	275 000	7 199 000	8 552 000
SUM DISPONERINGER AV NETTO DRIFTSRESULTAT	1 116 000	4 868 000	7 804 000
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0

Hovedoversikten tar for seg de to tabellene vist i kapittel 13.2 og 13,3 overfor, samt at den tar inn i seg både inntekter og utgifter som tidligere ikke har vært med i disse oversiktene. Det gjelder spesielt «andre generelle statstilskudd» som tar inn f.eks integreringstilskuddet som tidligere ikke har vært definert inn i denne rapporten. Rapporten tar også med seg renteinntekter og rentekostnader knyttet til Startlånsordningen og Selvkostområdet VAR, samt disponeringer til og fra bundne driftsfond fra disse. Dette medfører at rapporten viser et høyere beløp i linje 6 «sum bevilgninger drift netto» som viser hva som er disponert til driftssektorene i budsjetttrammene, enn i den «lokale» varianten.

14) Sektorrammer og enhetene

Videre følger hver enkelt sektor med netto driftsrammer vist samlet, og pr enhet og tjeneste innad i sektorrammen, samt kommunedirektørens kommentar til budsjettet. For mer utfyllende informasjon om den enkelte enhets virksomhet henvises til sektorenes årsplaner.

14.1 RÅDMANN & STAB

Sektor Rådmann og stab	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-1 275 000	-260 000	0
Overføringer og tilskudd fra andre	-1 333 000	-1 645 000	-1 132 000
Salgs- og leieinntekter	-744 000	-415 000	-425 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-3 351 000	-2 320 000	-1 557 000
Lønnsutgifter	15 287 000	13 797 000	10 826 000
Sosiale utgifter	4 731 000	3 948 000	2 841 000
Kjøp av varer og tjenester	16 876 000	12 826 000	12 874 000
Overføringer og tilskudd til andre	9 062 000	7 174 000	6 693 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	45 956 000	37 745 000	33 235 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	42 605 000	35 425 000	31 678 000
Renteinntekter	-1 580 000	-1 500 000	-1 500 000
Renteutgifter	1 445 000	1 470 000	1 460 000
NETTO FINANSUTGIFTER	-135 000	-30 000	-40 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	42 470 000	35 395 000	31 638 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	760 000	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-30 000	0	0
SUM DISPONERINGER	730 000	0	0
SUM NETTO DRIFTSRAMME	43 200 000	35 395 000	31 638 000

Netto driftsrammer –Rådmann & Stab

Rådmann & Stab inneholder følgende stabsfunksjoner og tjenester:

100 Sektor Rådmann og stab		Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
120	Administrasjon	3 285 000	894 000	2 981 000
10100	Rådmannen	3 285 000	894 000	2 981 000
110	Kontroll og revisjon	1 115 000	1 280 000	0
120	Administrasjon	412 000	424 000	801 000
180	Diverse fellesutgifter	758 000	724 000	724 000
390	Den norske kirke	5 136 000	5 138 000	4 838 000
392	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	389 000	355 000	0
10200	Rådmannsgruppen Felles	7 810 000	7 921 000	6 363 000
120	Administrasjon	879 000	578 000	0
233	Annet forebyggende helsearbeid	626 000	606 000	0
301	Plansaksbehandling	986 000	955 000	0
325	Tilrettelegging og bistand for næringslivet	2 444 000	1 375 000	0
10300	Rådmannsgruppens stab	4 935 000	3 514 000	0
100	Politisk styring	3 200 000	2 747 000	2 578 000
110	Kontroll og revisjon	0	0	1 238 000
180	Diverse fellesutgifter	0	15 000	15 000
10400	Rådmannen politisk	3 200 000	2 762 000	3 831 000
120	Administrasjon	9 477 000	7 840 000	8 751 000
10500	IKT - felleskostnader	9 477 000	7 840 000	8 751 000
120	Administrasjon	4 876 000	4 809 000	4 136 000
180	Diverse fellesutgifter	114 000	82 000	82 000
10600	Stab personal	4 990 000	4 891 000	4 218 000
120	Administrasjon	4 556 000	3 993 000	2 700 000
10700	Stab Fellestjenester	4 556 000	3 993 000	2 700 000
120	Administrasjon	4 243 000	2 980 000	2 293 000
283	Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig mv.	0	600 000	500 000
10800	Stab økonomi	4 243 000	3 580 000	2 793 000
	Sum inntekter	-6 054 000	-3 860 000	-3 086 000
	Sum utgifter	48 549 000	39 255 000	34 724 000
	Sum netto driftsrammer	42 495 000	35 395 000	31 638 000

Netto driftsramme Rådmann & Stab med stabene og tjenestene

Kommentarer til budsjett for 2021

Sektor for Rådmann og Stab er ikke en tjenestesektor slik de andre tre områdene er, men består av Kommunedirektøren og stabsfunksjoner som leverer tjenester til hele organisasjonen i tillegg til det politiske miljø.

Som tabellen over viser, så jobber kommunedirektøren med å rydde i strukturen innad i sektoren for å få færre ansvar og funksjoner og følgelig bedre oversikt, men det gjør også til at sammenligningsgrunnlagene blir noe vanskeligere i overgangsfasen.

Totalt er det budsjettert med 16,02 årsverk i sektoren i 2021, som er 4,42 årsverk mindre enn i 2020. Endringen skyldes i hovedsak overføring av 2,6 årsverk til andre sektorer, mens resterende 1,8 årsverkene er redusert ved naturlig avgang som en del av effektiviseringen som er gjennomført i prosjektet Balanse24.

Årsverktvikling 2020-2021	Årsverk Budsjett 2021	Årsverk Budsjett 2020	Differanse
10100 Rådmannsgruppen	240,0	100,0	140,0
10300 Rådmannens stab	0,0	300,0	-300,0
10400 Rådmannen politisk	115,0	115,0	0,0
10600 Stab personal	517,0	599,0	-82,0
10700 Stab fellestjenester	330,0	530,0	-200,0
10800 Stab økonomi	400,0	400,0	0,0
100 Sektor Rådmann og stab	1 602,0	2 044,0	-442,0

Rådmann og Stab har noen vesentlige kostnader i sin ramme som låser mye av handlingsrommet for innsparinger i sektoren. Tilskudd til Kirkelig fellesråd og IKT-Agder samarbeidet er de to største utgiftspostene på hhv ca 4,8 mill og 8,7 mill, i tillegg finansierer også sektoren det politiske miljøet hvor ordfører og varaordfører også mottar sin lønn med 1,15 årsverk.

Utgifter til kontrollutvalgssekretariat og revisjon ligger budsjettert med ca 1,2 mill. Disse har direkte innstillingsrett til bystyret, hvilket innebærer at kommunedirektøren ikke har rett til å foreta egne budsjettvurderinger av dette, det må evt. bystyret gjøre.

I kommunedirektørens administrasjonskostnader ligger mange utgifter som vedrører hele kommunen og ikke er mulige å endre direkte. Det være seg KS-medlemskontingenter, KS-OU-kostnader, KS-FoU kontingenter, OFA kontingent, og diverse mindre kostnader til Tono, Gramo, KS innkjøp mm. Dette er kostnader som ikke skal henføres ut på øvrige sektorer, men skal føres under administrasjon.

Sektor Rådmann og Stab har følgende tiltak fra handlingsprogrammet med økonomisk konsekvens, hvor det for 2021 utgjør et netto kutt på 150'.

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021	2 022	2 023	2 024
Reduksjon tilskudd Kirkelig fellesråd	-300 000	-500 000	-500 000	-500 000
Reduksjon utgifter politiske møter	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Effektivisering stabsfunksjoner	0	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000
Utgifter til gjennomføring av valg	250 000	0	250 000	0

Tiltakene er nærmere beskrevet i tiltaksplanen i kapittel 17.

Innenfor funksjonene HR-personal, Fellestjenesten (som nå er samlet til Stab organisasjonsutvikling) og Stab økonomi har mye ressurser gått med til utskifting av ERP-systemer de siste 2 årene, og det vil fremdeles måtte brukes mye ressurser på å få alle systemene implementert ut i hele organisasjonen i tiden fremover. Samtidig er dette en del av effektiviseringsarbeidet for hele kommunen, hvor det er ventet å gi gevinster gjennom mer automatiserte prosesser, bedre kvalitet på tjenestene, og brukervedvirkning i organisasjonen. Stabsfunksjonene har nå også «alle mann på dekk» etter en periode med mye utskifting, som gjør staben bedre rustet til å kunne gi resten av organisasjonen bistand til å bruke de nye systemene på en god og effektiv måte.

Rådmann og Stab går inn i et budsjettår hvor digitaliseringsprosesser og kompetanseheving knyttet til disse vil ha et sentralt fokus, i tillegg til å fortsatt gi organisasjonen og innbyggerne god service og gode tjenester.

14.2 SEKTOR FOR HELSE OG OMSORG

Sektor Helse og Omsorg	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-3 642 000	0	0
Overføringer og tilskudd fra andre	-44 500 000	-36 874 000	-35 667 000
Brukerbetalinger	-10 471 000	-11 675 000	-11 200 000
Salgs- og leieinntekter	-2 742 000	-2 500 000	-2 464 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-61 354 000	-51 049 000	-49 331 000
Lønnsutgifter	158 021 000	151 414 000	158 453 000
Sosiale utgifter	45 719 000	44 912 000	44 102 000
Kjøp av varer og tjenester	47 410 000	40 903 000	39 551 000
Overføringer og tilskudd til andre	2 294 000	-1 445 000	1 521 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	253 444 000	235 784 000	243 627 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	192 090 000	184 735 000	194 296 000
Renteutgifter	4 000	0	0
NETTO FINANSUTGIFTER	4 000	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	192 094 000	184 735 000	194 296 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	942 000	-1 135 000	-1 170 000
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-1 684 000	0	0
SUM DISPONERINGER	-742 000	-1 135 000	-1 170 000
SUM NETTO DRIFTSRAMME	191 352 000	183 600 000	193 126 000

Netto driftsrammer – Sektor for Helse & Omsorg

Sektor for Helse & Omsorg er kommunens største sektor med en netto driftsramme på ca 193 mill i 2021.

Sektoren har også flest ansatte med ca 235,8 årsverk fast ansatte i budsjettet for 2021. Endringer i bemanningen fra 2020 til 2021 kan vises som følger.

Årsverktvikling 2020-2021	Årsverk Budsjett 2021	Årsverk Budsjett 2020	Differanse
30100 Helse og omsorg - leder	440,0	580,0	-140,0
31100 Rehabilitering - leder	589,0	362,0	227,0
31200 Rehabilitering - Linken	900,0	1 101,0	-201,0
31300 Rehabilitering - Orreveien	1 877,0	1 892,0	-15,0
31400 Rehabilitering - Sandnes ressursenter	4 760,0	5 058,0	-298,0
32200 Omsorg hjemmetjenester	5 587,0	5 110,0	477,0
32300 Omsorg institusjon	6 182,0	6 074,0	108,0
32400 Omsorg psykisk helse	1 798,0	1 718,0	80,0
33100 Helse - leder	100,0	100,0	0,0
33300 Helse helsetjenester	270,0	190,0	80,0
33400 Risør helsestasjon	640,0	658,0	-18,0
33500 Søndeled Legekontor	138,0	200,0	-62,0
33700 Solsiden Legekontor	300,0	0,0	300,0
300 Sektor helse og omsorg	23 581,0	23 043,0	538,0

Tabellen gir et noe misvisende bilde da sektoren har hatt stort fokus på nedbemanning ihht tiltak vedtatt i budsjettet for 2020, mens oversikten viser en økning inn i 2021 på 5,38 årsverk. Sektoren har samtidig som nedbemanning har skjedd også måtte omgjøre vikarstillinger til faste ansettelser ihht innkomne krav. Vikarene kommer ikke frem i årsverksoversiktene og dermed fremstår de som en økt årsverksressurs.

Sektoren har overtatt et nytt legesenter med 3 årsverk, kommunen har fått ansatt en etterlengtet psykolog, og antall årsverk BPA'er og støttekontakter har økt fra 2020.

Sektor for Helse & Omsorg har vært sterkt presset ressursmessig de senere år, og utsiktene til at tjenestene vil få et enda større press er tydelig gjennom demografi-utviklingen. SSB-framskrivninger frem mot 2040 viser en vekst på 44,2% (Middelvekst-alternativet), eller ca 550 flere innbyggere i alderen 67 år og oppover. Heldigvis er den eldre befolkningen friskere enn tidligere, men samtidig lever de også lengre. Sykehusene skriver ut pasienter raskere enn tidligere, som igjen gjør at det kreves mer kompetanse og kapasitet i kommunene.

	2020	2040			%endring 2020-2040		
		L	M	H	L	M	H
0-5 år	314	233	314	367	-25,8	0,0	16,9
6-15 år	743	472	575	667	-36,5	-22,6	-10,2
16-66 år	4 256	3 559	3 686	3 855	-16,4	-13,4	-9,4
67-79 år	1 128	1 250	1 288	1 317	10,8	14,2	16,8
80-89 år	296	607	651	691	105,1	119,9	133,4
90 år og eldre	72	189	218	252	162,5	202,8	250,0
Sum	6 809	6 310	6 732	7 149	-7,3	-1,1	5,0
0-66 år	5 313	4 264	4 575	4 889	-19,7	-13,9	-8,0
67 år og eldre	1 496	2 046	2 157	2 260	36,8	44,2	51,1

Dette vil kreve ressurser i årene som kommer, og kommunedirektøren har gjennom satsning på investeringer i omsorgsteknologi, flere omsorgsboliger og flere institusjonsplasser for syke og eldre startet med forberedelsene.

I 2021 og videre inn i 2022 har kommunedirektøren lagt inn årsverk knyttet til åpningen av ny korttidsavdeling høsten-21 som betjenes av hjemmetjenestene. Bidraget på bemanning vil trolig ikke være tilstrekkelig for full drift, men sektoren vil føle seg litt frem i oppstarten ifht til å få til en effektiv drift hvor institusjon og hjemmetjenester kan samarbeide ifht behov.

Kommunedirektøren har skjermet sektoren inn i 2021 og utover planperioden, og det er ikke lagt inn noen konkrete kostnadsreducerende tiltak eller effektiviseringskrav i planperioden utover de allerede vedtatte tiltakene inn mot habiliteringstjenestene.

Det satses også på utvikling innen habiliteringstjenestene hvor det i 2021 er lagt inn midler til forprosjekt for utvikling av bokollektiv for unge funksjonshemmede og barneavlastning med heldøgntilbud i Tyriveien. Prosjektene inngår i arbeidet med å videreutvikle habiliteringstjenestene og tilbudet i kommunen.

Kommunedirektøren har valgt å ikke hensynta bystyrets vedtak om videreføring av kutt i ikke lovpålagte tjenester på 2 mill fra behandlingen i 2020.

Sektor for Helse & Omsorg inneholder følgende enheter og tjenester:

300 Sektor helse og omsorg	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
120 Administrasjon	6 000	84 000	1 225 000
233 Annet forebyggende helsearbeid	0	0	619 000
253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	-30 000	-3 001 000	-360 000
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	1 235 000	1 574 000	1 494 000
256 Øyeblikkelig hjelp døgntilbud	1 536 000	1 900 000	1 900 000
30100 Helse og omsorg - leder	2 747 000	557 000	4 878 000
120 Administrasjon	29 000	121 000	0
234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsn	304 000	432 000	432 000
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	-13 608 000	-16 250 000	-12 625 000
31100 Habilitering - leder	-13 275 000	-15 697 000	-12 193 000
234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsn	8 511 000	6 818 000	6 643 000
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	2 652 000	2 245 000	2 256 000
31200 Habilitering - Linken	11 162 000	9 063 000	8 899 000
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	15 943 000	16 473 000	16 017 000
31300 Habilitering - Orreveien	15 943 000	16 473 000	16 017 000
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	37 199 000	32 995 000	33 439 000
31400 Habilitering - Sandnes ressursenter	37 199 000	32 995 000	33 439 000
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	3 065 000	3 047 000	3 067 000
253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	22 842 000	5 634 000	7 164 000
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	14 598 000	32 739 000	32 163 000
32200 Omsorg hjemmetjenester	40 505 000	41 419 000	42 394 000
253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	47 192 000	48 741 000	48 034 000
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	5 088 000	5 534 000	5 833 000
32300 Omsorg institusjon	52 280 000	54 275 000	53 866 000
243 Tilbud til personer med rusproblemer	4 142 000	3 942 000	3 891 000
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	8 613 000	9 066 000	9 013 000
32400 Omsorg psykisk helse	12 755 000	13 008 000	12 904 000
120 Administrasjon	1 148 000	1 183 000	1 162 000
33100 Helse - leder	1 148 000	1 183 000	1 162 000
244 Barneverntjeneste	5 350 000	4 974 000	4 974 000
251 Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet	980 000	1 104 000	1 104 000
252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	8 400 000	7 922 000	7 922 000
33200 Helse barnevern	14 730 000	14 000 000	14 000 000
231 Aktivitetstilbud barne og unge	583 000	626 000	649 000
233 Annet forebyggende helsearbeid	198 000	200 000	861 000
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	9 211 000	9 761 000	7 711 000
33300 Helse helsetjenester	9 992 000	10 587 000	9 220 000
232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	4 751 000	4 985 000	4 952 000
33400 Risør helsestasjon	4 751 000	4 985 000	4 952 000
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	1 414 000	750 000	1 046 000
33500 Søndeled Legekontor	1 414 000	750 000	1 046 000
241 Diagnose, behandling, habilitering og rehabilitering	0	0	2 541 000
33700 Solsiden Legekontor	0	0	2 541 000
Sum Inntekt	-63 702 000	-52 188 000	-50 501 000
Sum Utgift	255 055 000	235 788 000	243 627 000
Sum netto driftsramme	191 352 000	183 600 000	193 126 000

Netto driftsramme for Sektor for Helse & Omsorg med enheter og tjenester

Kommentarer til budsjett for 2021

Den første tabellen viser at sektoren er meget lønnsstung, hvor lønnskostnadene utgjør ca 83 % av de totale driftsutgiftene. Sektoren har også store inntekter knyttet til opphold på Frydenborgsenteret, salg av tjenester til andre kommuner og refusjoner til andre kommuner. Det er relativt store inntekter som kobles til lovpålagte tjenester og eksterne salg. Dette gjør sektoren sårbar for raske endringer da dette innebærer at bemanningen må reduseres.

Enheterne på Frydenborgsenteret har lagt et budsjett for 2021 som i utgangspunktet baserer seg på videre drift fra 2020, men skal i tillegg åpne ny avdeling på høsten med 12 nye korttidsplasser og hjelpemiddellager.

Institusjonstjenestene på Frydenborgsenteret med hjemmetjenester og psykisk helse samlokalisert har over lang tid hatt en god og rasjonell drift. Det samarbeides på tvers av enhetene for å sikre en god arbeidsplass og gode tjenester. Kommune-psykolog kommet på plass og styrker tilbudet i kommunen, i tillegg til å være en ressurs innad i organisasjonen.

Koronasituasjonen har vært, og vil trolig fortsette å være, en betydelig ekstrabelastning for tjenestene. Det er etablert gode rutiner for å sikre ansatte og pasienter fra smitte utenifra. Dette har dessverre også medført en reduksjon i inntektene på institusjonsplassene, og det er lagt til grunn en reduksjon i budsjettet 2021 på 1 mill fra 2020.

Enhetene innenfor habiliteringstjenestene har en betydelig andel inntekter knyttet til refusjon på ressurskrevende tjenester og salg til andre kommuner.

Refusjonsordningen strammes inn hvert år fra regjeringen gjennom at den kommunale egenandelen øker. Dette medfører til at rammene har blitt gradvis redusert uten at kostnadsbehovet endres.

Habiliteringstjenestene opplever også en vekst i avlastningsbehovene for lettere og yngre brukere med vedtak. Sektoren jobber med å finne nye måter å levere gode tjenester på, da de yngre brukerne stiller andre krav enn tjenesten er vant med fra tidligere.

Ressurskrevende brukere lever også lengre enn tidligere, men refusjonsordningen åpner ikke for å kreve refusjon etter at bruker er fylt 67 år til tross for at tjenestebehovet ikke reduseres vesentlig. Risør kommune har flere brukere som er passert 67 år, og flere som gjør det i nær fremtid.

Risør kommune har budsjettet med kr.19,2 mill i refusjon på disse tjenestene for 2021, som er en reduksjon på ca 9,5 mill fra budsjett 2019. Det er en usikkerhet knyttet til refusjonen da den styres ut fra brukernes behov gjennom året.

Sandnes Ressurssenter selger også avlastningstjenester nabokommuner som følge av at de har bygget opp en solid kompetanse innenfor disse tjenestene. Den siste avtalen er i avslutningsfasen, men vil trolig også vare gjennom 2021. Det er lagt inn ressurser og inntekter på dette i budsjettet.

Innenfor Helseområdene i sektoren er det lagt opp til en videreføring av driften på helsestasjonen, og barnevernsamarbeidet i Øst har lagt et budsjett på samme nivå som i 2020.

Det er lagt opp til et budsjett for 2021 med full drift på de tre legesentrene i kommunen. «Legekabalen» har gått opp etter ansettelse av en fastlege i 50% stilling på Sønedeled legekantor, og overtagelse av Solsiden legesenter. Totalt er det budsjettet med en kostnad på ca 11,3 mill knyttet til legetjenester i 2021 inkludert legevaktordningen i Arendal og tilskudd til private leger og fysioterapeuter. Kommunedirektøren vil fremover jobbe videre med å forsøke å samle legetjenestene i kommunen for å kunne gi et kvalitativt godt og mer kostnadseffektivt tilbud.

Sektoren står overfor et krevende driftsår, hvor omstilling og effektivisering fortsatt vil være i fokus, i tillegg til å fortsatte levere gode tjenester.

14.3 SEKTOR FOR SAMFUNNSUTVIKLING

Sektor Samfunnsutvikling	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-46 530 000	-33 180 000	-18 191 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-10 318 000	-3 240 000	-3 224 000
Salgs- og leieinntekter	-55 654 000	-59 628 000	-58 505 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-112 503 000	-96 048 000	-79 920 000
Lønnsutgifter	55 573 000	51 201 000	47 605 000
Sosiale utgifter	14 296 000	12 750 000	11 261 000
Kjøp av varer og tjenester	60 160 000	60 862 000	56 178 000
Overføringer og tilskudd til andre	24 086 000	16 197 000	15 105 000
Avskrivninger	5 733 000	5 968 000	6 038 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	159 848 000	146 978 000	136 186 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	47 345 000	50 930 000	56 267 000
Renteutgifter	3 291 000	2 914 000	2 143 000
NETTO FINANSUTGIFTER	3 291 000	2 914 000	2 143 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	50 636 000	53 844 000	58 410 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-1 011 000	-1 130 000	551 000
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-2 274 000	-836 000	0
SUM DISPONERINGER	-3 285 000	-1 966 000	551 000
SUM NETTO DRIFTSRAMME	47 351 000	51 878 000	58 961 000

Netto driftsrammer – Sektor for Samfunnsutvikling

Sektor for Samfunnsutvikling består av enhetene Kultur, Plan- og byggesak, Eiendom og tekniske tjenester og Selvkostområdene VAR, samt NAV Sosial og NAV Flyktning. EBOI er avviklet og VIRK er overført til Oppvekstsektoren.

Sektoren har fått tilført 2 årsverk fra Rådmann og Stab ved overføring av Næringssjef og Samfunnsutvikler i 2021. Samtidig har RUV stillingen og lederstillingen fra EBOI blitt avviklet. Sektoren har jobbet med nedbemanning gjennom naturlig avgang innen Tekniske tjenester og Renhold som en del av Balanse24 prosjektet og de konkrete tiltakene fra budsjett 2020. Totalt er det budsjettert med 7,49 årsverk i 2021, ned 8,47 årsverk fra 2020.

Årsverktutvikling 2020-2021	Årsverk Budsjett 2021	Årsverk Budsjett 2020	Differanse
20100 Samfunnsutvikling leder	300,0	100,0	200,0
21100 Plan og bygg	680,0	780,0	-100,0
22100 Eiendom forvaltning	180,0	180,0	0,0
22200 Eiendom vaktmestertjenester	760,0	760,0	0,0
22300 Eiendom renhold	1 800,0	1 830,0	-30,0
22400 Eiendom tekniske tjenester	669,0	853,0	-184,0
23100 Vann og avløp - selvkostområde	1 052,0	1 340,0	-288,0
24100 Kultur leder	160,0	160,0	0,0
24200 Kultur Risørhuset	90,0	100,0	-10,0
24300 Risør bibliotek	292,0	292,0	0,0
24400 Risør Kino	187,0	205,0	-18,0
24500 Kultur frivillighetssentralen	20,0	100,0	-80,0
25100 EBOI Leder	0,0	100,0	-100,0
25200 Flyktningetjenesten	0,0	867,0	-867,0
26100 NAV - sosial	640,0	630,0	10,0
26200 NAV - flyktning	660,0	40,0	620,0
200 Sektor samfunnsutvikling	7 490,0	8 337,0	-847,0

Sektor for Samfunnsutvikling inneholder følgende enheter og tjenester:

200 Sektor samfunnsutvikling	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
120 Administrasjon	0	-466 000	441 000
301 Plansaksbehandling	0	0	966 000
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	0	0	1 390 000
20100 Samfunnsutvikling leder	0	-466 000	2 796 000
301 Plansaksbehandling	1 167 000	995 000	977 000
302 Byggesaksbehandling og eier seksjonering	651 000	289 000	211 000
303 Kart og oppmåling	749 000	66 000	34 000
320 Kommunal næringsvirksomhet	-21 000	7 000	7 000
329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	781 000	800 000	788 000
360 Naturforvaltning og friluftsliv	-10 000	0	0
21100 Plan og bygg	3 318 000	2 157 000	2 017 000
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	1 565 000	3 841 000	4 862 000
130 Administrasjonslokaler	491 000	512 000	246 000
221 Barnehagelokaler og skyss	357 000	298 000	298 000
222 Skolelokaler	3 045 000	3 047 000	3 047 000
261 Institusjonslokaler	-193 000	-940 000	48 000
265 Kommunalt disponerte boliger	-2 714 000	-2 710 000	-2 575 000
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	-2 006 000	-2 267 000	-1 217 000
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	1 291 000	1 543 000	1 543 000
386 Kommunale kulturbygg	561 000	271 000	595 000
390 Den norske kirke	24 000	0	0
22100 Eiendom forvaltning	2 419 000	3 595 000	6 847 000
130 Administrasjonslokaler	180 000	170 000	167 000
221 Barnehagelokaler og skyss	236 000	254 000	252 000
222 Skolelokaler	1 556 000	1 136 000	1 519 000
261 Institusjonslokaler	1 413 000	955 000	1 318 000
265 Kommunalt disponerte boliger	682 000	697 000	686 000
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	345 000	509 000	501 000
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	352 000	327 000	322 000
386 Kommunale kulturbygg	305 000	295 000	295 000
22200 Eiendom vaktmestertjenester	5 068 000	4 343 000	5 060 000
120 Administrasjon/Kantine	164 000	134 000	132 000
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	741 000	687 000	801 000
130 Administrasjonslokaler	881 000	837 000	883 000
221 Barnehagelokaler og skyss	638 000	670 000	692 000
222 Skolelokaler	3 982 000	3 907 000	3 777 000
261 Institusjonslokaler	2 556 000	2 584 000	2 337 000
265 Kommunalt disponerte boliger	89 000	79 000	93 000
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	732 000	700 000	718 000
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	987 000	937 000	935 000
386 Kommunale kulturbygg	379 000	342 000	375 000
22300 Eiendom renhold	11 148 000	10 879 000	10 744 000
330 Samferdsel og transporttiltak	500 000	500 000	500 000
332 Kommunale veier	5 484 000	5 688 000	4 027 000
335 Rekreasjon i tettsted	675 000	727 000	1 050 000
338 Forebygging av branner og andre ulykker	1 061 000	1 110 000	1 110 000
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	8 039 000	8 059 000	6 700 000
360 Naturforvaltning og friluftsliv	-3 015 000	-2 930 000	-4 251 000
380 Idrett og tilskudd til andres idrettssanlegg	359 000	255 000	277 000
22400 Eiendom tekniske tjenester	13 104 000	13 409 000	9 413 000
320 Kommunal næringsvirksomhet	-52 000	0	0
22500 Risør Biovarmeanlegg	-52 000	0	0
23100 Vann og avløp - selvkostområde	0	0	0

Tabell fortsetter neste side.

200 Sektor samfunnsutvikling	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
202 Grunnskole	0	0	0
231 Aktivitetstilbud barne og unge	60 000	60 000	60 000
375 Muséer	650 000	600 000	400 000
377 Kunstformidling	531 000	260 000	375 000
380 Idrett og tilskudd til andres idrettssanlegg	162 000	130 000	130 000
383 Kulturskole	2 039 000	2 116 000	2 037 000
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	3 183 000	2 806 000	3 393 000
24100 Kultur leder	6 626 000	5 972 000	6 395 000
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	597 000	635 000	534 000
24200 Kultur Risørhuset	597 000	635 000	534 000
370 Bibliotek	2 390 000	2 408 000	2 405 000
24300 Risør bibliotek	2 390 000	2 408 000	2 405 000
373 Kino	822 000	582 000	614 000
24400 Risør Kino	822 000	582 000	614 000
234 Aktiviserings- og servicetjenester til eldre og personer med funksjonsnedsettelse mv	454 000	686 000	-88 000
24500 Kultur frivillighetssentralen	454 000	686 000	-88 000
120 Administrasjon	1 077 000	1 087 000	0
25100 EBOI Leder	1 077 000	1 087 000	0
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	3 536 000	2 679 000	0
252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	-8 942 000	-6 843 000	0
275 Introduksjonsordningen	8 031 000	8 570 000	0
281 Ytelse til livsopphold	2 381 000	2 700 000	0
850 Statstilskudd knyttet til bosetting og integrering av flytninger og drift av asylmottak	-22 870 000	-17 600 000	0
25200 Flyktningetjenesten	-17 863 000	-10 494 000	0
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	7 538 000	8 194 000	8 071 000
276 Kvalifiseringsordningen	1 007 000	1 225 000	1 525 000
281 Ytelse til livsopphold	7 281 000	5 700 000	5 590 000
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig mv.	-14 000	-45 000	-45 000
26100 NAV - sosial	15 813 000	15 074 000	15 141 000
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	246 000	237 000	5 438 000
252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet	0	0	1 012 000
275 Introduksjonsordningen	0	0	5 050 000
276 Kvalifiseringsordningen	0	0	600 000
281 Ytelse til livsopphold	2 183 000	1 775 000	2 185 000
850 Statstilskudd knyttet til bosetting og integrering av flytninger og drift av asylmottak	0	0	-17 201 000
26200 NAV - flyktning	2 430 000	2 012 000	-2 916 000
Sum Inntekt	-126 850 000	-109 761 000	-92 385 000
Sum Utgift	174 201 000	161 639 000	151 346 000
Sum netto driftsramme	47 351 000	51 878 000	58 961 000

Netto driftsramme for Sektor for Samfunnsutvikling med enheter og tjenester

Kommentarer til budsjett for 2021

Sektoren er den delen av kommunen som leverer flest direkte tjenester til kommunens innbyggerne. Sektoren opplever derfor stort forventningspress fra publikum gjennom drift av kommunale veier, havner, kommunale bygg, parkeringstjenesten, kulturtilbud og forvaltning gjennom plansaksbehandling og byggesaker mot private og næringsliv. Sektoren leverer også de kommunale NAV-tjenestene, og har ansvar for integrering av flyktninger og oppfølging av disse.

Samfunnsutvikling den sektoren med lavest andel lønnskostnader av totale driftskostnader med ca 43,2%. Det innebærer at enheten er mer utsatt for prisøkninger fra eksterne leverandører og markedssvingninger enn de andre sektorene. Det varsles en prisvekst i 2021 på 3,4% i statsbudsjettet.

Innenfor enhet for Kultur er ny kulturkoordinator ansatt og på plass i Risørhuset. Hennes stilling er fordelt mellom kulturfaglig drift, Kino og Frivillighetssentral og skal ivareta og videreutvikle disse fremover. Frivillighetssentralen finansieres i 2021 igjen med et øremerket tilskudd fra staten, og det er budsjettert med et tilskudd på 400.000 som gjør at nettorammen til tjenesten er redusert. Tjenesten ligger budsjettert med et overskudd på kr.88 000, men dette vil tilpasses ifht stillingsstørrelsen som funksjonen vil ha behov for.

Fordelingen av koordinatorstillingen har også medført reduksjon i driftsrammene til kulturfaglig drift og kino, men disse er budsjettert med en videreføring av driften i 2020. Det er riktignok knyttet stor usikkerhet til aktiviteten på disse feltene som følge av koronasituasjonen fremover.

Under Kultur leder er vedtatt budsjett for 2020 videreført med de tiltakene som ble vedtatt i handlingsprogrammet for 2021. Det innebærer at kuttet i tilskudd til museumsaktivitet (Kystkultursenteret) og Akvariet ligger inne i budsjettet med hhv 50.000, og 200.000.

Kultursjefen har budsjettert med husleieutgifter ifm Bygningsvernssenteret med kr.50.000 i 2021, og ser frem til å få dette etablert i Risør sentrum fra og med januar 2021.

Innenfor enhet for Plan & Byggesak er Risør Utvikling og Vekst (RUV) avviklet og bemanningen redusert fra 7,8 til 6,8 årsverk inn i 2021. Tiltaket har ikke noen reduserende effekt på budsjettrammen da stillingen var finansiert gjennom disposisjonsfond. Enheten har allikevel mistet både kompetanse og en god saksbehandler.

Plan og byggesaksenheten fikk redusert sitt inntektsbudsjett etter flere år uten å oppnå budsjettet. Inntektsnivået ser nå ut til å være mer korrekt, og enhet en har økt budsjettet igjen med 120.000 inn i 2021 som følge av forventning om noe økt aktivitet på byggesaker. Det jobbes sentralt med å få etablert e-byggesak som vil kunne gjøre arbeidet mer effektivt for enheten, og forhåpentligvis for innbyggerne. Når dette implementeres er fremdeles uklart.

Enhet for eiendom forvaltning, tekniske tjenester og VAR dekker det meste av energikostnadene i kommunen. Totalt er det budsjettert med ca 11 mill i energikostnader, hvorav ca 9,3 mill er knyttet til bygg, 0,7 mill til veibelysning og ca 1 mill til Biovarmeanlegget. Energiforbrukene på Biovarmeanlegget nøytraliseres ved at energien selges videre igjen til kommunen og videregående skole. Enheten har fokus på å kontrollere energiforbruket i de kommunale byggene gjennom styringssystemer og energitiltak.

Enhet for Eiendomsforvaltning fikk i 2020 3 mill til ekstra vedlikehold av kommunale bygg, som en del av de nasjonale koronatiltakene. Kommunedirektøren foreslår en satsing på oppgradering av kommunale bygg, i investeringsbudsjettet. Enheten vil legge til grunn plan for vedlikehold og oppgradering av kommunale ihht vedlegg. Arbeidet vil også sees i sammenheng med pågående utredning om utnyttelse av kommunale bygg ifm salg. Enheten har over flere år hatt svikt i inntekter på sine utleie, og har i budsjett 2021 gjort en nøktern vurdering av forventede inntekter. Budsjetterte inntekter er redusert med ca 2,2 mill som følge av redusert behov, og uegnede leiligheter.

Enheten har ansvaret for havner og innstiller på en økning på 10% på leie av båt plass i 2021. Dette begrunnes delvis med at ikke kommunen skal være konkurransevridende overfor private aktører som investerer i båt plasser som en del av sin næringsvirksomhet.

Enhet for Vann & Avløp (VAR) har de siste årene fått gjennomført mye av tiltakene innenfor Hovedplan for Vann og Avløp. Økt ressursinnsats har gjort at

prosjektene i større grad gjennomføres etter planen, eller raskere. Enheten har revidert handlingsplanen for kommende planperiode, og legger inn 37,1 mill i nye investeringer innenfor området, hvorav 11,7 mill skal tas i 2021.

Risør kommune har lave kommunale avgifter, og viderefører dette inn i 2021 med en reduksjon i forbruksavgiftene på vann og avløp. Leie av vannmåler reduseres også med ca 16,4% for å stimulere flere til å installere måler for å få ned vannforbruket. Feieravgiften økes med 5,2% for å følge utviklingen på kostnadene mot ØABV som leverer tjenesten. Med disse gebyrene holdes selvkostfondene omtrent på samme nivå som tidligere.

Gebyrene fra RTA øker gebyrene noe fra 2020, og det henvises til vedlagt notat fra selskapet.

Utviklingen de siste 5 årene har vært som følger.

Gebyr / År	2017		2018		2019		2020		2021	
	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr	Kr	% endr
eks mva										
Vann abonnement	1 386,00	0,00	1 386,00	0,00	1 428,00	3,03	1 500,00	5,04	1 500,00	0,00
Vann forbruk pr. m3	7,34	0,00	7,34	0,00	7,34	0,00	7,71	5,04	7,35	-4,67
Avløp abonnement	1 785,00	5,00	1 785,00	0,00	1 785,00	0,00	1 963,50	10,00	1 900,00	-3,23
Avløp forbruk pr. m3	12,40	5,00	12,40	0,00	12,40	0,00	13,64	10,00	13,64	0,00
Renovasjon normalabo.	2 906,00	-0,48	3 004,00	3,37	2 904,00	-3,33	3 054,00	5,17	3 215,00	5,27
Feieavgift pr pipe	270,00	21,62	270,00	0,00	285,00	5,56	285,00	0,00	300,00	5,26
Slamgebyr	1 080,00	0,00	1 080,00	0,00	1 080,00	0,00	1 230,00	13,89	1 280,00	4,07

Tilkoblingsavgiftene for vann og avløp holdes lave med et gebyr på 7.350 pr område, som er en uendret fra 2020.

EBOI ble avvirket i 2020 og Voksenopplæringen overført til oppvekstsektoren. Bosetting enslige mindreårige flyktninger og den ordinære flyktningetjenesten ble slått sammen, og tilbakeført til NAV-flyktning. Budsjettet for 2021 viser dermed en samlet enhet innenfor flyktningeområdet.

Bortfall av integreringstilskudd på ca 37 mill over en 5 år periode har vært en av kommunens største utfordringer fra 2020. Det er gjort en veldig god jobb med å omstrukturere tjenestene parallelt med inntektsbortfallet. Den største utfordringen var i overgangen 2019-2020 og 2020-2021 med totalt nesten 29 mill, hvorav 16,4 i overgangen til 2021. Enheten har redusert utgiftssiden vesentlig, og har redusert netto driftsramme med ca 12,5 mill fra regnskap 2019 til budsjett 2021.

Innenfor NAV sosial er budsjettet stort sett videreført fra opprinnelig budsjett 2020. Dette som følge av at kommunedirektøren har lagt inn forslag om å reversere vedtaket om å holde barnetrygden utenfor beregningene ved utmåling av økonomisk sosialhjelp. Evaluering av tiltaket viser at det gir en merkostnad på ca 800.000 i året uten at det gir vesentlig effekt på målgruppen. Utgiftene har økt gjennom året fra 37.000 i mars, til 88.000 i oktober. Faginstansen mener det er andre virkemidler i systemene som treffer bedre mot barn i levekårsutsatte familier. Det er viktigere å jobbe med tverrfaglig arbeid for å forhindre utenforskap og sikre gode ferietilbud og fritidsaktiviteter. Samarbeid med lag og foreninger og frivilligheten er viktige faktorer for å lykkes.

Gjennom Balanse24 prosjektet har kommunedirektøren lagt inn følgende tiltak på drift i sektor for samfunnsutvikling.

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021	2 022	2 023	2 024
Reduksjon bemanning renhold	-261 000	-522 000	-783 000	-783 000
Endring brannordningen ØABV	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Fjerning av gratis parkering	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Omstrukturering/effektivisering Samfunnsutvikling	-750 000	-2 250 000	-2 250 000	-2 250 000
Historieboken avsluttes	0	-761 000	-761 000	-761 000
Barnetrygden og økonomisk sosialhjelp	-800 000	-800 000	-800 000	-800 000
Leieinntekter nye omsorgsboliger Tjenna	0	-300 000	-1 000 000	-1 300 000
Tilskudd Risør By AS	500 000	500 000	500 000	500 000

Kommunedirektøren har dermed gått vekk fra de store udefinerte effektivitetskravene som ble lagt frem i sist budsjett og økonomiplan, og delvis erstattet dem med konkrete kostnadsreducerende, eller inntektsøkende, tiltak. Totalt for 2021 utgjør tiltakene ca 2,3 mill netto, og sektoren jobber videre med tiltakene i Balanse24 arbeidet utover våren 2021.

Totalt øker netto driftsrammer for sektor for samfunnsutvikling med ca 7,1 mill fra 2020 til 2021 inkludert utfordringene med reduserte tilskudd på flyktningeområdet. Dette er en positiv utvikling sett for kommunen totalt mht at det ser ut som om sektoren har klart å redusere utgiftssiden av flyktningetjenesten i større grad enn forventet i forrige økonomiplan.

14.4 SEKTOR FOR OPPVEKST

Sektor for Oppvekst	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-8 631 000	-3 463 000	-5 404 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-24 815 000	-19 189 000	-20 292 000
Brukerbetalinger	-6 226 000	-6 739 000	-6 196 000
Salgs- og leieinntekter	-1 223 000	-1 099 000	-1 091 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-40 895 000	-30 490 000	-32 984 000
Lønnsutgifter	106 759 000	96 565 000	94 392 000
Sosiale utgifter	26 778 000	25 129 000	22 057 000
Kjøp av varer og tjenester	45 351 000	43 069 000	40 615 000
Overføringer og tilskudd til andre	1 857 000	-837 000	-792 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	180 746 000	163 925 000	156 272 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	139 851 000	133 435 000	123 288 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	139 852 000	133 435 000	123 288 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	149 000	-66 000	-129 000
SUM DISPONERINGER	149 000	-66 000	-129 000
SUM NETTO DRIFTSRAMME	140 001 000	133 369 000	123 160 000

Netto driftsrammer – Sektor for Oppvekst

Sektor for Oppvekst ved avviklingen av EBOI fått overført ansvaret for VIRK i 2020 og rammene er korrigert. Sektoren er dermed en ren oppvekstsektor som ivaretar alle kommunale og private barnehager, den interkommunale PP-tjenesten, barneskolene og SFO, ungdomskolen og voksenopplæringen (VIRK).

Sektoren består, etter innlemming, av VIRK av 161,71 faste årsverk, hvorav 8,6 tilhører det interkommunale samarbeidet PPT.

Årsverktvikling 2020-2021	Årsverk Budsjett 2021	Årsverk Budsjett 2020	Differanse
40100 Oppvekst og inkludering - Leder	650,0	770,0	-120,0
41100 Risør barneskole - grunnskole	4 291,0	4 307,0	-16,0
41200 Risør barneskole SFO	481,0	592,0	-111,0
42100 Hope Oppvekstsenter - grunnskole	570,0	570,0	0,0
42200 Hope Oppvekstsenter - SFO	60,0	65,0	-5,0
42300 Hope oppvekstsenter - barnehage	650,0	650,0	0,0
43100 Søndeled Barneskole - grunnskole	1 731,0	1 723,0	8,0
43200 Søndeled Barneskole - SFO	141,0	155,0	-14,0
44100 Risør Ungdomskole	3 336,0	3 302,0	34,0
45100 PPT	860,0	893,0	-33,0
46100 Fargeskrinet Barnehage	1 031,0	1 040,0	-9,0
47100 Trollstua Barnehage	1 170,0	1 180,0	-10,0
25300 Voksenopplæringen VIRK	1 200,0	1 310,0	-110,0
400 Sektor for oppvekst	16 171,0	16 557,0	-386,0

Det er små endringer i antall årsverk i sektoren. Dette kan delvis begrunnes i at sektoren er underlagt statlige bemanningsnormer i skole og barnehage som over de siste årene som begrenser handlingsrommet. Reduksjonen fra 2020 består i hovedsak av 1,2 årsverk på førskoletiltak, 1,1 årsverk i SFO Risør barneskole og 1,1 årsverk på VIRK.

De siste årene har Risør kommune hatt en nedgang i de yngre aldersgruppene i befolkningen som får sine tilbud gjennom våre barnehager og grunnskoler. Det fødes for få barn og det for liten tilflytning av barnefamilier i kommunen. Sektor for Oppvekst vil mest sannsynlig også i kommende planperiode oppleve en nedgang i antall barn i barnehager og grunnskole.

Utvikling barn i barnehager og grunnskole	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26
Barnehager*	233	222	227	226	217	226
Barnekole	468	452	412	397	374	357
Ungdomsskole	240	247	227	213	218	191
Totalt barn i alder 1-15 år	941	921	866	836	809	774
* gitt tilgang 0-åringene på 45 pr år						

Basert på eksisterende befolkning vil de neste 3 årene medføre en reduksjon på ca 105 barn i barnehager og grunnskolen.

- 240 elever vil gå ut av ungdomsskolen, mens 213 vil komme inn.
- 213 elever vil gå ut av barneskolene, mens 142 vil komme inn.
- 142 barn vil gå ut av våre 3 kommunale og 4 private barnehager, mens det anslagsvis vil komme 135 inn, avhengig av fødselsutviklingen. (45 pr år)

Helsestasjonen oppgir at det var 36 fødsler i Risør kommune i 2019, og det er ventet en liten økning i 2020.

Tilveksten i de yngre aldersgruppene er den store utfordringen som medfører til at kommunedirektøren mener at en debatt og vurdering knyttet til skolestruktur er nødvendig inn i kommende planperiode.

Sektor for Oppvekst inneholder følgende enheter og tjenester:

400 Sektor for oppvekst		Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
120	Administrasjon	873 000	-1 397 000	42 000
201	Barnehage	27 118 000	27 161 000	23 443 000
202	Grunnskole	1 647 000	1 252 000	61 000
211	Styrket tilbud førskolebarn	3 527 000	3 462 000	2 445 000
223	Skoleskyss	2 194 000	2 237 000	2 000 000
40100	Oppvekst og inkludering - Leder	35 358 000	32 715 000	27 991 000
202	Grunnskole	32 159 000	29 654 000	28 029 000
41100	Risør barneskole - grunnskole	32 159 000	29 654 000	28 029 000
215	Skolefritidstilbud	1 800 000	1 236 000	733 000
41200	Risør barneskole SFO	1 800 000	1 236 000	733 000
202	Grunnskole	4 536 000	4 694 000	4 702 000
42100	Hope Oppvekstsenter - grunnskole	4 536 000	4 694 000	4 702 000
215	Skolefritidstilbud	70 000	156 000	136 000
42200	Hope Oppvekstsenter - SFO	70 000	156 000	136 000
201	Barnehage	3 527 000	3 590 000	3 532 000
42300	Hope oppvekstsenter - barnehage	3 527 000	3 590 000	3 532 000
202	Grunnskole	14 017 000	12 143 000	12 041 000
43100	Søndeled Barneskole - grunnskole	14 017 000	12 143 000	12 041 000
215	Skolefritidstilbud	479 000	424 000	363 000
43200	Søndeled Barneskole - SFO	479 000	424 000	363 000
120	Administrasjon/kantine	-97 000	0	-1 000
202	Grunnskole	25 812 000	26 554 000	27 012 000
44100	Risør Ungdomskole	25 715 000	26 554 000	27 011 000
202	Grunnskole	2 677 000	2 612 000	2 565 000
290	Interkommunale samarbeid	0	0	0
45100	PPT	2 677 000	2 612 000	2 565 000
201	Barnehage	5 974 000	5 557 000	5 504 000
46100	Fargeskrinet Barnehage	5 974 000	5 557 000	5 504 000
201	Barnehage	6 366 000	6 670 000	6 504 000
47100	Trollstua Barnehage	6 366 000	6 670 000	6 504 000
213	Voksenopplæring	4 428 000	7 365 000	4 048 000
25300	Voksenopplæringen VIRK	4 428 000	7 365 000	4 048 000
	Inntekt	-44 798 000	-30 565 000	-33 121 000
	Utgift	181 903 000	163 934 000	156 281 000
Sum netto driftsramme		137 105 000	133 369 000	123 160 000

Netto driftsramme for sektor for Oppvekst med enheter og tjenester.

Kommentarer til budsjett for 2021

Oppvekstsektoren har gjennom 2020 iverksatt de konkrete tiltakene som ble vedtatt, mens arbeidet med effektiviseringskravet på 2,5 mill har vært vanskelig å angripe.

Sektoren hadde ihht vedtatt økonomiplan ytterligere 7,5 mill som skulle vært innarbeidet i budsjett 2021. Dette er ikke videreført i fremlagte økonomiplan, men er erstattet av to effektiviseringskrav på totalt 2,35 mill hvor det ene er spisset inn mot

administrasjonsfunksjoner. Det andre tiltaket vil bli jobbet med inn i Balanse24 og skal konkretiseres 1 halvår.

Tabellen nedenfor viser tiltakene for oppvekstsektoren for planperioden 2021-24.

Driftstiltak planperioden 2021-24	2 021	2 022	2 023	2 024
Røyslandselevene til Risør	0	-1 200 000	-1 200 000	-1 200 000
Relokalisering av VIRK	0	-500 000	-1 400 000	-1 400 000
Effektivisering oppvekstadministrasjon	-1 150 000	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
Effektiviseringskrav Oppvekstsektor	-1 200 000	-2 200 000	-2 200 000	-2 200 000

Tiltak inn mot strukturendringer i skolen er vanskelige og tunge prosesser, men kommunedirektøren mener det er viktig at tema løftes opp og vurderes grundig i sektoren fremover i Balanse24 arbeidet. Den økonomiske situasjonen vil ikke bli vesentlig bedre fremover, og andelen barn i barnehage og barneskole faller i årene som kommer. For å opprettholde gode skoler innenfor de økonomiske rammebetingelsene vil det være nødvendig å vurdere strukturen.

Tvedestrand kommune skal bygge ny storskole som skal stå klar i 2023, og følgelig skal de fleste grendeskolene nedlegges. Herunder også Songe skole som Røyslandselevene går på. Kommunedirektøren har lagt til grunn at gjesteelever i Tvedestrand skal tilbakeføres til Risør (Søndeled skole) fra 2022. Dette arbeidet må påstartes i 2021 i samarbeid med Tvedestrand kommune for å få en god prosess. Tiltaket kan også gi positive synergier ifm barnehagebarn som går i barnehage i Tvedestrand.

De kommunale barnehagene i Risør kommune har lagt budsjetter for 2021 som stort sett er videreføring av driften i 2020 og tilpasset til forventet endring i antall barn. En forventet reduksjon i barn høsten 2021 medfører at Trollstua og Fargeskrinet reduserer bemanningen med ca 1,5 årsverk totalt.

I oppvekstledelsen er det budsjettert med 2,9 årsverk spesialpedagoger knyttet til førskoletiltak. Det er en reduksjon på 1,2 årsverk fra 2020.

Kommunedirektøren har beregnet det kommunale tilskuddet til private barnehager, og legger til grunn forventet barnesammensetning 1/1-2021 for beregning av de totale utgiftene for kommunen. Sett opp mot budsjett 2020 forventer kommunedirektøren en reduksjon i denne kostnaden på ca 3 mill som følge av beregnet lavere tilskuddssats og færre barn i private barnehager. Det er budsjettert med 0,9 mill i utgifter knyttet til barn som går i barnehage i andre kommuner.

Totalt er det ca 233 barnehagebarn i kommunen ved utgangen av 2020, hvor ca 133 (57%) av dem går i private barnehager. Av sentrumsbarnehagene i Risør er fordelingen 78% i de private. Med synkende tilførsel av nye barnehagebarn er det viktig at barnehagemyndigheten ivaretar alle barnehagene på beste mulige måte for å sikre at barna har et godt tilbud.

Barneskolene viderefører budsjetttrammene på omtrent samme nivå som i 2020, med unntak av Risør barneskole som har redusert sin ramme med ca 1,6 mill delvis grunnet overføring av elever til Risør ungdomsskole. Grunnskolene har ingen vesentlige endringer i bemanningen fra budsjett 2020, men det reduseres noe i vikarutgiftene. Barneskolene har en krevende driftssituasjon som følge av elevgrupper som krever ekstra oppfølging og ekstra bemanning gjennom skoledagen og SFO. Andelen av elever med krav om spesialundervisning ligger stabilt på ca 10-11% i Risør, og er

høyere enn landet og KOSTRA gruppen. Behovet for særskilt tilrettelegging for norskopplæring er også høy både i timer og andel elever. Begge disse faktorene er innvirkende på at Risør kommune har høyere netto driftsutgifter enn KOSTRA gruppen og landet uten Oslo.

Nøkkeltall	Enhet	Risør 2019	Kostragruppe 11 2019	Landet uten Oslo 2019
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring	antall	72,9	53	36,3
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning	antall	147,3	148,7	139,9
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norskopplæring	prosent	4,3	3,9	4,9
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning	prosent	10,1	8,4	7,8
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn	prosent	72,2	73,6	75
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn	prosent	69,4	67,5	68,7
Gruppestørrelse 2	antall	14,8	14,8	15,8
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	antall	38,4	41,3	41,7
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år	kr	134 538	129 237	117 308

Det er ventet små reduksjoner inn i elevtallene ved skolene i Risør og Hope barneskole høsten 2021, mens Sønedeled skole vil bli ca 15 færre barn fra høsten av og komme under 100 elever, og i løpet av 3 år reduseres til ca 73 elever. Dersom Røyslandselevene overføres til Sønedeled skole vil det kunne delvis kompensere for elevfrafallet.

Netto kostnader til SFO reduseres med ca 0,6 mill inn i 2021 hovedsakelig som følge redusert bemanning. Totalt er bemanningen i SFO på de tre skolene redusert med 1,3 årsverk fra 2020. Inntektsregulerte moderasjonsordninger for 1 og 2 klassinger ble innført i 2020, og utvides i 2021 til også å gjelde 3 og 4 klassinger. Skolene har også plikt til gi tilbud om gratis SFO for barn med spesielle behov fra 5-7 trinn.

Det interkommunale PPT-samarbeidet har redusert sine utgifter inn i 2021, som gir en kostnadsreduksjon for Risør kommune på ca 50.000. Samarbeidet skal drive videre i 2021 med 0,33 årsverk mindre enn i 2020. PPT er et vertskommunesamarbeid med Gjerstad, Vegårshei og Tvedestrand som deler kostnadene. Risør er vertskommune, og netto budsjett viser Risørs andel av samarbeidet.

Risør ungdomsskole øker sin netto driftsramme med ca 0,45 mill fra 2020 til 2021. Driftsbudsjettet på skolen er omtrent videreført, til tross for overgang av elevgrupper fra barneskolen med ekstra oppfølgingsbehov, mens utgifter til elever i andre kommuner er ventet å øke med ca 0,9 mill. Ungdomsskolen vil motta omtrent like mange barn fra barneskolene som det går ut av skolen høsten 2021. Skolen har budsjettet med 0,34 årsverk økning i 2021.

Voksenopplæringen (VIRK) i Risør opplever også en nedgang i elevtall og jobber med å tilpasse driftsnivået løpende. Skolen har gjesteelever fra Gjerstad og Vegårshei som gir skolen inntekter på ca 3,9 mill i 2021, i tillegg til de statlige tilskuddene på egne elever på ca 3,5 mill. Budsjetttrammene er redusert med ca 3,3 mill fra budsjett 2020, hvor ca 2,3 mill er gjennom forventet inntektsøkning. Skolen har en bemanning på ca 12 faste årsverk etter en reduksjon i bemanningen på ca 1,1 årsverk fra 2020. Skolen har rundt 85 elever, men det er ventet en reduksjon ned mot 50 elever ila noen år. Kommunedirektøren vil, som følge av at skolen fremover får færre elever, jobbe med reforhandling av dagens leieavtale, eller eventuelt se etter nye egnede lokaler til skolen når dagens avtale utløper.

15) Investeringer i 2021

Investeringsbudsjettet er lagt frem og omtalt i dokumentets del III kapittel 6 hvor kommunedirektøren har videreført første år i investeringsplanen inn i investeringsbudsjettet for 2021. Hvert enkelt prosjekt blir ikke omtalt i denne delen da det henvises til referansepunkt i Handlingsprogrammet for mer informasjon.

15.1 INVESTERINGSBUDSJETTET 2021

Ref. HP 20- 23	Investeringsbudsjett	2 021				
		MVA-komp	INV bto	MVA-komp	Annen fin.	Lån
4.1.1	Digitale læremidler i skolene (T)	25 %	100	-20	0	-80
2.5.1	Etablering skatepark og nærmiljøanlegg Kjempesteinen	25 %	5 850	-1 165	-2 000	-2 685
2.6.4	Hovedplan vann og avløp (T)	0 %	11 700	0	0	-11 700
2.4.6	Nedgravde renovasjonsløsninger (U/T)	25 %	500	-100	0	-400
2.3.2	Nærmiljø-, trafikksikkerhet(T)	25 %	220	-44	-88	-88
	Standardheving kommunale bygg ihht vedlegg		5 525	-900	0	-4 625
2.3.2	Friluftsområder (ihht vedlegg)	25 %	1 100	-130	-550	-420
2.1.1	Nytt næringsområde på Hestemyr (T)	0 %	0	0	-1 500	1 500
3.1.1	Svømmehall, rehabilitering eller nybygg (U/T)	25 %	0	0	0	0
2.3.3	Utbygging Rønningsåsen (Nytt)	0 %	0	0	-1 000	1 000
2.4.5	Nye Torvet (T)	25 %	0	0	0	0
2.2.5	Kommunale kaier og havn(T)	25 %	3 700	-740	0	-2 960
1.5.2	Egenkapitalinnskudd KLP (T)	0 %	2 050	0	-2 050	0
	Startlånsordningen (Husbanken)	0 %	15 000	0	0	-15 000
4.2.4	Oppgradering uteleker barnehager (T)	25 %	100	-20	0	-80
	Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	25 %	500	-100	0	-400
	Signalanlegg Frydenborgsenteret	25 %	2 000	-500	-1 000	-500
3.3.1	Utvikling av Tjennasenteret (T)	25 %	33 000	-6 600	-25 500	-900
2.6.2	Oppgradering av kartgrunnlag (T)	25 %	200	-40	0	-160
1.1.3	Biler og utstyr (T)	25 %	4 730	-966	-2 500	-1 264
3.2.3	Boliger unge funksjonshemmede (6 stk)	25 %	1 250	-250	0	-1 000
	Barneavlastning Tyriveien (T)	25 %	1 250	-250	0	-1 000
	Fase 2 bolig Furumveien (utleiebolig)	0 %	3 000	0	-500	-2 500
	Oppgradering kirkegård Risør	25 %	3 750	-750	0	-3 000
2.4.1	Parkeringsløsning i Sentrum	25 %	0	0	0	0
	Sum investeringer og finansiering		95 525	-12 575	-36 688	-46 262

Investeringsbudsjettet for 2021 med spesifisert finansiering

Kommunedirektøren har hatt fokus på å ikke ta inn vesentlige nye tiltak i investeringsplanen for å dempe investeringsaktiviteten fremover.

Kommunedirektøren ser at vi ikke klarer å gjennomføre de vedtatte investeringer årlig, og må derfor overføre en vesentlig andel av bevilgningene til året etter. Disse overføringene vises ikke i investeringsbudsjettene hvert år, men tas opp i egen sak for bystyret for å få fornyet disse bevilgningene.

Kommunedirektøren har hatt fokus på å stramme opp hva som skal tas inn i investeringsplanen, opp mot hva som bør overlates til ordinær drift. Det må være et fokus på hvilke investeringer som er nødvendig ifht den kommunale tjenesteytingen, og det må sees i sammenheng med utviklingen i driftsorganisasjonen i planperioden ifht hvilke menneskelige og økonomiske ressurser som er tilgjengelige.

Tiltakene som er foreslått i investeringsbudsjettet er basert på anslag og erfaringspriser og kan derfor måtte tas opp igjen til politisk behandling dersom det oppstår vesentlige avvik. Investerings tiltakene er avhengige av mange faktorer som ikke er lett å beregne i en tidlig fase av prosjektet. Det være seg resultat av

anbudsprosesser, omfang av ønsket arbeid og arealer, tilskuddsordninger, og mva-behandling som legges til grunn i prosjektene.

Prosjektet Utvikling Tjennasenteret er fordelt over 2020 og 2021 med ca 50% hvert år. Prosjektet er fremdeles i forprosjekt, og følgelig forsinket ifht plan. Oppstart av prosjektet blir dermed tidligst over nyttår 2021, og følgelig vil trolig ikke prosjektet kunne ferdigstilles før høsten 2022.

Kommunedirektøren la i forrige økonomiplan inn etablering av skatepark/rullepark på Kjempesteinen i 2023, men etter påtrykk har det blitt gjennomført et forprosjekt i 2020, og prosjektet er forsert frem til 2021 med mål om gjennomføring snarlig.

Kommunedirektøren har også innarbeidet Startlånsordningen inn i investeringsplanen som følge av at Husbanken har endret sine rutiner for utlån av Statslånsmidler. Bevilgningen skal fremkomme i kommunens investeringsplan, og er følgelig lagt inn med 15 mill årlig. Ordningen forvaltes til selvkost og belaster følgelig ikke den ordinære driften i kommunen.

Kommunedirektøren har hatt en ny gjennomgang av Hovedplan for Vann og Avløp, og har oppdatert investeringsplanen innenfor området. Dette medfører en vesentlig økning i planlagte investeringer i planperioden sammenlignet med forrige investeringsplan. Prosjektene som inngår i hovedplanen kan sees som vedlegg til handlingsprogrammet.

For ytterligere spesifikasjon vises det til referansen som henviser til Handlingsprogram og Økonomiplan for 2021-2024 hvor tiltakene er nærmere beskrevet.

16) Oppsummering budsjett

Budsjettet for 2021 oppsummeres ved å gi et bilde av hele den kommunale tjenesteytingen gjennom hovedoversikten «økonomisk oversikt drift».

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Rammetilskudd	-230 710 000	-237 937 000	-242 732 000
Innteks- og formuesskatt	-177 520 000	-179 776 000	-183 443 000
Eiendomsskatt	-21 693 000	-21 727 000	-23 427 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-62 899 000	-39 846 000	-25 755 000
Overføringer og tilskudd fra andre	-80 969 000	-60 948 000	-60 320 000
Brukerbetalinger	-16 697 000	-18 414 000	-17 396 000
Salgs- og leieinntekter	-60 363 000	-63 642 000	-62 485 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-650 850 000	-622 290 000	-615 558 000
Lønnsutgifter	335 640 000	322 587 000	320 798 000
Sosiale utgifter	83 988 000	77 439 000	71 361 000
Kjøp av varer og tjenester	170 001 000	161 544 000	149 502 000
Overføringer og tilskudd til andre	37 378 000	21 089 000	30 282 000
Avskrivninger	31 449 000	28 607 000	28 676 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	654 739 000	611 266 000	600 619 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	3 960 000	-11 024 000	-14 939 000
<i>Brutto driftsresultat i % av driftsinntekter</i>	<i>-0,61 %</i>	<i>1,77 %</i>	<i>2,43 %</i>
Renteinntekter	-7 292 000	-6 042 000	-5 271 000
Utbytter	-6 982 000	-6 786 000	-2 784 000
Renteutgifter	20 011 000	20 536 000	16 397 000
Avdrag på lån	25 508 000	27 055 000	27 469 000
NETTO FINANSUTGIFTER	31 245 000	34 763 000	35 811 000
Motpost avskrivninger	-31 449 000	-28 607 000	-28 676 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	3 802 000	-4 868 000	-7 804 000
<i>Netto driftsresultat i % av driftsinntekter</i>	<i>-0,58 %</i>	<i>0,78 %</i>	<i>1,27 %</i>
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	841 000	-2 331 000	-748 000
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	275 000	7 199 000	8 552 000
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-7 488 000	0	0
SUM DISPONERINGER AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-2 570 000	4 868 000	7 804 000
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0

Økonomisk oversikt drift budsjett 2021

Rapporten viser hele kommunens driftsregnskap samlet i en rapport, sammenlignet med opprinnelig budsjett 2020, og regnskap 2019.

Som rapporten viser er både sum driftsinntekter og driftsutgifter redusert betydelig fra regnskap 2019 og budsjett 2020. Som kommunedirektøren har varslet er det inntektsbortfallet som er kommunens hovedutfordring. I fremlagte budsjett er det gjort grep, både underveis i 2020, og videre inn i budsjett 2021 som reduserer utgiftene for å tilpasse inntektene.

Budsjettet viser et positivt brutto driftsresultat på 14,9 mill, tilsvarende 2,43% av sum driftsinntekter i 2021. Det viser at det er tilstrekkelig løpende driftsinntekter til å dekke de løpende utgiftene gjennom året.

Netto finansutgifter viser en økning på ca 1 mill fra 2020, til tross for en god reduksjon i forventede renteutgifter. Det skyldes nedgangen i utbytteinntekter fra Agder Energi som er omtalt tidligere.

Rapporten korrigerer bort avskrivningene, som ligger med driftsutgiftene med en motpost under finanskostnadene, for å erstatte disse med avdragskostnadene.

Da får vi frem et positivt netto driftsresultat for 2021 på 7,8 mill, tilsvarende 1,27% av sum driftsinntekter. Dette er lavere enn KS sine anbefalinger på 1,75% for netto driftsresultat for å sikre en sunn kommuneøkonomi over tid. Kommunedirektøren mener det er akseptabelt med tanke på omstillingsprosessene kommunen jobber med gjennom prosjektet Balanse24. Målet vil være å kunne klare å budsjettere med et netto driftsresultat ihht anbefalinger i slutten av prosjektperioden.

Budsjettoversikten viser at det legges opp til en svak netto bruk av bundne driftsfond i 2021 som er koblet til en netto avsetning til Selvkostfondene innenfor VAR-området, og en netto bruk av øremerkede driftsfond innen sektor for helse og omsorg.

Det legges opp til en netto avsetning til disposisjonsfond i 2021. Dette forklares med det budsjetterte premieavviket på 15 mill, som igjen skal over til disposisjonsfond for akkumulert premieavvik. Det innebærer at kommunedirektøren legger opp til en bruk av disposisjonsfond på 6,44 mill i 2021.

Bruken av disposisjonsfondet er fremskrevet i tabell.

Fremskrevet utvikling av disposisjonsfondet		
	2020	2021
Ingående balanse	62 853	56 238
Budsjettert bruk av fond "fast del"	-17 915	-4 200
Budsjettert bruk av fond "saldering"	0	-2 248
Budsjettert avsetning til fond	11 300	15 000
Utgående balanse disp fond	56 238	64 790
Herav premieavvikfond	38 329	42 229
Herav "svømmehall"	3 000	3 000
Herav "Agder Energi"	3 383	3 383
Herav "brøytefond"	1 000	1 000
Rest "frie disposisjonsfond"	10 526	15 178

Kommunedirektøren har saldert budsjettet for 2021 med 2,25 mill fra disposisjonsfond i tillegg til den «faste delen» som bystyret har bevilget tidligere.

Kommunedirektøren går inn i et budsjettår hvor digitaliseringsprosesser og kompetanseheving vil ha et sentralt fokus, i tillegg til å fortsatt gi organisasjonen og innbyggerne god service og gode tjenester.

Budsjettet legger opp til betydelige reduksjoner i innenfor Samfunnsutvikling og Oppvekst. Kommunedirektøren og sektor for Rådmann og Stab har en sentral rolle i disse prosessene for å sikre at de blir gjennomført på en god måte og i tråd med lov og avtaleverk.

Kommunedirektøren vil bemerke at i et budsjett preget av krav til effektivisering og nedskjæringer, har kommunedirektøren prioritert å avsette sentralt kr.200.000 til omstillingsmidler og kr.300.000 til tiltak rettet mot arbeidsmiljø og kompetanse. Den siste potten kommer i tillegg til de midlene som ligger i budsjettet til de

enkelte sektorer. Etter kommunedirektørens vurdering er det viktig at vi i krevende tider har et særskilt fokus på positive tiltak og muligheter rettet mot de ansatte.

Kommunedirektøren vil i 2021 starte opp, og forhåpentligvis gjennomføre, arbeidet med en samlet kompetanseplan for kommunen. Dette arbeidet har stått på vent i en lang periode, men nå er vi klare til å sette fokus på dette.

Kommunedirektøren vil også i 2021 ha fokus på systematisk og god lederutvikling. Det er budsjettet med kr.100.000 i sektor for Rådmann og stab. Det er en beskjeden ramme, men vi vil satse på i stor grad benytte egne ressurser i dette arbeidet.

Gitt de forutsetninger budsjettet bygger på – fremmer kommunedirektøren et budsjett for 2021 i balanse.

DEL V: HANDLINGSPROGRAM 2021-2024 - TILTAKSPLAN

17) Tiltak/utredninger/pådriverfunksjon innen satsingsområdene

Kapittelet er inndelt etter mål og strategier i kommuneplanen. Videreførte tiltak har henvisning til punkt i Handlingsprogram 2020-2023 i venstre kolonne. Det er også lagt til nye tiltak og utredninger i perioden. Enkelte tiltak/utredninger kunne vært omtalt under andre mål. Alle tiltak er markert med en (T) for tiltak, en (U) for utredning eller en (P) for pådriverfunksjon. Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (kolonnen FL) og miljø og klima (kolonnen MK), med grønt for positiv effekt, gult for nøytrale tiltak, og rødt der tiltaket vurderes å ha negativ effekt.

Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

17.1 ORGANISASJONS- OG TJENESTEUTVIKLING

17.1.1 Vi skal ha ansatte som er stolte av arbeidsplassen sin, som får ansvar og som tar ansvar

Vi skal ha ansatte som er stolte av arbeidsplassen sin, som får ansvar og som tar ansvar

Videreutvikle en kultur der ansatte kan komme med nye ideer og forslag til endring og der det legges til rette for aktiv medvirkning

Sørge for at alle har god kjennskap til og kompetanse i bruk av IKT- verktøy innenfor eget område.

Sikre god informasjonsflyt innad i organisasjonen, både horisontalt og vertikalt.

Synliggjøre kommunens verdigrunnlag i organisasjonen og være løsningsorientert i alle ledd.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2023 I D	
1.1.1	1.1.1	Digitalisering - nye IKT systemer (T)			KD	Digitalisering handler om kontinuerlig forbedring og effektivisering av prosesser, ofte ved hjelp av IKT-systemer. Innføring av nye IKT-systemer og digitale arbeidsflater skaper rom for endrede arbeidsformer og effektivisering av prosesser. Kommunen har det siste året implementert flere nye systemer, og arbeider nå med å få rullet disse ut i organisasjonen på en god måte. Videre offensiv satsing på nye digitale løsninger er avgjørende for at vi fortsatt skal kunne levere gode tjenester og framstå som en attraktiv arbeidsplass.								
Nytt	1.1.2	Informasjons- og kommunikasjonsplan			KD	Det skal i løpet av 2021 utarbeides en informasjons- og kommunikasjonsplan for Risør kommune.								

► **Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 89**

Nytt	1.1.3	Arbeidsmiljøtiltak (T)		KD	Det avsettes årlig kr. 300' til arbeidsmiljøtiltak for å sikre organisasjonen i en krevende omstillingsfase. Midlene kan brukes til kompetanseheving og tiltak som sikrer et godt arbeidsmiljø for ansatte i organisasjonen.		300		300		300		300
------	-------	------------------------	--	----	--	--	-----	--	-----	--	-----	--	-----

17.1.2 Vi skal ha fokus på innovasjon, fornyelse og legge til rette for relevant og god kompetanseutvikling

Vi skal ha fokus på innovasjon, fornyelse og legger til rette for relevant og god kompetanseutvikling

Tilby flere lærlingplasser innen alle fagfelt der det kan gis et godt opplæringstilbud.

Jobbe for en heltidskultur med en betydelig reduksjon i bruk av deltidsstillinger.

Utvikle egne medarbeidere og rekruttere ny kompetanse når det er nødvendig.

Etablere et kontinuerlig lederopplærings- og utviklingsprogram, hvor innovasjons- og endringsledelse står sentralt.

Videreutvikle en solid organisasjonsutviklingsstab som kan utvikle, støtte og koordinere lederne.

Sikre et godt og likeverdig samarbeid med de tillitsvalgte til beste for tjenesten og for de ansatte.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
1.2.1	1.2.1	Lærlinger (T)			KD	Risør kommune har pr. oktober 2020, 23 lærlinger i arbeid i sin virksomhet. Dette er litt i underkant av 25 som er det måltallet det tidligere er gitt politisk signal om. Risør kommune skal i planperioden jobbe for å holde tallet på lærlinger rundt 25 og innenfor alle fagområder som kommunen har mulighet til å tilby læreplasser i.				
1.2.2	1.2.2	Lederutviklingsprogram (T)			KD	Kommunedirektøren utarbeider årlig et lederutviklingsprogram som omfatter kommunalsjefer, enhetsledere og hovedtillitsvalgte/ hovedverneombud. Det legges opp til 4-6 samlinger i året der en bl.a. bruker egne ansatte som innledere. Tiltaket er innarbeidet i budsjettet med kr. 100' pr. år. I 2021 vil bla. fokuset være verdibasert ledelse der utgangspunktet er gjeldende verdidokument for Risør kommune.				
1.2.3	1.2.3	Kompetanseplan (T)			KD	Det skal utarbeides en overordnet strategisk kompetanseplan for Risør kommune. For å lykkes med oppgavene i framtiden, er det avgjørende at vi klarer å rekruttere og beholde dyktige og motiverte medarbeidere og at vi framstår som en attraktiv arbeidsplass. Strategisk og systematisk arbeid med å beholde og utvikle riktig kompetanse er i denne sammenhengen avgjørende. Arbeidet påstartes i 2021 og må skje i nært samarbeid med enhetsledere og tillitsvalgte.				
1.2.4	1.2.4	Heltidskultur (T)			KD	Det skal i perioden jobbes aktivt med å øke andelen heltidsstillinger i Risør kommune. Dette er et viktig for kvaliteten på tjenesten, for arbeidsmiljø og trivsel, og ikke minst er det viktig i forhold til at den enkelte ansatte skal ha en lønnsinntekt som det er mulig å leve av. Dette er særlig aktuelt innenfor helse- og omsorg, men også innenfor oppvekstområdet. Det hentes erfaring fra andre				

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 90

					kommuner og arbeides nært med de tillitsvalgte. Stab organisasjonsutvikling skal være pådriver for arbeidet og har et overordnet ansvar for dette.								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

17.1.3 Vi skal ha godt samarbeid i fagnettverk på tvers av kommunegrenser og i regionen

Vi skal ha godt samarbeid i fagnettverk på tvers av kommunegrenser og i regionen

Videreutvikle de formelle interkommunale samarbeidene , og øke satsingen på regionale og interkommunale samarbeid der det er nødvendig.

Nå regionale mål ved å forankre regionale planer og bruke disse aktivt i egne planverktøy.

Være en aktiv deltaker i samtaler og drøftinger rundt eventuelle endringer i kommunestrukturen.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D		
1.3.2	1.3.1	Oppfølging Regionplan Agder 2030 (P)			KD	Regionplan Agder er Agder-regionens viktigste overordnede dokument for regional utvikling. Fylkestingene i Agder vedtok i juni nye Regionplan Agder 2030 som erstatter gjeldende Regionplan Agder 2020. Hovedmålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Planen har fem hovedsatsingsområder: • Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter • Verdiskaping og bærekraft • Utdanning og kompetanse • Transport og kommunikasjon • Kultur I tillegg har planen tre gjennomgående perspektiver: • Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser • Levekår, likestilling, inkludering og mangfold • Klima og miljø Risør kommune vil aktivt bidra til at regionplanens mål og intensjoner i størst mulig grad blir oppfylt.						

17.1.4 Vi skal være en fleksibel og omstillingsdyktig organisasjon

Vi skal være en fleksibel og omstillingsdyktig organisasjon

Tilrettelegge for gode og åpne endringsprosesser i samarbeid med tillitsvalgte og alle involverte.

Jobbe med vilje og evne til omstilling og endring i hele organisasjonen.

Benytte oss av eksterne kompetansemiljøer innen forskning og utvikling (FOU).

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 91

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
1.4.1	1.4.1	Omstilling og fornying (U/T)			KD	Behovet for omstilling, innovasjon og nytenkning blir betydelig forsterket i den kommende perioden. Dette henger bl.a. sammen med demografiske endringer med betydelig vekst i antall eldre samt utsikter til en svekket kommuneøkonomi. Administrativ og politisk evne og vilje til å tenke nytt blir derfor svært viktig i tiden som kommer. I en periode der fokuset på omstilling, nedskjæring og effektivisering er betydelig, mener kommunedirektøren det er klokt å bruke ekstra ressurser på innovasjon, utvikling og kompetanseoppbygging. Mange kommuner kutter drastisk i disse midlene, Risør kommune gjør det motsatte. Kr. 200' årlig stilles til disposisjon for tiltak i hele organisasjonen der formålet er omstilling, innovasjon og effektivisering.		200		200		200		200
1.4.6	1.4.2	Husleieavtale VIRK (T)			OPPV	Husleieavtale med Fylkeskommunen opphører juli 2022. Det innledes i 2020/21 forhandlinger med Agder fylkeskommune om evt. endrede vilkår, inkludert pris, da arealbehovet er betydelig redusert. Avhengig av utfallet av disse forhandlingene, kan det være aktuelt at avtalen sies opp og at VIRK blir overført til annet lokale, primært et lokale som kommunen selv eier. Risør kommune har betalt oppgraderingen gjennom økt leie i 10 år.				-500		-1.400		-1.400
1.4.11	1.4.3	Reduksjon bemanning renhold (T)			SAMF	Gradvis reduksjon i bemanning innen renhold med kr.250.000 årlig. Tiltaket er justert fra i fjor da det er vanskelig å redusere direkte under korona, og man tilstreber å søke naturlig avgang.		-260		-520		-780		-780
1.4.15	1.4.4	Endret vaktordning Risør brannvesen (ØABV) (T)			SAMF	Risør brannvesen er en del av Østre Agder Brannvesen. Dagens brannordning for Risør innebærer 4 mannskap på dagvakt (kasernert) fra 08.00 – 16.00. Ordningen er utover kravet i bemanningsforskriften for brannvesen som Risør kommune har villet ha bl.a. med tanke på avstand til hovedbrannstasjonen i Arendal og verdiene knyttet til trehusbyen Risør. Tvedestrand kommune har ingen tilsvarende ordning, men mannskap i bakvakt med krav om maksimal forspenningstid (til de må være på stasjonen). Tiltaket innebærer at dagkasernereringen av brannvakta skal reduseres fra 4 til 2 personer på dagtid. En gradvis overgang for å ta hensyn til ansatte og naturlig avgang.		-500		-1.000		-1.000		-1.000
1.4.19	1.4.5	Omstrukturering/ effektivisering Samfunnsutvikling (U/T)			SAMF	Tiltaket omfatter en gjennomgang av struktur, organisering og bemanning innen sektoren. Tiltaket skal jobbes med i Balanse24 og vil konkretiseres ila 1. halvår 2021 og fordeles ut på rett kostnadsbærer.		-750		-2.250		-2.250		-2.250
1.4.20	1.4.6	Effektivisering av Oppvekstsektoren (U/T)			OPPV	Tiltaket viderefører 2020-kravet med nye summer, og det skal iverksettes arbeid i Balanse24 som skal konkretisere tiltaket ila februar måned 2021 (for iverksetting fra nytt skoleår 2021/22). Tiltaket innebærer et bredt samarbeid innad i sektoren for å finne de beste løsningene for tjenestene.		-1.200		-2.200		-2.200		-2.200

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 92

Nytt	1.4.7	Effektivisering oppvekst administrasjon (U/T)		OPPV	Administrasjonsressursene i oppvekst må reduseres som en del av Balanse24. Sektoren må se på oppgaver og på administrasjons-ressurser i skolene. Tiltaket innebærer en reduksjon på 1,5 årsverk.		-1.150		-1.600		-1.600		-1.600
Nytt	1.4.8	Røyslandselevene (T)		OPPV	Røyslandselevene som går på skole i Tvedestrand overføres til Søndeled skole for å fylle opp klassene. Tiltaket sees i sammenheng med skolestrukturarbeidet i Tvedestrand der det er vedtatt å legge ned Songe skole og bygge en ny stor skole i Tvedestrand sentrum. Tiltaket kan også føre til reduksjon i kostnader til barn på Røysland som går i barnehage i Tvedestrand kommune.				-1.200		-1.200		-1.200
Nytt	1.4.9	Reduksjon tilskudd Kirkelig fellesråd (T)		KD	Tilskuddet til Risør Kirkelig Fellesråd (KFR) reduseres gradvis i planperioden. KFR ønsker å bli vurdert på lik linje med øvrige kommunale enheter mht rammeøkning og komp for lønnsvekst, og må også være med når kommunen må kutte.		-300		-500		-500		-500
Nytt	1.4.10	Kutt i utgifter til politiske møter (T)		KD	Tiltaket søker å redusere kommunens utgifter til politiske møter. Mulige elementer her er utgifter til Web-overføring, servering og antall møter. Tiltaket må konkretiseres så tidlig som mulig i 2021 som den del av Balanse24.		-100		-100		-100		-100
Nytt	1.4.11	Tilskudd Risør By AS (T)		SAMF	Kommunens tilskudd til Risør By AS reduseres fra 1 000' til 500' årlig i planperioden. Jfr. avtalen med Risør By AS skal Risør kommune bidra med <u>opp mot</u> det de private aksjonærene bidrar med til sammen. Siden opprettelsen av selskapet i 2015, har kommunen bidratt med mer enn 50 % av tilskuddet. Et årlig bidrag på kr. 500' er mindre enn det de private aksjonærene bidrar med til sammen.		500		500		500		500

17.1.5 Vi skal være en kommune der vi ser muligheter framfor begrensninger

Vi skal være en kommune der vi ser muligheter framfor begrensninger

Skape gode rammer for økt deltakelse og gjennomføring av gode initiativ. Dette gjelder både i forhold til egne ansatte og personer utenfor kommunen.

Møte befolkning, næringsliv og egne ansatte på en positiv måte og alltid gi god informasjon og veiledning.

Videreutvikle verktøy og muligheter for å bedre samhandlingen internt i organisasjonen og utad mot befolkning og næringsliv.

Tiltak relevante for også dette målet kan finnes under andre mål.

17.2 SAMFUNNSUTVIKLING

17.2.1 Risør skal ha et attraktivt og variert arbeidsmarked som øker yrkesdeltagelsen i befolkningen

Risør skal ha et attraktivt og variert arbeidsmarked som øker yrkesdeltagelsen i befolkningen

- Se næringsutvikling, stedsutvikling og samfunnsutvikling i sammenheng.
- Legge til rette for vekst i eksisterende næringsliv, og gi best mulig rammebetingelser for utvikling i Risør.
- Legge til rette for bærekraftig verdiskapning, grønne forretningsideer, og sterke miljøprofiler i næringslivet.
- Legge til rette for nyskaping og gründervirksomhet.
- Legge til rette for å øke andelen kvinner i heltidstillinger.
- Tilby attraktive og varierte næringsarealer.
- Videreutvikle kommunens fortrinn og ta del i veksten i besøksnæringen.
- Sikre en hensiktsmessig bruksstruktur på landbrukseiendommer og hindre omdisponering av matjord.
- Legge til rette for aktiv bruk av marine næringsarealer og for utnyttelse av havressurser på en bærekraftig måte.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
2.1.1	2.1.1	Salg av næringstomter på Hestemyr (T)			SAMF	Utvidelse av næringsområdet på Hestemyr er ferdigstilt. Salget er startet og det budsjetteres med en årlig inntekt på kr. 1,5 mill. Dette er et anslag som det er knyttet usikkerhet til.	-1500		-1500		-1500			
2.1.3	2.1.2	Kartlegging av marine næringsareal (U/T)			SAMF	Kartlegging av areal i havet som er egnet til næringsutvikling av ulike sorter. Gjennom Blå Vekst samarbeidet (kystkommunene på Agder) har Risør kommune fått tilgang til midler og faglig støtte for gjennomføring av arbeidet. Flekkefjord er pilot og kystkommunene avventer erfaringer fra dette.								

17.2.2 Risør skal være et kraftsenter i østre del av Agder

Risør skal være et kraftsenter i østre del av Agder

- Være en pådriver for nye infrastrukturtiltak som styrker og utvider det regionale bo- og arbeidsmarkedet.
- Styrke og videreutvikle Risør videregående skole.
- Tilrettelegge for utbedring av kollektivtilbudet, og utnytte utbygging av ny E-18 til å skape et effektivt og stort kollektivknutepunkt med pendlerparkering.
- Være tyngdepunktet innenfor handel, service, kultur og næringsliv i østregionen.
- Være en pådriver og initiativtaker for regionale utviklingsprosjekter.
- Være en pådriver for nye offentlige arbeidsplasser i Risør og i regionen.

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 94

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
2.2.1	2.2.1	Det digitale Risør (T)			SAMF	Bredbåndstilgang er i dag like viktig infrastruktur som vei, vann og avløp, og er helt nødvendig for Risør kommunes attraktivitet, som sted å bo, besøke og drive næring. Også sentralt med tanke på utvikling innen velferdsteknologi. Risør kommune samarbeider med Det Digitale Agder (DDA) som har innstilt på å bidra til prosjekter i Risør. Egenandel er uavklart og vil legges fram som politisk sak i 2021, med finansiering fra disposisjonsfond.								
2.2.2	2.2.2	Videregående skole (P)			KD	Arbeidet med å beholde og styrke Risør videregående skole er en svært viktig oppgave for politisk og administrativ ledelse i kommende planperiode. Det må jobbes aktivt for at Agder fylkeskommune legger til grunn en langsiktig satsing på denne skolen med tilbud og kvalitet som sikrer stabil tilgang på elever og gode ledere og lærere. Det må unngås at det reises tvil om skolens videre eksistens. Det er jevnlig møter mellom ledelsen i Risør kommune og ledelsen ved Risør videregående skole. Næringssjefen deltar i styringsgruppen for Bærekraftslabben ved Risør vgs. Et prosjekt som har mottatt 1,9 mill fra Forskningsrådet i 2020.								
2.2.3	2.2.3	Reguleringsplan FV 416 (P/T)			KD	Ny Fv 416 inngår i arealdelen i ny kommuneplan for Risør kommune. I forbindelse med kommunedelplan for ny E18 Tvedestrand - Dørdal er det inngått en avtale mellom Nye Veier, tidligere Aust-Agder fylkeskommune og Risør kommune om medfinansiering av ny vei fra Vinterkjær. Avtalen innebærer at Nye Veier ferdigstiller og bekoster bygging av ny vei til Dørsdal. I tillegg gis et tilskudd fra Nye Veier og fylkeskommunen for resten av veien til Østebø på til sammen 200 millioner). I avtalen har Risør kommune tatt på seg ansvaret for reguleringsplanarbeidet (sammen med Agder FK og Nye Veier). Reguleringsplanen for strekningen fram til Dørsdal (ved Auslandsvannet) kommer til politisk behandling i november 2020. Arbeidet med resten av strekningen starter opp i 2021. Etter nevnte avtale må Risør kommune dele på kostnadene knyttet til reguleringsarbeidet med Agder fylkeskommune og Nye Veier. Det vil bli fremmet en egen sak om dette på nyåret når det er klart hva den totale kostnaden blir.								
2.2.4	2.2.4	Stamveinett - E18 Dørdal – Grimstad (P/T)			KD	Kommunedelplan for strekningen E18 Dørdal – Grimstad ble høsten 2019 vedtatt i alle de åtte berørte kommunene (fra Bamble i øst til Grimstad i vest). Arbeidet med reguleringsplan er startet opp i 2020, og skal etter planen komme til politisk behandling i kommunene våren 2021 og med planlagt anleggsstart høsten 2021. Både administrativ og politisk ledelse har fokus på dette arbeidet og det vil bli en hovedsak i årene som kommer. Tiltaket inkluderer også arbeidet med planlegging av området rundt nytt Risørkryss ved Barlindalen samt riggområdet i området ved Moland industriområde.								
2.2.5	2.2.5	Kommunale kaier (T)			SAMF	Se Vedlegg 7 Handlingsplan for havneanlegg.	3 700		1 050		1 250		1 000	

17.2.3 Risørs lokalsentre skal styrkes og videreutvikles med et variert bolig-, handels, kultur- og tjenestetilbud

Risørs lokalsentre skal styrkes og videreutvikles med et variert bolig-, handels, kultur- og tjenestetilbud

- Tilrettelegge for nye boliger i all hovedsak (minimum 70 %) innenfor eksisterende sentrum og lokalsentre. I øvrige deler av kommunen kan det tillates spredt boligbebyggelse.
- Lokalisere nye boliger og tjenestetilbud som gir gang- og sykkelavstand til daglige gjøremål og møteplasser.
- Se muligheter i samlokalisering, sambruk og transformasjonsprosjekter.
- Styrke tilbud og aktiviteter spesielt rettet mot barnefamilier.
- Bevare og utvikle gode friområder og møteplasser i samarbeid med innbyggerne, lag og foreninger.
- Legge til rette for variert boligbebyggelse tilpasset alle befolkningsgrupper og mer konsentrert bebyggelse.
- Skape trygge gang- og sykkelstier mellom bo- og aktivitetstilbud.
- Øke ladeinfrastrukturen i hele kommunen.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
2.3.1	2.3.1	Revidering av gamle reguleringsplaner (U)			SAMF	Kommunen har 134 gjeldende reguleringsplaner datert fra 1953 og fram til dags dato. Mange av planene er utdaterte og bør revideres. Arbeidet gjøres internt. Det planlegges ikke bruk av ekstern konsulent per dato.								
2.3.2	2.3.2	Nærmiljø og trafiksikkerhet (T)			SAMF	Se vedlagte Prioritering av tiltak for friluftsliv og foreslåtte tiltak i Handlingsplan for nærmiljø og trafiksikkerhet. Det tilstrebes å delfinansiere tiltak med eksterne tilskudd. Utarbeidelse av Trafikksikkerhetsplan inngår i vedtatt Planstrategi for perioden.	220		300		400		250	
2.3.3	2.3.3	Utbygging Rønningsåsen (T)			SAMF	Tiltaket er gjennomført i henhold til politiske vedtak og salg av tomter er startet.	-1 000		-1 000		-1 000			

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

17.2.4 Risør skal ha et historisk og levende sentrum hele året

Risør skal ha et historisk og levende sentrum hele året

Jobbe aktivt med tiltak som styrker turisme, handel, næring og aktivitet i Risør sentrum.

Bevare og videreutvikle de historiske, antikvariske, arkitektoniske, kulturelle og miljømessige verdier som Risør representerer.

Videreutvikle Torvet som byens viktigste møteplass.

Gjennomføre tiltak som gjør det attraktivt å bosette seg i sentrum.

Styrke og videreutvikle merkevaren "Trehusbyen" og "Den hvite by ved Skagerak".

Videreutvikle Risørs historiske sentrum som destinasjon og arena for opplevelser og aktivitet.

Bruke kommunale bygg i Risør sentrum til virksomheter som gir økt aktivitet i byen.

Styrke tradisjonshåndverkene og arbeide aktivt for å etablere et bygningsvernsenter i Risør sentrum.

Legge til rette for fortetting med nye boliger og leiligheter i sentrum og i sentrumsnære områder.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
2.4.1	2.4.1	Parkeringsløsninger i sentrum (U/T)			SAMF	I 2020 ble det nedsatt et ad hoc-utvalg for parkeringsanlegg i Risør sentrum. Utvalget har arbeidet gjennom høsten 2020 og vil konkludere på sitt arbeid ved utgangen av 2020. Utvalgets forslag fremmes for politisk behandling våren 2021.				
2.4.4	2.4.2	Reguleringsplan for Risør sentrum (U)			SAMF	Plankart og bestemmelser m.m. kommer til politisk godkjenning første halvdel 2021.				
2.4.5	2.4.3	Nye Torvet (T)			SAMF	Ved Byjubileet i 2023 er det et mål at Risør torv har fått et betydelig ansiktsløft. Mulighetsstudie for Nye Torvet ble presentert på HP/ØP-samlingen i mai 2019. Ulike alternative løsninger er skissert. Kommunedirektøren vurderer dette som et viktig sentrumstiltak. Medvirkning fra barn/unge er sentralt.		10 000		
2.4.6	2.4.4	Nedgravde renovasjonsløsninger (U/T)			SAMF	Nedgravde renovasjonsløsninger i Risør sentrum planlegges og gjennomføres i samarbeid med RTA. Avklares ifm Reguleringsplan for Risør sentrum. Eventuelle tiltak gjennomføres i 2021 og 2022. Kr. 500' avsatt i 2020.	500			
Nytt	2.4.5	Historieboken avsluttes			SAMF	Prosjektet med utarbeidelse av Risørs historie opphører i 2022 da siste bind er avsluttet. Dette innebærer et uttrekk av driftsrammen til kultur på 600.000 som har gått til dekning av lønn til forfatter.			-760	-760

17.2.5 Risør skal opprettholde og viderutvikle sin posisjon som kulturkommune

Risør skal opprettholde og viderutvikle sin posisjon som kulturkommune

- Videreutvikle Risørhuset og Kjempesteinsmyra som Risørs største kulturarenaer.
- Skape kultur gjennom miljøer og møteplasser i hele kommunen.
- Utnytte lokale kompetansemiljøer, og inspirere ildsjeler til å viderutvikle det lokale kulturtilbudet.
- Opprettholde et variert helårlig kulturtilbud og videreutvikle kunstsatsingen.
- Skape rom for verdiskapning i skjæringspunktet mellom lokal kultur- og opplevelsesbasert næring.
- Styrke kunnskapen og engasjementet rundt kystkulturen.
- Støtte lag- og foreninger i arbeidet for kultur, breddeidrett og både organisert og uorganisert fritid. Gjennom breddesatsing, stimuleres talenter.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
2.5.1	2.5.1	Skatepark og nærmiljøanlegg (T)			SAMF	Høsten 2020 er det gjennomført et forprosjekt knyttet til utvikling av skatepark og nærmiljøanlegg. Forprosjektet danner grunnlaget for en søknad om spillemidler i 2021 og gjennomføring av bygging høsten 2021.	5 850			
2.5.2	2.5.2	Utforme lokal frivillighetspolitikk (U)			SAMF	Det arbeides med en frivilligstrategi for Risør kommune. Arbeidet ledes av kulturenheten og med utgangspunkt i ressurser ved Risørhuset. Frivilligstrategien skal inkludere samarbeid på tvers og sees i sammenheng med ny Kulturplan.				

17.2.6 Risør skal være forberedt på å håndtere et klima i endring

Risør skal være forberedt på å håndtere et klima i endring

- Legge til grunn "høye alternativer" fra de nasjonale framskrivningene når konsekvenser av klimaendring vurderes.
- Sikre en god og helhetlig planlegging tilpasset dagens og framtidens klimaendringer.
- Utarbeide arealstrategier som ivaretar endrede klimatiske forutsetninger, og bevarer viktige miljøverdier.
- Tilpasse beredskapsskapasitet og grunnberedskap i tråd med de klimatiske endringene.
- Prioritere og legge til rette for tiltak i landbruket som tar hensyn til økte nedbørsmengder, ivaretar det biologiske mangfoldet, reduserer transport og utnytter skogbrukets fremtidige potensiale som del av klimaløsningen

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
2.6.1	2.6.1	Kommunedelplan klima og miljø (U)			SAMF	Arbeidet med en kommunedelplan for klima og miljø startes opp i 2020. I perioden blir klima- og miljø et svært viktig fokus som krever bredt og stort engasjement i hele organisasjonen – administrativt og politisk. Parallelt arbeides det med å Miljøfyrtårnsertifisere Risør kommune etter hovedkontormodellen. Målet er at kommunen er Miljøfyrtårnsertifisert innen utgangen av 2020.				

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 98

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
2.6.2	2.6.2	Oppgradering av kartgrunnlag (T)			SAMF	Kommunen har gått over til sentral lagring av FKB-data. Det vil si at endringer som gjøres i kartet i kommunen umiddelbart overføres til sentral lagring og legges ut på web. Det skal foretas nye flyvninger i 2020/2021 i regi av Kartverket/Geovekst. Midlene som er satt av følger oppsett fra Kartverket/Geovekst og er knyttet til ulike oppgraderinger av kartgrunnlaget. Forrige kartlegging kostet ca. 250'	200		150		150			
2.6.3	2.6.3	Rehabilitering demning Garthetjenn (U/T)			SAMF	Arbeid med å utrede tilstanden til demninga av Garthetjenn, med alternativ å rehabilitere eller fjerne demningen er igangsatt. Tidligere funksjon som alternativ kilde til vannforsyning er ikke lenger aktuell. Mulig finansiering som VA-prosjekt. Den kommunale kostnaden knyttet til prosjektet er avhengig av beslutning hos NVE og må fremmes til politisk behandling i egen sak.								
2.6.4	2.6.4	Hovedplan vann og avløp (T)			SAMF	Se Vedlegg 3. Tiltak i VA-planen kan omprioriteres innenfor planperioden for å optimalisere gjennomføringen av prosjektene.	11 700		11 000		2 120		12 280	
2.6.5	2.6.5	Kontroll avløpsvann (T)			SAMF	I 2019 ble det sjekket ca. 300 hytter. I 2020 er prosjektet tatt opp igjen og hytter på Gjerneslandet er under utsjekking. Prosjektet har kunnet tas opp igjen fordi enheten har fått en person inn på praksisplass, noe som gir økt kapasitet. Det tas sikte på å avslutte prosjektet i 2021.								
2.6.6	2.6.6	Tiltak for bedring av tilstanden til vannområder - EUs vanndirektiv (T)			SAMF	Deltakelse i vanndirektivarbeidet er et samarbeid med vannområdet Gjerstad-Vegår og vannregion Agder om å oppfylle vannforskriften og Regional plan for vannforvaltning for vannregion Agder 2016-2021, med tilhørende tiltaksprogram. Det pågår for tiden et samarbeidsprosjekt mellom kommunene i vannområdene Gjerstad-Vegår, Tovdal og Nidelv, fylkesmannen og fylkeskommunen, som går ut på å kartlegge tilstanden i utvalgte eutrofierte bekker og elver i vannområdene. Fylkeskommunen leder prosjektet mens innsamling av data og skriving av rapport gjennomføres av NIVA. Det er forventet ferdigstilling i 2020. Prosjektet har vært et spleiselag mellom kommunene, fylkesmann og fylkeskommunen i vannområdene. Regional plan for vannforvaltning for vannregion Agder er under revisjon, og i 2021 skal forvaltningsplanen og tiltaksprogram for planperioden 2022-2027 ferdigstilles og behandles i Fylkestinget og deretter hos Miljødirektoratet. Kostnader kan komme.								
1.1.3	2.6.7	Biler og utstyr (T)			SAMF	Innkjøp ihht Vedlegg 2. El-biler prioriteres der det er mulig.	4 730		1 650		700		800	

17.2.7 Vi skal effektivisere bruken av egen bygningsmasse og være en fremtidsrettet byggherre

Vi skal effektivisere bruken av egen bygningsmasse og være en fremtidsrettet byggherre	Sikre at alle offentlige nybygg og store hovedombygginger bygges som plusshus.
	Optimalisere eksisterende bygningsmasse ved å ha en tydelig miljøprofil.
	Legge til rette for høy grad av sambruk, flerbruk og ombruk fremfor nybygging.
	Sette høye miljøstandarder ved innkjøp og stille krav til underleverandører.
	Benytte tre som byggematerie ved nybygg og ombygginger.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
2.7.2	2.7.1	Varmesentral i Sirisvei (T)			SAMF	Driftssituasjon med kobling mot sentral styringsenhet og strategi er under vurdering. Behov for ny elkjele med bedre kapasitet til å ta toppbelastning vintertid. Trafo må oppgraderes. Nøddagregat for styring ved strømbrydd. Er sett i sammenheng med utbygging Frydenborgsenteret. Bevilget 1 mill i 2019. Beløp overføres til 2021. Arbeidet ble iverksatt høsten 2020.				
Nytt	2.7.2	Standardheving på kommunale bygg (T)			SAMF	Tiltak i henhold til oversikt over Vedlikeholds- og oppgraderingsbehov i kommunale bygg, Vedlegg 5.	5 525	2 080	690	7 370

17.3 HELSE OG OMSORG

17.3.1 Vi skal styrke helsefremming og forebygging med fokus på tidlig innsats

Vi skal styrke helsefremming og forebygging med fokus på tidlig innsats	Sikre alle kommunens innbyggere, uansett livsfase, rett hjelp på rett sted til rett tid.
	Utarbeide gode samarbeidsrutiner på tvers av enheter, profesjoner og frivillige.
	Legge til rette for at innbyggerne skal være aktive og ta ansvar for egen helse.
	Bygge foreldrekompetanse og oppdage problemutvikling tidlig.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
3.1.1	3.1.1	Svømmehall, rehabilitering eller nybygg (U/T)			KD	Bystyret vedtok i sak 102/18 ble det besluttet å utrede alternative løsninger. Kommunedirektøren jobber med prosjektet og har lagt det i investeringsplanen som det neste store investeringsprosjektet i 2023 med 50 mill. Rammen for en slik investering er et basseng på 25 meter der en forutsetter at anlegget skal tjene tilnærmet samme formål som dagens basseng.			50 000	

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 100

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
3.1.2	3.1.2	Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten (T)			HO	Styrket kompetanse og tjenestetilbud med nasjonale tilskuddsordninger til bl.a. ICDP, COS-P utdanning, veiledning av barn og foreldre i barneskolen om overvekt/ fedme, voldsforebygging med mer. Flere tiltak i samarbeid med andre tjenester.				
Nytt	3.1.3	Friluftsområder (T)			SAMF	Tiltak i henhold til vedlegg 6 Tiltak for friluftsliv 2021-2024	1 100	125	240	190

17.3.2 Alle skal oppleve mestring, tilhørighet og god livskvalitet

Alle skal oppleve mestring, tilhørighet og god livskvalitet

Bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller og tilby likeverdige helsetjenester, og opplæring i å styre personlig økonomi.

Øke aktivitetstilbudet og antall tilrettelagte arbeidsplasser.

Skape gode og tilgjengelige nærmiljøer med en inkluderende boligpolitikk.

Inspirere innbyggerne til egeninnsats, til å ta ansvar for egen helse og til å være aktive deltakere i fellesskapet.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
3.2.1	3.2.1	Veteranplan/markering av 8. mai (U)			KD	Kommunedirektøren har påstartet dette arbeidet og skal etter planen komme til politisk behandling i 2021. Veteranplanen inngår i Planstrategien for perioden.				
3.2.3	3.2.2	Boliger unge funksjonshemmede (U/T)			HO	Utredning om bygging og etablering av borettslag i Tyrveien pågår. Borettslaget selges videre til private eiere etter ferdigstillelse.	1 250	22 750		
Nytt	3.2.3	Barneavlasning og personalbase i Tyrveien (U/T)			HO	Barneavlastning og felles base for personalet etableres ifm privat utbygging av boliger for funksjonshemmede (eget tiltak).	1 250	16 750		
Nytt	3.2.4	Økonomisk sosialhjelp inkludert barnetrygd (T)			SAMF	Bystyrets vedtak om å holde barnetrygden utenfor beregningene av øk.sosialhjelp fra 2020 reverseres. Faginnstans mener dette er et tiltak som ikke treffer særlig godt ifht formålet med å hjelpe barnefamilier som trenger det. Det er andre gode eksisterende virkemidler som sikrer ønsket mål. Estimert reduksjon i utgifter til øk.sosialhjelp kr. 800'.		-800	-800	-800

17.3.3 Innbyggerne skal være en ressurs i eget liv og for andre

Innbyggerne skal være en ressurs i eget liv og for andre

Legge til rette for samskaping og inkludering der brukeren er i fokus og har mulighet til medvirkning.

Tilrettelegge for sosiale nettverk og forutsigbare samarbeid med frivillige og pårørende.

Gi innbyggere mulighet til å bo trygt i eget hjem så lenge som mulig og ønskelig.

Skape et aldersvennlig samfunn og implementere reformen "leve hele livet" i kommunen.

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 101

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
3.3.1	3.3.1	Utvikling av Tjennasenteret (T)			HO	Den demografiske utviklingen tilsier en kraftig økning av eldre de neste årene. Et viktig tiltak for å møte dette er tilrettelagte sentrumsnære boliger med mulighet for å kunne leve lengst mulig i eget hjem. Prosjektet forventes ferdigstilt sommeren 2022 med 17 omsorgsboliger. Det legges inn en gradvis oppfylld av boligene fra sept-22 til 2024 med en snittpris på 6 500/mnd, som forventes gi inntekter i 2022: 12 enheter i 4 mnd = 300'; 2023: 13 enheter i 12 mnd = 1 000' og 2024: 17 enheter i 12 mnd = 1 300' Utbyggningskostnad med kapital er innarbeidet i investeringsplan og driftsbudsjett	33 000			-300		-1 000		-1 300
Nytt	3.3.2	Signalanlegg (T)			HO	Nytt signalanlegg etableres ved Frydenborgsenteret ifm ny korttidsavdeling.	2 000							
Nytt	3.3.3	Fase 2-bolig i Furumoveien (T)			SAMF	Ny utleiebolig for vanskeligstilte på boligmarkedet etableres i Furumoveien	3 000							

17.3.4 Vi skal ha høy kvalitet i kommunens helse- og omsorgstilbud

Vi skal ha høy kvalitet i kommunens helse- og omsorgstilbud

Styrke tjenesten gjennom faglig sterke miljøer med tydelig ledelse.

Styrke tjenestene gjennom samlokalisering, samhandling og samarbeid.

Sikre nødvendig kunnskap og erfaring hos medarbeidere.

Øke antall heltidstillinger for stabil arbeidskraft og kvalitet.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
Nytt	3.4.1	Bemanning av ny Korttidsavdeling			HO	Ifm bygging av ny korttidsavdeling på Frydenborgsenteret må bemanningen styrkes med opp mot 10 årsverk totalt. Det overføres 4 årsverk fra gammel avdeling samt at det er lagt inn en styrking på 1,9 årsverk på natt i konsekvensjustert budsjett for H-2021 med 4/12-del effekt. Helårseffekten av tiltaket kommer i 2022.		850	850	850

17.3.5 Vi skal være nytenkende innen digitalisering og e-helse

Vi skal være nytenkende innen digitalisering og e-helse

Bruke aktivt digitale løsninger for å forenkle, forbedre og effektivisere tjenestene.

Finne gode løsninger for innbyggerne gjennom trykghets- og varslingsteknologi, telemedisin og velferdsteknologiske løsninger.

Videreutvikle løsninger i tilknytning til elektronisk pasientjournalssystem.

Gi innbyggerne tilgang på enkle og sikre digitale tjenester.

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
3.5.1	3.5.1	Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)			HO	Avtale om velferdsteknologi er inngått via OFA. Tidsperspektiv sees i sammenheng med årlige kostnader. Satsing på velferdsteknologi vil styrke de samlede helse- og omsorgstjenestene, inkludert habiliteringstjenesten. Inngår i en felles satsing sammen med alle kommunene i Agder og der Agder i denne sammenhengen har plassert seg i toppen i Norge.	500		500		500			

17.4 OPPVEKST OG INKLUDERING

17.4.1 Vi skal sikre at barn og unge får tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre videregående skole

Vi skal sikre at barn og unge får tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre videregående skole

Identifisere ulike læringsmiljøfaktorer og systematisk jobbe med faktorene som fremmer elevenes faglige og sosiale utvikling.

Utvikle forståelsen av begrepet tilpasset opplæring og sette inn tiltak som bidrar til bedre mestring og mindre stigmatisering.

Ha en offentsiv holdning til teknologi som læringsverktøy i barnehage og skole.

Prioritere og legge til rette for tidlig innsats i barnehage- og skole med forskningsbaserte og innovative tiltak.

Tilby god kvalitet i skolens leksehjelpstilbud.

Øke samarbeidet mellom grunnskolen og Risør videregående skole.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2023 I D	
4.1.1	4.1.1	Digitale læremidler i skolene (T)			OPPV	Behov for anskaffelse/leasing av elektroniske tavler/smart board med mer. Anskaffelse ihht total vurdering. Lærer- og elevpc'er må fortløpende skiftes ut. Nyanskaffelser av Smartboard og annet utstyr må vurderes nærmere og sees i sammenheng med behov på øvrige skolene og IKT Agders innkjøpspolitikk, hvor leasing ofte foretrekkes. Dette er en videreføring av en satsing over flere år.	100							
4.1.2	4.1.2	Ungdomslos (T)			OPPV	Risør kommune har mottatt tilskudd på 800' over tre år fra Bufdir for å styrke ungdoms skoletilknytning, trivsel og mestring, og gjennom det bidra til gjennomføring av videregående opplæring. Ungdomslos støtter ansatte som ellers ville være BTI stafettholder (oftest kontaktlærer) og settes inn ved behov. 2021-22: Evaluere tiltak og vurdere videreføring i ordinær drift.								

17.4.2 Barnehager og skoler skal ha høy kvalitet for å ruste barn og unge til et liv i arbeid og samfunn

Barnehager og skoler skal ha høy kvalitet for å ruste barn og unge til et liv i arbeid og samfunn	Sikre gode rutiner for overganger i utdanningsløpet.	
	Sørge for at ulike faggrupper skal være representert i barnehager og skoler.	
	Legge til rette for helhetstenking, nettverk og tverrfaglig samarbeid.	
	Styrke kapasiteten og kompetansen hos ansatte.	
	Øke kompetanse og samarbeide om bedre psykisk helse og livskvalitet.	

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
4.2.1	4.2.1	Fagfornyelsen (T)			OPPV	Fagfornyelsen fortsetter i 2021 og kompetanse tilføres ved egeninnsats og gjennom Østre Agder oppvekstforum sitt samarbeid med Universitetet i Agder				
4.2.3	4.2.3	Spesialundervisning/ spesialpedagogisk hjelp (T)			OPPV	Bruk av spesialpedagogiske tiltak i barnehage og skole er under vurdering, i samarbeid med PPT. Det ses til <i>Stortingsmld. 6 Tett på: Tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO</i> . Mål: økt læringsutbytte, mestring og inkludering for alle barn/elever. I implementering av BTI er spesialpedagogiske tiltak i barnehage prioritert i 2020-21. Risør barneskole har omdisponert ressurser, fra å ta elever med vedtak ut av klasserommet, til økt lærerressurs i klasserommet. I 2021 vil det arbeides videre med dette prosjektet i Risørskolene med formål om å øke kunnskap og legge til rette for ny og forbedret praksis.				
4.2.4	4.2.3	Oppgradering uteleker barnehager (T)			OPPV	En viss utskifting av lekeapparater på uteområder er nødvendig for å opprettholde standard i de kommunale barnehagene. Det er en løpende utskiftingsplan med behov fra barnehagene.	100	100	100	

17.4.3 Vi skal gi alle barn og unge de samme mulighetene

Vi skal gi alle barn og unge de samme mulighetene	Sørge for at barnehager og skoler har en helsefremmende og forebyggende funksjon.	
	Støtte barna i å mestre motgang og håndtere utfordringer.	
	Legge til rette for at barn skal oppleve trivsel og følelse av egenverdi.	
	Sørge for at barnehagene og skolene skal være trygge og utviklende arenaer.	
	Formidle kunnskap om sunt, rimelig og variert kosthold gjennom hele oppveksten.	
	Unngå at dårlig økonomi hindrer barns deltagelse i aktiviteter på fritiden.	
	Legge til rette for økt fysisk aktivitet i dagliglivet.	

► **Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 104**

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
4.3.1	4.3.1	BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats) (T)			OPPV	BTI-modellen skal kvalitetssikre tidlig, helhetlig og koordinert innsats uten oppfølgingsbrudd i samarbeid med barn/ungdom og deres foresatte. Risør kommune er ledende aktør sammen med Lister i den regionale folkehelseprogramatsingen BTI Agder. BTI-arbeidet er ressurskrevende, og det søkes om eksterne midler til ulike deler av satsingen, bl.a. Ungdomslos (eget tiltak). 2020-21: Implementee digital stafettlogg. 21-24: Videre implementering og kompetanseheving i alle tjenester. Det forventes tilskudd via BTI Agder også i 2021. Lisens på digital stafettlogg vil gi driftsutgifter etter endt tilskuddsperiode.				

17.4.4 Innvandrere skal inkluderes og kvalifiseres til videre utdanning og arbeid

Innvandrere skal inkluderes og kvalifiseres til videre utdanning og arbeid	Rette individuelle inkluderings- og integreringstiltak særlig mot barn.
	Være fleksibel, omstillingsdyktig og sikre kvalitet i en uforutsigbar flyktningsituasjon.
	Øke andelen deltakere som gjennomfører introduksjonsprogrammet og går videre til utdanning og arbeid.
	Legge til rette for at flere velger Risør som bosted etter "5-års perioden".
	Arbeide for flere inkluderende møtearenaer og aktivitetstilbud.

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D	2022 I D	2023 I D	2024 I D
4.4.2	4.4.1	Innvandrere i helse (T)			OPPV	Høsten 2019 startet helsefagarbeiderutdanning for fremmedspråklige i et prøveprosjekt over 4 år, et samarbeid mellom VIRK og Risør vgs. Elevene må ha språkstøtte i 50 % stilling for å kunne følge en normal progresjon. Stillingen er kommunens egenandel i prosjektet. Det mottas tilskudd til prosjektledelse og koordinering fra IMDI.				

17.5 TILTAK MED ØKONOMISK KONSEKVENNS, UTEN DIREKTE KOBLING TIL MÅL OG STRATEGIER

20-23	21-24	Tiltak	F L	M K	Ansv	Beskrivelse	2021 I D		2022 I D		2023 I D		2024 I D	
Nytt	1.5.1	Saldering av økonomiplan med disp fond (T)			KD	Kommunedirektøren bruker disposisjonsfondet som saldering i planperioden samtidig som det jobbes videre i prosjekt Balanse24 for å redusere driftsrammene.		-2 248		-5 915		-2 83		-2 470
1.5.2	1.5.2	Egenkapitalinnskudd KLP (T)			KD	Som medeier i pensjonsselskapet KLP må kommunen bidra med et obligatorisk egenkapitalinnskudd. Finansieres fra ubundne investeringsfond.	2 050		2 100		2 100		2 100	
1.5.3	1.5.3	Retaksering av eiendommer i kommunen (U)			KD	Alle eiendommer takseres på nytt i 2021 og 2022, med mål om bruk av nye takster ifm utskrivning av eiendomsskatt i 2023.		1 500		1 000				

► **Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 105**

Nytt	1.5.4	Eiendomsskatt fritidsbolig etter taksering (T)		KD	Takseringsarbeid ferdig høsten 22, og fra 2023 kan det skrives ut ESK på nytt grunnlag på Fritidsboliger. Det er ventet en vesentlig økning i grunnlaget, og det forutsettes en inntektsøkning på disse objektene på 3 mill fra 2023. Verdiøkning boliger forventes i stor grad å fanges opp gjennom bruk av Skattedirektoratets verdier allerede fra 2021, og tas ikke hensyn til i dette tiltaket. Endelige verdier på boliger og fritidsboliger vil ikke finnes før etter retaksering.						-3 000		-3 000
Nytt	1.5.5	Utgifter til valg (T)		KD	Det avholdes valg hvert annet år som påfører kommunen ekstra utgifter ifm gjennomføring. Det avsettes kr.250.000 hvert annet år i planperioden.		250			250			
Nytt	1.5.6	Koronakostnader		KD	Ihht departementets tilleggsbevilgning til Statsbudsjettet avsetter Kommunedirektøren kr.5 mill sentralt til dekning av Koronakostnader våren 2021. Rammetilskuddet økes ihht utvidet bevilgning.		5 000						
Nytt	1.5.7	Kutt gratis parkering 2t (T)		SAMF	Fjerning av gratis 2t parkering er ventet å gi økte parkeringsinntekter med ca 500' årlig		-500		-500		-500		-500
Nytt	1.5.8	Oppgradering av Risør kirkegård (T)		SAMF		3 750							

Tiltakene er vurdert i forhold til hensyn til folkehelse og levekår (FL) og miljø og klima (MK), med grønn farge for positiv effekt, gul farge for nøytrale tiltak, og rød farge der tiltaket vurderes å ha negativ effekt. Alle beløp er oppgitt i 1 000 kroner. Inntekter står som negative beløp (med minustegn foran).

DEL VI: VEDLEGG

Vedlegg 1: Status på tiltak i handlingsprogram for 2020-2024

Tiltak som er gjennomført/ventes gjennomført i 2020 eller tas videre i drift - grønn

Tiltak som videreføres/foreslås endret i handlingsprogram for 2021-2024 - gul

Tiltak som utgår fordi de ikke lenger er aktuelle eller ikke prioriteres i HP 2021-2024 - rød

Nr.	Organisasjons- og tjenesteutvikling	Ansv	Status
1.1.1	Digitalisering - nye IKT systemer (T)	ORG	Videreføres i HP 2021-2024
1.1.2	Kvalitets- og avvikssystem (T)	KD	Gjennomført
1.1.3	Biler og utstyr (T)	ETT	Videreføres ihht plan
1.2.1	Læringer (T)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
1.2.2	Lederutviklingsprogram (T)	ORG	Videreføres i HP 2021-2024
1.2.3	Kompetanseplan (T)	ORG	Videreføres i HP 2021-2024
1.2.4	Heltidskultur (T)	ORG	Videreføres i HP 2021-2024
1.2.5	Revisjon av prosjektmanualen (U)	ETT	Gjennomført (PS i november)
1.3.1	Utvidelse av interkommunalt samarbeid (P)	KD	Videreføres i drift
1.3.2	Oppfølging Regionplan Agder 2030 (P)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
1.4.1	Omstilling og fornying (U/T)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
1.4.2	Kommuneanalyse effektivisering (U)	KD	Gjennomført
1.4.3	Områdesatsing i Østregionen (U/T)	KD	Videreføres i drift
1.4.4	Sammenslåing av Risør barneskole og Risør ungdomsskole (T)	GS	Videreføres i HP 2021-2024 - mulig tiltak
1.4.5	Reduksjon Sønedeled skole (T)	GS	Videreføres i HP 2021-2024 - mulig tiltak
1.4.6	Husleieavtale VIRK (T)	VIRK	Videreføres i HP 2021-2024
1.4.7	Reduksjon Habiliteringstjenesten (T)	HO	Gjennomført
1.4.8	Midlertidig nedlegging kafétilbud Tjennasenteret (T)	HO	Gjennomført
1.4.9	Nedlegging legekantoret på Sønedeled (T)	HO	Ikke aktuelt
1.4.10	Reduksjon tekniske tjenester (T)	SAMF	Gjennomført
1.4.11	Innsparing renhold (T)	ETT	Videreføres i HP 2021-2024
1.4.12	Innsparing drift Risørhuset (T)	SAMF	Delvis gjennomført
1.4.13	Reduksjon tilskudd Risør Akvarium (T)	SAMF	Gjennomført
1.4.14	Nedtrapping av tilskudd til museumsaktivitet (T)	SAMF	Gjennomført
1.4.15	Endret vaktordning Risør brannvesen (ØABV) (T)	ETT	Videreføres i HP 2021-2024
1.4.16	Reduksjon enhet for plan og byggesak / RUV (T)	SAMF	Avsluttet
1.4.17	Reduksjon bemanning stab Organisasjonsutvikling (U/T)	STØ	Videreføres i HP 2021-2024

1.4.18	Effektiviserings- og innsparingskrav sektor Rådmann og stab (T)	KD	Gjennomført
1.4.19	Effektiviserings- og innsparingskrav sektor samfunnsutvikling (U/T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
1.4.20	Effektiviserings- og innsparingskrav sektor Oppvekst (U/T)	OPPV	Videreføres i HP 2021-2024
1.4.21	Effektiviserings- og innsparingskrav sektor Helse- og omsorg (U/T)	HO	Gjennomført
1.5.1	Servicesenter (T)	SAMF	Vurderes i planarbeid
1.5.2	Egenkapitalinnskudd KLP (T)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
1.5.3	Eiendomsskatt (U)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
Nr.	Samfunnsutvikling	Ansv	Status
2.1.1	Nytt næringsområde på Hestemyr (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.1.2	Grønn verdiskapning (T)	SAMF	Videreføres i drift
2.1.3	Kartlegging av marine næringsareal (U/T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.2.1	Det digitale Risør (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.2.2	Videregående skole (P)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
2.2.3	Reguleringsplan FV 416 (P)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
2.2.4	Stamveinett - E18 Dørdal – Grimstad (P)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
2.2.5	Kommunale kaier (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.3.1	Revidering av gamle reguleringsplaner (U)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.3.2	Nærmiljø, trafiksikkerhet og friluftsområder (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.3.3	Utbygging Rønningsåsen (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.3.4	Ladestasjoner el-bil (T)	SAMF	Gjennomført
2.4.1	Parkeringsløsninger i sentrum (U/T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.4.2	Arbeidsplasser i Risør sentrum (T)	SAMF	Inngår i strategi for byutvikling
2.4.3	Bobilparkering på Tjenna (U/T)	SAMF	Videreføres i drift
2.4.4	Reguleringsplan for Risør sentrum (U)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.4.5	Nye Torvet (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.4.6	Nedgravde renovasjonsløsninger (U/T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.4.7	Reguleringsplan Hasalen (T)	SAMF	Avventer privat utbygging
2.4.8	Gatelys langs Solsiden (T)	SAMF	Gjennomført
2.5.1	Skatepark og nærmiljøanlegg (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.5.2	Utforme lokal frivillighetspolitikk (U)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.6.1	Kommunedelplan klima og miljø (U)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.6.2	Oppgradering av kartgrunnlag (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.6.3	Rehabilitering demning Garthetjenn (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.6.4	Hovedplan vann og avløp (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.6.5	Kontroll avløpsvann (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.6.6	Tiltak for bedring av tilstanden til vannområder - EUs vanndirektiv (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024

2.7.1	Enøk/SD-anlegg i kommunale bygg (T)	SAMF	Videreføres i drift
2.7.2	Varmesentral i Sirisvei (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024
2.7.3	Utskifting av flytebrygger (T)	SAMF	Videreføres i HP 2021-2024 i annet tiltak
Nr.	Helse og omsorg	Ansv	Status
3.1.1	Svømmehall, rehabilitering eller nybygg (U/T)	KD	Videreføres i HP 2021-2024
3.1.2	Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten (T)	Helse	Videreføres i HP 2021-2024
3.1.3	ICDP for minoritetsspråklige (T)	NAV	Videreføres i HP 2021-2024 i annet tiltak
3.2.1	Veteranplan/markering av 8. mai (U)	KUL	Videreføres i HP 2021-2024
3.2.2	Åpningstider Bibliotek (T)	KUL	Gjennomføres 2020
3.2.3	Boliger unge funksjonshemmede (U/T) - nytt	OMS	Videreføres i HP 2021-2024
3.3.1	Utvikling av Tjennasenteret (T)	OMS	Videreføres i HP 2021-2024
3.3.2	Matglede for eldre (T)	OMS	Gjennomført
3.4.1	Kommunepsykolog (T)	Helse	Videreføres i drift
3.4.2	Utvikling av Frydenborgsenteret (T)	OMS	Ferdigstilles høsten 2021
3.5.1	Velferdsteknologi/ Medisinsk utstyr (T)	OMS/HAB	Videreføres i HP 2021-2024
Nr.	Oppvekst og inkludering	Ansv	Status
4.1.1	Digitale læremidler i skolene (T)	OPPV	Videreføres i HP 2021-2024
4.1.2	Ungdomslos (T)	OPPV	Videreføres i HP 2021-2024
4.2.1	Fagfornyelsen (T)	OPPV	Videreføres i HP 2021-2024
4.2.2	Veiledning/mentorordning for nytilsatte og nyutdannede lærere i barnehage og skole (T)	OPPV	Videreføres i drift
4.2.3	Spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp (T)	OPPV	Videreføres i HP 2021-2024
4.2.4	Oppgradering uteleker barnehager (T)	BHG	Videreføres i HP 2021-2024
4.2.5	Offentlig PhD (U)	OPPV	Ikke aktuelt
4.3.1	BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats) (T)	OPPV	Videreføres i HP 2021-2024
4.4.1	Evalueringsenhet for bosetting, opplæring og inkludering (U/T)	OPPV	Gjennomført
4.4.2	Innvandrere i helse (T)	OPPV	Videreføres i HP 2021-2024

Vedlegg 2: Handlingsplan for utskifting av biler og utstyr

Bil/maskintype	Utskiftnings- år	Beløp	Totalt pr år
Skjærgårdstjenestebåt*	2021	4 000 000	
Kantklipper	2021	400 000	
Liten El-bil renholdstjenesten, ledelse og koordinering	2021	200 000	
4 stk gulv-vaskere. Ca pris total kr 100.000,-	2021	100 000	
Ny moppvasker ny avdeling Frydenborgsenteret	2021	30 000	4 730 000
Ny feiemaskin	2022	1 500 000	
Brøyteskjær til Wille og traktor	2022	150 000	1 650 000
Snøfres til Lundberg (frontmontert)	2023	300 000	
Bil 4x4 WD verksmester (erstatte liten Suzuki)	2023	400 000	700 000
Frontmontert fres til Valtra (Traktor)		300 000	
VA- varebil (erstatte dagens Transporter)		500 000	

* 50% av netto kostnad dekkes av tilskudd/ medfinansiering fra Miljødirektoratet.

Ved havari på kritisk utstyr kan planen omprioriteres.

Vedlegg 3: Handlingsplan for utskifting ihht. hovedplan for vann og avløp

Tiltak	År	Investering uten mva.	Totalt pr år
Øysang kloakkum - overbygg og overvåking	2021	500 000	
Randvik RA - Rehabilitering	2021	2 500 000	
Frivoll pumpstasjon - flytting av pumper	2021	300 000	
Sanering Urbakken	2021	3 800 000	
Sanering Trekta	2021	1 300 000	
Pumpeledning fra Holmen til Flisvika	2021	1 800 000	
Trykkøkningstasjon Vindvik	2021	1 500 000	11 700 000
Søndeled RA - rehabilitering	2022	700 000	
Sanering av demning Garthetjenn	2022	7 000 000	
Moland - oppgradering kulvert	2022	1 500 000	
Sanering Enghavgata	2022	1 800 000	11 000 000
Sanering Rådhusgata (mellom Tangengt-Eghavgata)	2023	1 000 000	
Vannmengdemålere for registrering av vannforbruk	2023	320 000	
Hovedplan for vann og avløp, rullering eller ny	2023	800 000	2 120 000
Røysland krets - vann og avløp	2024	5 280 000	
Sanering Heiveien	2024	4 200 000	
Sanering Rogneveien	2024	2 800 000	12 280 000

Utdrag fra vedtatt Hovedplan, med justeringer per 2020. Omprioriteringer kan bli aktuelt.

Vedlegg 4: Handlingsplan for oppgradering av kommunale veier (grusveier)

Med oppgradering av kommunale veier menes større tiltak som endrer veiens funksjon eller vedlikeholdsbehov. Funksjon er knyttet til sikkerhet for alle trafikanter og hvilke kjøretøy (aksellast, totalvekt, lengde mm) som kan bruke veien. Vedlikeholdsbehov er for eksempel at en grusvei krever en annen drifts strategi enn en asfaltert vei. Tiltak som helt klart bare har en isolert effekt på trafikksikkerhet uten ellers å endre veiens funksjon, er angitt i vedlegg for trafikksikkerhetstiltak. Ved prioriteringen er det lagt vekt på belastning/trafikk tetthet/ Risikovurdering, veiens nåværende standard og vedlikeholdskostnader med eksisterende tiltstand.

Veinavn	Nåværende standard	Belastning/trafikk tetthet	Utbedringer bærelag	Prioritering	År
Røyslandsveien	Asfalt, men med store svekkelser	Ca. 25 husstander, Landbruksnæring, Skognæring	Skiftes på svake punkter. Nytt toppdekke (asfalt)	1	2020
Åmlandsveien fra avkjørsel til Åsvikveien	Grus/asfalt	5 husstander, Skognæring	Skiftes	2	2021
Hasdalen (Søndeled)	Grus	6 husstander	Skiftes. Nytt toppdekke asfalt	3	2024
Sørbøveien	Grus/asfalt	8 husstander. Skognæring.	Skiftes	4	
Auslandsveien	Grus	4 husstander. Skognæring.	Delvis skiftes	5	
Kjødvika	Grus	5 husstander, samt industrikai	Skiftes. Nytt toppdekke asfalt	6	
Øyaveien videreføring	Grus	9 husstander 60 hytter, skognæring	Skiftes. Nytt toppdekke asfalt	9	
Ørneveien	Utslitt/kon-demnerbart asfaltdekke	Mange	Ny asfalt lengre strekk	2	
Røylen	Grus	6 husstander	Asfaltering	7	
Skiveien	Grus	10 husstander	Skiftes. Nytt toppdekke asfalt	8	
Bboligområder og sentrum	Mindre asfalteringsjobber i boligområder, typisk utvidet asfaltering på arealer som ikke direkte er dekket gjennom VA-arbeider.				
Veiooppgraderinger ifm VA-arbeider.	Prioritering følger gjennomføringsplanen for vann- og avløpsprosjekter.				
Sundsbrua	Utvidelse for lengre kjøretøy (tømmertransport)				
Åkvågsveien	Trass i at denne veien nylig (ferdig 2015) er oppgradert, er det tegn som tyder på at enkelte punkter må forsterkes.				

Omprioriteringer kan bli aktuelt.

Vedlegg 5: Vedlikeholds- og oppgraderingsbehov i kommunale bygg

(Innspill - nye tiltak Drift / Innspill - nye tiltak Investering)

* OBS! Dette er en oversikt over behov. For reell bevilgning se Driftsbudsjett 2021/Eiendomsforvaltning/konto 123000+125000 og Investeringsbudsjett 2021.

Bygg / Tjeneste	Sum		Prioritet	Bevilgning*				Rest
	Vedlikehold (Drift)	Oppgradering (Investering)		2 021	2 022	2 023	2 024	
SUM:	13 500 000	15 665 000		5 525 000	2 080 000	690 000	7 370 000	13 500 000
Prioritering 1	4 945 000	5 525 000		5 525 000				
Prioritering 2	3 980 000	2 080 000			2 080 000			
Prioritering 3	760 000	690 000				690 000		
Prioritering 4	3 815 000	7 370 000					7 370 000	
Eiendomsforvaltning / 1210	150 000	800 000		200 000	600 000	0	0	150 000
Oppgradering av SD anlegg (Datavaktmesteren til ny server)	0	450 000	2		450 000			0
Oppgradering av alarmoverføring fra 2G til 4G		200 000	1	200 000				0
Utbedring av feil popekkt i sprinkellkontrollrapporten (brannsikkerhet)	150 000		2					150 000
Brann og ledelys i kommunale bygg		150 000	2		150 000			0
Skoler / 2221	745 000	4 210 000		1 720 000	310 000	340 000	1 840 000	745 000
Risør barneskole								0
Ny strømtilførsel	0	1 000 000	4				1 000 000	0
Søppelbod (Miljøtiltak/Kildesortering)	0	75 000	4				75 000	0
Montere vegger for lagring av El-sykler på Idrettsbygget	0	40 000	4				40 000	0
Blokk 3 kjeller - Bytte vinduer i kjeller ca 5 stk (Enøk)	0	50 000	4				50 000	0
SFO - Vask og maling	200 000		2					200 000
Hope Barneskole								0

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 113

Sette opp vegg over skolekjøkkenet ca.8*2,4m + varme,ventilasjon etc.	0	100 000	4				100 000	0
Ventilasjonsanlegg - Gymsal + SD-anlegg ?	0	400 000	1	400 000				#VERDI!
Nøddlys, oppgradering	0	30 000	4				30 000	0
Vaskes og males - Gammel del	200 000		1					200 000
Montere solavskjerming og nye vinduer- Personalrom/forming. (Enøk/Miljø)	0	240 000	3			240 000	0	0
Oppgradering av dusjer og dusjvegger	0	250 000	2		250 000		0	0
Nytt belegg - Kontorbygg.	90 000		2					90 000
Søppelbod (Miljøtiltak/Kildesortering)	0	150 000	4				150 000	0
Risør Ungdomsskole								0
Nytt låssystem og magnetkortlåser	0	210 000	4				210 000	0
Åpne mellom blokkene (2 dører - ønske fra renhold)		100 000	3			100 000		0
Oppgradere belysning på lærerværelset		40 000	1	40 000				0
Bytte PLSene på blokk 10	40 000		1					40 000
Ny gutte og jente WC	0	1 250 000	1	1 250 000			0	0
Søppelbod (Miljøtiltak/Kildesortering)	0	150 000	4				150 000	0
Varmtvann til alle klasserom Blokk 6,7,8 og 9 (Korona tiltak)	0	60 000	2		60 000			0
Skifte dører pga slitasje og montere dørpumper - Branndører ca 9 dører	150 000		2					150 000
Bytte El-tavle i Motorbygget	50 000		4					50 000
Søndeled skole								0
Solavskjerming musikkrom	0	30 000	1	30 000				0
Fikse steinmur	15 000		2					15 000
Koble 2 dører til Bewator		35 000	4				35 000	0
Barnehager /2211	550 000	90 000		70 000	20 000	0	0	550 000
Trollstua Barnehage								0
Vaske og males	270 000		1					270 000
Drenering av uteområder	30 000		4					30 000
Amandus barnehage	0							0
Opparbeide terreng i fm overvann		70 000	1	70 000				0
Fargeskrinet Barnehage	0							0
Utedo oppgradere gulvet		20 000	2		20 000			0

► **Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 114**

Vaskes og males/ beises	250 000		2					250 000
Utleieboliger - omsorgsleiligheter / 2650	4 350 000	2 450 000		0	50 000	200 000	2 200 000	4 350 000
Ørreveien 1/3								0
Solavskjerming vaktrom	0	50 000	4				50 000	0
Vaskes og males	300 000		1					300 000
Tyriveien 15, A-D								0
Oppgradering av leiligheter	350 000		4					350 000
Skifte dører og vinduer og sjekke tak	400 000		2					400 000
Vaskes og males	300 000		1					300 000
Tyriveien 15, E-I								0
Vask og maling	200 000		2					200 000
Sirisvei 12, G-L								0
Vaskes og males	250 000		2					250 000
Dueveien 12 A-D								0
Oppgradering bad, kjøkken m.m.	900 000		4					900 000
Vask og maling	200 000		1					200 000
Sandnes Ressurssenter, Basebygg								0
Basebygg. - Solavskjerming	0	50 000	4				50 000	0
Hus 1 og 2 - Vaskes og males	350 000		3					350 000
Hus 3 - Vaskes og males	250 000		2					250 000
Søppelskur. Sette opp skur til søppeldunker	0	250 000	4				250 000	0
Hus 4 -Vaskes og males	150 000		3					150 000
Hus 5 -Vaskes og males	200 000		3					200 000
Sandnes R, Heimen								0
Nytt kjøkken, toalett og oppussing i fellesarealer	0	400 000	4				400 000	0
Ombygging av hovedtavle	0	200 000	3			200 000		0
Oppussing av leiligheter	0	200 000	4				200 000	0
Rekkehus Sandnes 2 leil vestre bygg								0
Vaskes og males	250 000		1					250 000
Rekkehus Sandnes 2 leil østre bygg								0

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 115

Vaskes og males	250 000		1					250 000
Vestlandsstykket 53								0
Ny kjøkkeninnredning	0	50 000	2		50 000			0
Gamle Kranveien 2								0
Oppgradering pga. vannskader o.a.	0	1 250 000	4				1 250 000	0
Institusjoner m/boliger / 2610	1 905 000	2 850 000		1 350 000	0	0	1 500 000	1 905 000
Frydenborgsentret								0
Problemer med akustikken på stort møterom til hjemmesykepleien	40 000		4					40 000
Vaskes og males	1 500 000		2					1 500 000
Div utelysstolper må skiftes	100 000		2					100 000
Avdeling 5. Tette for vann inn i heissjakt	125 000		4					125 000
Avdeling 5 - 9. Montere gjerde	60 000		3					60 000
Søppelskur- Bygges om for å kunne vaske containere	0	150 000	1	150 000				0
Kjøling av hovedkjøkkenet og vaskeriet	0	1 200 000	1	1 200 000				0
Sanering av kloakkum ved avd. 5	30 000		4					30 000
Sannering av slamavskiller	50 000		4					50 000
Risør alderssenter								0
Sykehusgata 9 (Søsterboligen). Vinduene, dør, tak, grunnmur m.m. restaureres	0	1 500 000	4				1 500 000	0
Næringsbygg / 3253	2 320 000	1 620 000		460 000	580 000	150 000	430 000	2 320 000
Tjenngt.9 (NAV)								0
Montere brannstiger - 3 stk.	0	30 000	1	30 000				0
Lydisolering		200 000	1	200 000				0
Bytte nødllys	0	80 000	1	80 000				0
Rådhuset								0
Sette opp en rekke til med snøfangere ut mot Rådhusgata	20 000		4					20 000
Oppussing Innvendig.	650 000		1					650 000
Oppgradering/reparasjon av stoler og bord.	150 000		1					150 000
Demontere og sette istand utvendig hovedtrapp.	100 000		1					100 000
Ombygging av ventilasjonsanlegg i Storsalen		500 000	2		500 000			0
Linkenbygget								0

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 116

Lyddemping i kantine	0	30 000	4				30 000	0
Datavaktmesteren på ventilasjon		150 000	1	150 000				0
Automatiske døråpnere	0	150 000	3	0		150 000		0
Kragstgt. 48B (Helse)								0
Bytte nødlys	0	80 000	2		80 000			0
Bytte gammelt ventilasjonsanlegg å få det inn på datavaktmesteren	0	400 000	4				400 000	0
Montere solavskjerming i 2 etg. På helsestasjonen	75 000		4					75 000
Bytte kledning fasade vest	50 000		2					50 000
Fikse råte vinduer	25 000		2					25 000
Vask og maling	350 000		2					350 000
Låven Randvik								0
Sikre opprettholde standard	750 000		4					750 000
Lindgrov låven								0
Vaskes og males	150 000		4					150 000
Idrettsbygg / 3810, 3811	1 595 000	320 000		0	120 000	0	200 000	1 595 000
Idrettsbygget								0
Vinduer males	50 000		1					50 000
Bytte styring til sentralvarmeanlegg	25 000		4					25 000
Fjerne blindsoner (rør)	50 000		4					50 000
Vaskes og males	400 000		1					400 000
Bytte elektrokjelen	140 000		4					140 000
Bytte varmtvannstank	150 000		4					150 000
Bytte sand i sandfilterne med sand eller glass	160 000		4					160 000
Montere varmeveksler for vann inn i ventilasjonen	20 000		4					20 000
Skillevegger i dusjene	0	100 000	4				100 000	0
Bytte avløpsrør som går i veggene	30 000		4					30 000
Bytte himmling	170 000		4					170 000
Idretthallen								0
Vaskes og males	400 000		1					400 000
Skillevegger i dusjene	0	100 000	4				100 000	0

► Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 side 117

Nye rømningsdører (enøktiltak)	0	120 000	2		120 000			0
Kulturbygg / 3860	585 000	275 000		25 000	250 000	0	0	585 000
Risørhuset								0
Solavskjerming vinduer i 2.etg.		25 000	1	25 000				0
Brannisolering - kjeller og vent. sjakt		250 000	2		250 000			0
Skolegt.1 (Skansen)								0
Sjekke/bytte takstein, renner og nedløp	175 000		1					175 000
Vaske og male hele byggingen utvendig + bytte råte	350 000		1					350 000
Prestegt.15 (Risør kunstepark)								0
Flytte bomberomsdørene	60 000		4					60 000
Administrasjonsbygg / 1300	1 300 000	3 050 000		1 700 000	150 000	0	1 200 000	1 300 000
Kommunehuset								0
Solskjerming på Skaddene	20 000		4					20 000
Vaskes og males - fikse råte.	600 000		1					600 000
Reparere takrenner og nedløp	60 000		1					60 000
Bytte heis		700 000	1	700 000				0
Lyddemping i korridoren 2 etg og Kastellet		150 000	2		150 000			0
Montere SD anlegg for varmen i bygget	0	1 200 000	4				1 200 000	0
Kirkegt.1								0
Bytte vinduer	400 000		4					400 000
Isolere på loftet og bytte loftsluke	20 000		4					20 000
Gulvbelegg 1, 2 etg	200 000		1					200 000
Nytt tak		1 000 000	1	1 000 000				0

Vedlegg 6: Prioritering av tiltak for friluftsliv

Område	Tiltak	Kostnad	Merknad	År
Enga og Olavsholmen	Konsollbrygger longside langs fjell. Ca, 2x60 m + tilpasninger/adkomst omliggende terreng. Minst 1,2 m bredde, tilpasset terreng.	1 000 000	Helle jernindustri estimat ca. 4000 kr/kvm.	2021
Risøya	Rydding av vegetasjon og grusing av veien fra brygga hvor Øisang legger til ved Lille Danmark	18 000		2021
Urheia	Utbedre stier, lette tilkomst for funksjonshemmede	50 000	Samarbeid med Urheia Velforening	2021
Urheia	Rydding og sammenlenking av tidligere stier	30 000	Samarbeid med Urheia Velforening	2021
Urheia	Rydde vegetasjon, i sær ved utsiktspunkter/samlingspunkter	60 000	Samarbeid med Urheia Velforening	2022
Randvik	Merking av rundløype på Randviktangen og sti langs sjøen mot Flisvika/Risør sentrum	40 000	I samarbeid med Havrefjell Turlag. Randviktangen er i fredet areal (reservat), og tiltak krever samarbeid/tillatelse fra Fylkesmannen	2023
Risøya	Etablere et robust anløpspunkt for ferge og passasjerbåter ved gården Risøya. (GNR/BNR 32/2)	100 000	I samarbeid med Risør Motorbåtforening, dersom leieavtale forlenges	2023
Risøya	Utbedring av Kioskbrygga (totalrenovering)	100 000	I samarbeid med Risør Motorbåtforening, dersom leieavtale forlenges	2023
Sentrum	Merking av stier, smett og smaug. Enkel tilrettelegging og vegetasjonsrydding	50 000		2024
Limpon	Oppgradering av nedslitt bryggeanlegg	100 000		2024
Finnøya (Laholmen)	Ny brygge lengst inn mot Sundet. Den gamle er kondemnert, blir fjernet høsten 2020			2024
Fiekreppa	Utbedring av eller ny ilandstigningsbrygge	40 000		2024
Urheia	Hundepark	150 000	I samarbeid med Risør Jeger og fiskeforening	
Stangholmen	Viderføring av sti og bryggeanlegg		Kystlaget har overtatt Stakebua fra Kystverket	

Tiltak for friluftsliv 2021-2024. Prioriterte tiltak angitt med årstall, øvrige tiltak er enten for lite konkretisert eller regnes som mindre aktuelle.

Vedlegg 7: Handlingsplan Investeringer og utbedringer av havneanlegg

Tiltak	År	Investering inkl. mva
Dampskipsbrygga kortsiktige tiltak	2021	2 000 000
Gjestehavn oppgradering/ kapasitetsøkning strøm	2021	300 000
Gjestehavn serviceanlegg adgangskontrollerte låsesystemer og strøm	2021	300 000
Strandgata brygge etappe 1, kortsiktig tiltak	2021	500 000
Hødnebøkilen landfaste båtplasser innerst i kilen.	2021	600 000
Strandgata brygge etappe 2, kortsiktig tiltak	2022	50 000
Solsiden - Pir 3	2022	1 000 000
Strandgata brygge etappe 3, kortsiktig tiltak	2023	250 000
Solsiden - Pir 4	2023	1 000 000
Solsiden - Pir 5	2024	1 000 000

Omprioriteringer kan bli aktuelt.

Vedlegg 8: Handlingsplan for nærmiljø og trafiksikkerhet

En komplett trafiksikkerhetsplan vil adressere alle veikategorier i kommunen, dvs. offentlige kommune-, fylkes- og europavei, samt private veianlegg (det er ingen riksveier i Risør kommune). I tillegg kan det være tiltak av mer generell karakter som ikke kan knyttes til en bestemt vei. I denne listen settes i hovedsak tiltak som gjelder kommunens veier.

Sted/lokalitet	Tiltak	År	Investering	Drift
- Nærmiljø				
Søndeledtunet	Oppgradering arealer rundt Nye Fjordheim	2021	50 000	0
Velplassen Søndeled	Drift av grøntarealer og "velplassen"	2021		15 000
Kjempesteinmyra	Betongpark - egen politisk sak	2021	(4 000 000)	
Ballbingen på Vomma (Søndeled)	Oppgradering/ utskifting/ drenering	2022	300 000	
Hasdalsparken	Generell facelift	2024	20 000	0
Nye Torget	Egen politisk sak	?	(10 000 000)	
Risør Kirkegård	Oppgradering, drenering, mulitkulturell gravplass, mm		3 000 000	
- Trafiksikkerhet				
Kragsgate vis-a-vis Risørsenteret	Fortau	2021	200 000	
Vormliveien	Ferdigstilling	2021		
Ørneveien	Nedsatt fartsgrense og fartshumper	2021	50 000	
Risør barneskole/ Idrettsbygget	Trafikkstyring og separasjon ved hjelp av fjernbetjent elektrisk bom	2021	150 000	
Frikirkegata, indre del	Rekkverk/ sikring	2021	50 000	
Hasdalgata	Nye fartsdumper + forsterke eksisterende	2021	20 000	